

Mgbe Emeka si na be nne ya na nna ya wee malite njem ndu ya, olileanya ya niile bu ka o merie uwa ma burukwa onye uwa ena. Mana o maghi na uwa juputara n'ogwu na akpi. Mgbe o ruru ebe o ga-anọ were gbaa odibo n'Enugwu, uwa gbara ya ka ahụ nke mere ya ka o tipu oso ma chọwa ụzọ ụla maka na o bu naanị osisi ka a si na a ga-egbu, o kwuru. Mana ihe Emeka huru churu ya oso bukwere ihe ndi burula ya uzo were bja be Nnenna harula were rie mbombo oso. N'hi na o bu onye di ndu na-ako akuko ogo. Maka na onye obula huru ndimmo wee ghebe onu ya oghe, kwesiri imata na oku onwu na-akposi ya ike.

N'ezie, ahuhu anaghi egbu onye obula Chukwu nonyeere. Kama, udiri onye di otu ahụ na-esi n'ahuhu wee buru onye huru uzo. Ihe obula na-eme mmadu n'awa bu nkuzi diiri onye ahụ maka na onye obula huru mmuo amarala ka isi ya ha. O bu eziokwu na Emeka tara ahuhu nnukwu na be nwanne nne ya, mana site na enyemaka na ihunanya di nwanne nne ya n'ebe o no, Emeka mecha wee buru igwe anya na-ekiri. O bu eziokwu na Emeka jetere aka n'awa, mana uwa ekweghi ka o jefuo n'hi na uwa chotara ya, duzie ya ma mezie ya onodu. Goo akwaku a bu **KEDU EMEKA?** ka i gwa anyi ebe i huru Emeka na otu i si were hu ya.

FORMAT PUBLISHERS (NIG) LTD
(Publishers of Ideal Text Books)
1st Okoro Road, Enugu, Enugu State, Nigeria
P.O. Box 129, Enugu, Enugu State, Nigeria
Phone: 08033393298
E-mail: formatpublishers200@gmail.com

ISBN: 978-3376-1-6

9 783376 616001

KEDU EMEKA

Chinedum E. Ofomata

FORMAT PUBLISHERS (NIG) LTD

(Publishers of Ideal Textbooks)

84 Obiagu Road

P. O. Box 729, Enugu

Enugu State, Nigeria

Phone: 08033393296

E-mail: formatpublishers30@gmail.com

Published By:
FORMAT PUBLISHERS (NIG) LTD
(Publishers of Ideal Textbooks)

84 Obiagu Road
P.O.Box 729, Enugu.
Enugu State, Nigeria
Phone: 08033393296

Branch Office
6 Orogbo Street
Behind Nitel/Nipost
Off Zik Avenue
Anambra State.

Mbiputa Nke Mbu - 2014

© **Chinedum E. Ofomata**

ISBN: 978 - 33766 - 1 – 6

O nweghi Onye, Ndi maobu Uloru obula nwere ike ikopiri n'udi n'udi obula maobu biputa ihe obula di n'ime akwukwo a na-ebughi uzọ nata onye dere ya maobu uloru biputara ya ikike zuru oke.

OKWU MMALITE

Nwatakiri obula hapuru be nne ya na nna ya wee gaa n'ezinaulo ozo ga biri chorọ ndu ma chokwaa ka uwa baa ya. Nne na nna ezinaulo nwatakiri ahụ binyeere kwesikwara imata na agwo anaghi atagbu ihe gbakwutere ya n'onu. Maka na nwatakiri ahụ ha na ya bi biakwutere ha ka ha bulie ya elu. Nwata ahụ abiakwuteghi ha ka ha lie ya n'ala. Maka na o nweghi nwata o diiri mma ga-ahapu be ha wee ga biri ebe ozo.

N'ih i nke a, nne obula kwesiri ka o were obi Chineke were lekota ihe niile no n'okpuru ya anya nke oma. Nna kwesikwaranu ka o mata na o bu oru ya ichekwaba ihe obula no n'okpuru ya ma duzie ha nke oma. Maka na mgbe obula nna wepuru anya n'ezinaulo, ite bu nri ekpuo ihu n'ala.

Emeka hụrụ ịwa ma werekwa eze kpere ekwere na nke nwanne nne ya bụ Nnenna ọ gara ịgba odibo na nke ya. Ikechukwu di Nnenna gbadosikwara ọkpa ike n'ala ịhụ na nwunye ya anaghị eji isi odibo bịaara inyere ha aka n'ọrụ ezinaụlọ, were na-ekwuchi ite. Ikechukwu gosikwara nwunye ya na nwoke bụ nwoke anaghị anọ n'ụlọ ewu amụọ n'ọgbiri. Ọ bụrụ na nwunye ya na-emebi, ọ na-edozi. Maka na ọ maara na ebe a na-eje tere aka. N'ikpeazụ, ihe Nnenna nyurụ metọọrọ ya akwa, o were mata na ọ bụ ajọ ihe gbaa afọ, ọ dirị onye metara ya. Mana, onye ọbụla mara Chineke anaghị eji ihe ọjọọ akwụ ihe ọjọọ. Ọ bụ ihe ọma ka o kwesiri ka e were kwuo ugwo ihe ọjọọ ka onye ihe ọjọọ were mata na ụwa abughị ebe obibi. Guo akwukwo a bụ **KEDU EMEKA?** Ka ị hụ ka ji e siri n'ite si were puo ome ma rute ji ọzọ.

ISI NKE MBỤ

“Lee nwatakiri a a kponyere m na gi, lezie ya anya nke oma. E megbukwala ya. Ya adikwala ka ndi ozo. Leta ya anya ka i si eleta umu gi. Hu ya n’anya. Kuziere ya ma gbaziere ya. Ekwekwala ka o bee akwa ariri. Mmiri abakwala ya nti. Kwusi imegbu nwa mmadu. Were ya di ka otu n’ime umu ndi i mutara. Ihe niile m gwara gi, ha bakwara gi nti?” Nke a bu okwu Ikechukwu gwara nwunye ya mgbe ha kpotara nwodibo ohuru ha na ya ga-ebi. Aha nwunye Ikechukwu bu Nnenna. Nnenna kwetara di ya na o nuru ihe o gwara ya. O kwekwara ya nkwa na o ga-eme ihe o gwara ya.

Ikechukwu na Nnenna bi n’Enugwu. Na mpaghara ebe ha bi n’Enugwu bu Asata. Ha mutara umuaka anọ. Otu nwoke

na ụmụnwanyị atọ. Ha abụọ bụ ndị ọrụ bekee. Ọkwa ha abụọ agbagotakwala n'ọrụ bekee. Ikechukwu abụghị obere mmadụ n'ọrụ ya. Nnenna abụghịkwa obere onye n'ụlọọrụ ha. Ha abụọ ewelitechaala isi n'ọrụ bekee ha na-arụ. Ọrụ bekee ha na-arụ na-enyeju ha afọ. Ụmụ ha anọ na-agụcha akwụkwọ. Ha ka nọcha n'ogo praịmarị. O nweghị nke ọbụla n'ime ha banyerela kolejị. Ha tinyekwara ụmụ ha n'ezigbo ụlọakwụkwọ. Maka na ha abụọ kwenyesiri ike n'akwụkwọ. Ha abụọ gụrụ akwụkwọ ma marakwa uru akwụkwọ bara.

Ha maara na ihe ọma kacha mma nne na nna ga-emere nwa ha maọbụ ụmụ ha mụtara bụ itinye ha n'ụlọakwụkwọ. N'ụlọakwụkwọ kacha mma. Ka ha ga mụta akwụkwọ. Maka na onye ọbụla gụrụ akwụkwọ ezuola mmadụ abụọ n'ime

onwe ya. Mana nwatakiri ọbula agughị
akwukwọ atokiri. N'ihia na akwukwọ
buzikwa mma dike ji eje ọgụ n'oge ugbua.
Onye guo akwukwọ nke oma, o mara uto.
Onye agughị akwukwọ nke oma, o fuo
uto n'ụwa o putara. Ikechukwu na
Nnenna maara maka nke a nke oma. O bu
ya kpatara ha ji were puo oso n'oge. Maka
na onye mee ngwa ngwa o meghara
odachi.

ISI NKE ABỤỌ

Emeka bụ aha nwatakiri ahụ Nnenna kpọtara ka ha na ya biri. Emeka ga-abụ nwodibo ha. Nwata ga na-enyere ha aka n'ije ozi di n'ezinaulọ. Onye kwanu bụ Emeka? Emeka na Nnenna bụ nwanne. Mana ọ bughikwa otu nne ji ha abụọ. Ọ bụ nne Emeka na Nnenna ka otu nne ji. Nne Emeka tọrọ Nnenna. Ọ bukwa Nnenna ụzọ were lụọ di. Ya na di ya bi n'obodo ha. Ma nna Emeka, ma nne Emeka, ha abụọ si n'otu obodo. N'obodo ha ahụ ka ha abụọ nọrọ hụ onwe ha ma lụọkwa di na nwunye. Aha obodo ha bụ Upara.

Nne Emeka mụrụ ụmụ asatọ. Abụọ n'ime asatọ ahụ nwurụ anwụ. Ụmụ isii nọrọ ndụ. Emeka bụ nwa nke ise n'ime ụmụ isii ahụ nọ ndụ. Ọ bukwa ọrụgbo ka nna Emeka na nne Emeka na-arụ n'obodo

ha bu Upara. Ha na-ata ezigbo ahuhụ. Ma ha ma umu ha mutara. Orugbo ha na-arụ anaghị enyejucha ha afọ. O naghikwa ezuru ha iji were gboo mkpa juru ha ahụ niile. Ma onodu di otu a emeghi ha ka ha daa mba. Kama o mere ha, ha na-agbasi mbọ ike otu ha nwere ike. Maka na onye obula no ndu kwesiri ka o nwee olileanya. Nna Emeka, nne Emeka na umunne ya maara na ha dara ogbenye. Mana ha adaghi ogbenye imemmuo. Ogbenye ha dara bu ogbenye ego. Ha anaghikwa eche maka ya. Echiche ya anaghi atopu ha ogodo n'ukwu. Maka na ha maara na onye obula Chukwu dobere ndu ga-akpata ego ma o gbaa mbọ nke oma.

Tupu Nnenna akpota Emeka, ya na odibo abuo ebiela. Odibo abuo ahụ bucha umunwanyị. Mana ha abuo sicha na be Nnenna were rie mbombo oso. O nweghi

onye ọbụla n'ime ha abụọ nọzuru otu afọ na nke Nnenna tupu ọ gbalaa be nne ya na nna ya. Nneoma jicha isi ha were kwuchie ite. Maka na ibegiri ndụ kakwa ibegiri ọnwụ, mma. Nnenna bụ kịtikpa. Ọ bụ ajọ nwanyị. Ọ bụ ụkpaka na-agbagbu onye chi oma. Ya na mmadụ anaghị ebinwu. Ose na-afugbu onye ọbụla bi be Nnenna. N'ihina ndị Igbo sị na onye ọbụla ya na ajọ mmadụ gbara agbataobi anaghị anụ uto ndụ.

ISI NKE ATỌ

Ikechukwu bụ di Nnena na-ahụsikwa anya n'ebe Nnenna nọ. Nnenna na-agba ya ose kwa mgbe ọbụla. Ọ na-emewa di ya obi n'ih i omume ya. Mana Ikechukwu ji ndidi were na-eso ya. Ọ chọghị ka a hụta ya di ka onye ya na nwunye ya na-ese okwu. N'ih i na ọ na-abụ okenye jidesia onwe ya aka ike, ọ di ka ọ bụ ọgaranya. Kwa mgbe ọbụla ka Ikechukwu na-ezinaulọ nwunye ya n'agwa ọjọọ ya.

Naanị ebe agwa ọjọọ ahụ Nnenna na-akpa na-erughị bụ n'ebe ụmụ ya nọ. Ọ jighi ụmụ ha mutara were na-egwuri egwu. Ọ na-akpachapụrụ ha anya. Ọ na-elerukwa ha anya n'otu kwesirinụ. Mana, mgbe ụfọdụ ọ buru na ọ ju ya isi, ọ yisakwuo ụmụ ya ara. Ya bụ agwọ na-ata

ndị odibo ajusakwuo ụmụ ya ọdụ. N’ezie, Ikechukwu na-eleghara nwunye ya anya n’aruruala ya niile. Naanị ndumọdụ ka ọ na-enye nwunye ya. Ka nwunye ya hapụ ihe ọjọọ ọ na-eme ka ihe ọjọọ hapụ ya. Mana mgbe ọbụla ọ na-enye Nnenna ndumọdụ, ọnụ Nnenna akara nke ya. Kwa mgbe ka Ikechukwu na-ajụ nwunye ya ihe ọ na-akata n’ụka ọ na-aka. Kedụ ihe kpatara na ụka ọ na-eje agbanwoghị ya? Ọ chọghịkwa ka o kworo maka ụka ọ na-eje were gbanwoo. Kedụ ebe okwuchukwu niile ọ na-anụ n’ulọka kwa mgbe ọbụla na-eje?

Nke a bụ ajujụ di ya na-ajụ ya kwa mgbe. Mana, ka di ya na-ajụ ya ajujụ ndị ahụ ka ọ na-eji ọnụ were na-emeru di ya ahụ. N’ezie, naanị onye mụtara nwa mkpumkpu maara ka e si eku ya. Oge niile, Ikechukwu na-agba mbọ otu o nwere

ike iji were hụ na o kwoghị maka iwe oke were suo ụlọ ọkụ. Maka na ọ bụ ọrịa a maara aha ya ka dibia na-agwota. Ọtụtụ mgbe, Ikechukwu na-eji igbachị nkịtị were na-eso nwunye ya. Mana, marakwa na nkịtị a gbachiri onye iro abughị mmeri. Kama, a dighi mmadu abuo were na-ayi ara. Maka na onye obula huru ebe onye ara na-agba egwu, o wee soro gbawakwuo mata na ya na onye ara ahụ aburula otu. Ha abuo buzi ndi ara. Maka na ndi na-ekiri egwu ha bu egwu ndi ara ka ha na-ekiri.

ISI NKE ANỌ

Ndị Igbo sị na ntị dike na-asọ ajọ okwu. Ikechukwu anaghikwa agbachị Nnenna nkịtị mgbe ọbụla ọ nọ n'ihu ya were na-emegide ndị ha na ha bi. Maọbụ ụmụ ha, maọbụ ndị odibo ha, onye ọbụla ọ kpasoro agwa ọjọọ n'ihu ya, Ikechukwu na-akwụrụ ọtọ gosi ya na okenye anaghị anọ n'ụlọ ewu amụọ n'ogbiri. Maka na a gbachi onye nchiche nkịtị o sizie n'ikwe n'aka wee banyezia n'ibi oma.

Odibo izizi ya na Nnenna biri bụ nwanyi. Aha ya bụ Chinyere. Chinyere bụ ezigbo nwatakiri. Mgbe ọ biara na be Nnenna, o ji obi ya niile were bia. O jikwa obi ọcha were nọrọ na be Nnenna. Ọ bụkwa nwatakiri maara ihe ma burukwa nwatakiri choro ibara onwe ya uru. N'ezie, Chinyere bụ nwatakiri na-ebinwu be

mmadu. Maka na otu obula onodu ndi o bi be ha esila di, o nabata ya. Mana Nnenna abughi nwanyi ya na mmadu na-ebiwu. O hiochapuru Chinyere onu ma kpaa ya eze. O ji isi Chinyere were kwuchie ite. O mekatara Chinyere ihe, Chinyere na-ezuzu ezuzu.

O nweghi ihe Chinyere mere na-adi ya mma. Ma nke Chinyere mere di mma, ma nke o metaghi, ha niile bu nsogbu n'ebe Nnenna no. Mgbe niile ka o na-aku nwata ahụ ihe ka o na-akugbu oke. O na-eti ya ihe o naghị ele anya n'azu. O naghikwa eti ya ihe ka nwa mmadu. O na-eme nwa ahụ ihe ka a na-eme anuohia. Chinyere na-ekpecha azu alakpu ura na be ya. O bukwa ya na-ebukwa uzọ were na-etea ura. O naghị ekwe ka nwata ahụ zuo ike. Mgbe niile, o na-ezigbu nwa ahụ n'ozu. Kwa mgbe obula, Nnenna na-abara

Chinyere mba. Ọ naghị abara ya mba, ọ na-eti ya ihe. Nke a mere Chinyere ejighị adi ka mmadu oge obula a huru ya. Oge niile ọ di ka onye aguu na-egbu. Ọ na-adikwa nkirinka n'ihia na Nnenna amaghị na a na-azutara nwodibo akwa ọ ga na-eyi.

ISI NKE ISE

Kwa ụtụtụ, kwa ehie, kwa abali, Chinyere na-ebu anyammiri n'anya n'ihie ụdịrị ọnụ Nnenna na-akọ ya. Nnenna na-eji ọnụ asụ ya akwụ. Ụdịrị ọnụ Nnenna na-akọ ya na-aka eru ya n'ahụ karia ihe ọ na-etị ya mgbe niile. Kwa ụbọchị ọbụla, tupu Chinyere erie nri, ọ ga-ebugodu ụzọ rụchaa ọrụ niile e nwere n'ụlọ be Nnenna ma jechaa ozi niile dị ebe ahụ. Ozi, ọ na-ejegodu, na-akpọ ọnụ n'ala, ọ gbasaghị Nnenna. Ọrụ, ọ na-arụgodu, na-egbu onwe ya, nke ahụ bụ okwu aka ya. N'ihie na Nnenna achoghi iha. Naanị ihe Nnenna na-achọ ka ọ na-amata mgbe ọbụla bụ ma Chinyere ọ rụchakwara ihe ọ choro ka ọ rụ. Ma ọ rụtakwara ya otu o siri cho.

Ikechukwu na-ahụ otu nwunye ya bụ Nnenna si were na-emegbu nwa ha na

ya bi. Ọ na-ahụ ihe Nnenna na-eme Chinyere. Ọ naghikwa agbachi nwunye ya nkịtị ka o gbuo Chinyere. Ọ na-abara nwunye ya mba ka ọ kwusi imegbu nwammadu. Ikechukwu na-azọ Chinyere ndu n'aka Nnenna mgbe obula. Ọ naghị ahapụ nwunye ya ka ọ pigbuo nwa mmadu. Ọ na-eme ka Nnenna ghotu na onye obula na-imegbu nwa onye ozọ ga-atari ahụ ihe ahụ ọ na-eme. Maka na Chukwu bi n'eluigwe agaghị ahapụ onye ahụ. Onye di otu ahụ ga-anatari ugwoorụ ihe o metara.

Mana ozizọ Ikechukwu na-azọ Chinyere anaghị adi Nnenna mma n'obi. Naanị ihe Nnenna chorọ bu ka di ya wepu anya ya n'ebe ya na Chinyere nọ. Mana, Ikechukwu juru ajụ ma juwaa isi n'ihia na ọ maara na onye obula so were keta ihe obula e zutara n'ohi bukwa onye ohi. Ozọ

kwa dị ka ibe ya bụ na mmadụ Chukwu kere kwesiri ka o tipuru ala mkpu ma o hu ebe a na-eme ihe ojoo. Maka na onye obula huru ihe ojoo were kpuchie ya kwesiri ka o mata na a taba onye mere ihe ojoo ahuhu, a takwuo ya. Na o bu ntaramaahuhu onye ahụ mere ihe ojoo ga-eketa ka udiri onye ahụ ga-eketakwa.

Nwoke obula kwesikwara ka o na-egosiputa na o bu ya bu isi n'ezinaulo. Maka na o buru na agwo emeghi ihe o jiri buru agwo, umuaka ewere ya kee nku.

ISI NKE ISII

N'ezie, o nweghi ụdiri aruruala adighi Nnenna n'ime. Naani echiche ojoo juputara ya n'ime. N'ih na Ikechukwu na-eji ya mgbe obula ka o kwusi ajo mmegbu o na-emegbu Chinyere, Nnenna malitere were nyowe Ikechukwu n'ebe Chinyere no. Kwa mgbe obula o na-ahutazi Ikechukwu ka onye ya na Chinyere na-egbukọ n'otu akpa. Mana, ebubo obula mmadu na-ebo onye aka ya di ocha bu ibu arọ ka onye ahụ na-ebo onwe ya.

Ndi Igbo si na o na-abu egbe ahughi ihe o buuru, o buru akirika. Maka na onye chochaa ebe o ga-ebido aka o hughi, o bido ya n'ikpere. Kwa mgbe ka Nnenna na-agba Ikechukwu osisiọ n'ih Chinyere. Nnenna na-ahutazi Ikechukwu di ka onye hapuru ikwu nwunye n'azu were na-

akwūzi n'azū nwodibo. Na o nweghizi ihe Chinyere mere Ikechukwu na-ekweta na o mejoro. Na mba obula o baara Chinyere na-ewute di ya. Na ihe obula o tiri Chinyere na-eru di ya na mmuo.

Ikechukwu maara nwanyi o na-alu. O maara na obi di ya n'azu. Nnenna enweghi obi mmadu. Ihe ojoo obula o mere anaghikwa ewute ya. Maka na o mechaa lakpuo ura, ura eburu ya. Umụ ha mutara makwa na nne ha bu oku na mmiri. O malite chawa mmadu oku, o choo ka o were oku chagbuo onye ahụ. O burukwanu na o kwawa mmadu mmiri, o choo ka o were mmiri kwagbuo onye ahụ.

Mgbe obula Ikechukwu no n'ulo, ma umu ha, ma odibo ha na-enwe onu. Maka na nna ha ga-azoputa ha n'aka nnehaukwu. Mana, o buru na Ikechukwu puo, ahuko adakwasa ha maka na ha

maara na ha nọzi n'ọnụ agụ. Nnenna nọdu n'ụlọ, nsogbu. Ọ pụkwanụ apụ, obi akwụrụchaa ihe niile nọ na be ya ọtọ. Maka na ha amaghị ihe ọ ga-eme ha ma ọ bata. Ọ batakwany abata, obi amapụ onye ọbụla. Maka na Nnenna bụ 'ọbata o su'. Mana, onye ọnọdu a kacha eru n'ahụ bụ Chinyere n'ihì na Nnenna na-arị ya elu ma na-arịtukwa. Kwa oge ọbụla, ọ na-adọ nwata ahụ ka ọ dọgbuo ya.

ISI NKE ASAA

Nnenna mekatara Chinyere ihe, Ikechukwu were gwa ya ka ọ kpọlaa ya. Ọ gwara nwunye ya na kama ọ ga-egbu nwa mmadụ, na ọ ka mma na ọ kpọlara ya na be ha. Ikechukwu gwachaa Nnenna ihe a, Nnenna agaghị anụ. Kwa mgbe Nnenna a na-etigbu nwa mmadụ, ma nọdụ n'elu ya jụ na ọ gaghi akpọla ya be ha.

Ọ bụ eziokwu na Nnenna na-emegbu Chinyere, mana o nwere ihe o mere Chinyere otu ụbọchị choro igbaka Ikechukwu isi. Gini bu ihe ahụ? Ikechukwu gachara oru otu ụbọchị were na-alọta be ya, wee hu ihe kariiri anya ya. Ozigbo ọ na-etinye isi na be ya, ọ nuru oluakwa Chinyere, ka Chinyere na-ebe onwu onwu. Ozigbo ọ kwusiri ugboala ya were rituo, ọ huru ebe nwunye ya choro iji

osisi were kugbuo Chinyere. Nnenna ewerela osisi ahụ meruchaa nwata ahụ, ahụ. Ahụ ya niile bụ ọbara ọbara ma zachaa aza n'ih ihe nneyaukwu kuru ya. Ahụ Chinyere, mmee, mmee. Ikechukwu chaara anya ọbara ọbara were kwobaga n'imeulo ebe ahụ o na-akugbu nwa mmadu. N'ezie, ihu dike na-anyu mma nkọ.

Ozigbo Nnenna huru di ya na kwa otu di ya siri were kwobata n'imeulo ha ka o matara na o buru na o nochie uzọ, ozu adaa. O tughapuru osisi ahụ n'ebe ahụ Chinyere nọ na-ebezi akwa ụla, were si ebe ahụ bara mba were puo n'ezi, ma werekwa oduduanya na-ele ka o mara ihe di ya ga-eme. Gini kwanu ka Ikechukwu mere? Kedu ihe i choro ka o mee? Ikechukwu were kwuru oto wee lewe Chinyere n'ebe ahụ o togbozi ka ozu. O

lekata Chinyere, anyammiri ju ya anya. O fee isi ya, fee isi ya. O bulie ihu ya elu ma butuokwa ya. O kwukata ebe ahụ wee duo n'ubu. Gini ka o ga-eme? N'ezie, ajo nwanyi ka oria echieteka, njo.

Ikechukwu si n'ala ebe ahụ Chinyere yosara ka akpaaji were kulite ya. O tinyere ya n'ugboala ya were buru ya gawa ulogwu. Ka dibiabekkee ha gara na nke ya huchara Chinyere ma nyechaa ya ogwu, Ikechukwu buru ya gawa ebe a na-ere nri. O zunyere Chinyere osikapa e siri nke oma, udiri Chinyere eritubeghi. Ka Chinyere richara ihe, o gwa ya ka o nuo ogwu ndi ahụ e nyere ya. Ikechukwu zutakwara nri nke ya rie. Gini ka o riri? Garị na ofe onugbo.

Ka o bu Chinyere were na-alaghachi na be ya, o gwara Chinyere na o ga-akpola ya echi ma chi foo. O gwakwara ya ka o

ghara ime ka nwunye ya mara na ọ ga-ala. Mkpọla ahụ ọ gwara Chinyere na ọ ga-akpọla ya tọrọ Chinyere uto nke ukwu. Obi uto o nwere n'ihi ihe ahụ Ikechukwu gwara ya mere ya ka o chefu ọfụ niile ihe ahụ nneyaukwu mere ya, na-afu ya. O jukwara Chinyere ihe o mere nneyaukwu o jiri choọ ka o gbuo ya. Chinyere were gwa ya na ọ sirị na afere e jiri rie nri ọ sirị ya saa, na ọ sataghị ya. Ikechukwu were juo ya ma ọ bu naanị ihe ahụ bu ihe ọ si na i mere? Chinyere si ya Eee na o nweghizi ihe ozo. Ikechukwu kwee n'isi.

Onye obula luru nwanyi ma udiri onye ọ na-alu. Ikechukwu ka Chinyere were mara nwunye ya. Ọ maara na nwunye ya nwere afọ ojuo.

ISI NKE ASATỌ

Ikechukwu gwakwara Chinyere na ọ bụrụ na ha lọta ka ọ ga dina ala. Na ọ bụ n'ụtụtụ ka ọ ga-akwakọ ngwongwo ya. Ọ bụrụ na o na-akwado ọrụ, ya bụ Chinyere a na-akwado ụla. Ọ pụwa n'ụtụtụ, ka o soro ya n'ụgbọala ya ka o bulaa ya. Chinyere nabatara ihe niile nnayaukwu gwara ya. Naanị ekpere ya bụ ma ụtụtụ ọ ga-erukwa eru. O kelekware Chukwu nke ọma otu o si were si n'aka Ikechukwu bụ nnahaukwu were zoputa ya n'olulu ọnwụ ọ dabara na ya.

Ozigbo Ikechukwu na Chinyere nabata, chi ejimiela. Ụmụ ha alakpuchaala. Nnenna alakpukwuola mana ọ ka mụ anya. Echiche ji ya. Echiche gini ji ya? Echiche ihe di ya ga-eme ya ma ọ bata. Maka na ọ maara na o mehere ihe oke. Na

o ji iwe oke were suo ụlọ ọkụ. Mana Ikechukwu maara ihe nke ukwu. Ọ maara na ọ bụ uche ka e ji alụ nwanyị. Ka ọ batara na be ya, o kwughị pịm. o buuru mmiri ga ghụọ ahụ. Ọ ghuchaa ahụ, wee lakpuo ụra. Chinyere n'onwe ya aghughikwa ahụ tupu ọ lakpuo n'ihị ihe megachara ya n'ahụ. Ihe nneyaukwu mere ya.

Ọ bụ eziokwu na Ikechukwu lakpuru ụra mana ọ rahughị ụra. O kweghị ka ụra buru ya n'ihị na ọ maghị uche onye e ji n'ala. O chebidoro Chinyere. Nnenna n'onwe ya arahughikwa ụra n'ihị na ọ mabeghị ihe bụ uche di ya. N'ihị na kemgbe ahụ o mechara Chinyere ihe ahụ were ruo mgbe ahụ di ya lakpuru, di ya atupughiri ya ọnụ. Ọ gbachiri Nnenna nkịti ma gbachikwa ụlọ ha nkịti. Ihe nwoke na-eme na-adị ya n'obi. E jighị oke

okwu were mara nwoke maara alu nwanyi. Ikechukwu ejeghi ulokwukwo muo maka ilu nwanyi. Mana ilu nwanyi doro ya anya. O maara otu e si eso ajo nwanyi ma merie ya na mmuo ojojo juru ya n'ime. Maka na nwoke obula luru ajo nwanyi, na-amaghi were soo ajo nwanyi o lutara, ajo nwanyi ahụ o lutara esoo ya n'ala ka ji. Na ndeeri abali ahụ, Chinyere bilie were pia akwa ya niile tinye n'akpa. Ikechukwu zunyere ya n'abali ahụ. Chinyere akwadochaala were na-echezi ka oge a kara aka ruo. Ihe jizikwa ya ilaru be nne ya na nna ya bu chi ofufo. Ihe jikozikwara ya na nneyaukwu bu uzọ ututu. O buru na mmadu na-eji aka eme ka chi foo ngwa ngwa, Chinyere gaara iji aka ya mee ya. Mana chi na-eji n'aka ya ma na-eforo onwe ya.

ISI NKE ITOOLU

Ikewchukwu kwooro maka Chinyere wee were ụzọ ụtụtụ teta. Oge o jiri teta abughị oge o jibu eteta. Ozigbo o tetara ka Chinyere maara na agbụ e kere nwangwere eruola ọtịtọ. Na oge a kara aka eruola. Ozigbo Ikechukwu ghuchara ahụ were kwadochaa maka ọrụ ụbọchiya, ọ kpọọ Chinyere, Chinyere zaa ya. Chinyere a marala ihe ọ na-akporọ ya. Chinyere sekputa akpa ya, banye n'ụgbọala Ikechukwu. Ozigbo Chinyere banyeere Ikechukwu n'ụgbọala, Ikechukwu kpazee ụgbọala ya, ụgbọala zaa ya. O nye ụgbọala ya ọkụ, ụgbọala ya nata ọkụ o nyere ya. O nweghizikwa ihe ji nwankita ọnwụ. Ije aburula ya.

Tupu Nnenna na-aputa ezi n'ụtụtụ ahụ, Ikechukwu nozị n'ụzọ awaraawara

na-aga be Chinyere ha. N’ime ugboala ahụ ha nọ, Ikechukwu ekwughị okwu. Chinyere atupughị ọnụ. Naanị ihe bụ uche Chinyere bụ ma ọ ga-erukwa be ha eru. Ikechukwu n’onwe ya na-enye ugboala ya ọkụ ka o ruo be Chinyere ha ngwa ngwa ma laghachikwa n’Enugwu n’ihi na ọ choro iga ọrụ n’oge n’ubochi ahụ.

Ozigbo ha batara na be Chinyere ha, Chinyere kuliri ume elu ma kutuo ya ala. Ume ndụ! Ikechukwu gbukwara opi ugboala ya ihe kariri ugboro abuo na mbaraezi be Chinyere ha. O mere nke a iji were mee ka ndi nọ n’imeulo na be Chinyere ha mara na obia nọ na nke ha. Ka ha putachaa n’ezi. Chinyere jikwa onu were si n’ugboala Ikechukwu wee rituo n’ala. O makuru Ikechukwu ma kelee ya ka o siri kpolata ya na ndu na be nna ya. Onye izizi si n’imeulo puta n’ezi mgbe

Ikechukwu gbuchara opi ugboala ya bu nne Chinyere. O putara ka o mata ndi maobu onye biara na nke ha. Ka o putara, o huru Ikechukwu na Chinyere. Chinyere were oso gbakwuru nne ya, mako ya ma malite bewe akwa. Akwa ariri. Akwa obi mwute. N'ezie, nne bu nne. Nwa buru nwa. Onye ezi di iche n'etiti ha. Maka na obara siri ike.

Nne Chinyere hutara Chinyere oge ahụ o na-ebe akwa di ka onye na-ebe akwa onu n'ihia na o biara n'ulo be nna ya. A takwala ya uta n'ihia na onye anoghi n'ebe e liri ozu na-esi n'okpa were na-abo. Nne Chinyere hichara ya anyammiri ma kelekwa Ikechukwu ya na Chinyere so were bia. Oge nke a na-eme ka umunne Chinyere ndi nke no n'ulo n'oge ahụ sokwa nne ha were putakwa n'ezi. Ha hukwara nwanne ha nwanyi ma kelekwa

ya nnoo. Nna Chinyere anoghi n'ulo n'oge ahụ. O gara n'ugbo ya. O bukwa ya na umunne Chinyere abuo so were gaa oru ahụ.

Oge Ikechukwu na Chinyere banyere n'imeulo be Chinyere ha, ha were nodu ala, nne Chinyere ji anya ya abuo were choputa na Chinyere na-esizi mmuo mmuo. Na Chinyere gwuru agwu. Na ihe e ji anọ ndu agwuchaala n'ime Chinyere. Umunne Chinyere choputakwara nke a. Anyammiri malitere gbawa nne Chinyere ka o lekatarara nwa ya anya, o nweghi ndu obula o letara ya n'ahu. Chinyere nwa ya adighizi ka nwa mmadu. O dzi ka nwa anoghia. Otu o di tupu o si na be nne ya na nna ya were puo ka mma karia ugbua o si ebe o gara odibo n'Enugwu were lota.

Ihe abuo kpatara nne Chinyere ji were bewa akwa ka o lechara nwa ya

anya. Nke izizi bụ n'ụdị nwa ya dizi. Na nwa ya bụ Chinyere dizi ka nwa a tụtara n'olulu. Nke abụọ bụ maka ụbiam. N'ihina ọ sirị na ọ bụ ụbiam mere ya na di ya ji were kweta ka nwanyị ọzọ kpọrọ nwa ya. Maka na ọ maara na ihe ụmụnwanyị na-eme nwa onye ọzọ ha na ya bi di ka ihe nnekwu ọkụkọ na-eme uriom na-abughị nke ya. Ọ na-eji ọnụ atugbu ya bụ uriom.

Ikechukwu gwara nne Chinyere ka o mechie ọnụ ya. O mekwara ka nne Chinyere mata na ọ bụ mkpọtata ka ọ kpọtata Chinyere na be nne ya na nna ya n'ihina nwunye ya chọrọ ka o gbuo Chinyere. Ọ gwakwara nne Chinyere na nwunye ya bụ Nnenna bụ ajọ nwanyị. Na ọ hụghịkwa ya bụ di ya hapụ. Mana ọ kaara ya mma na ọ bụ ya ka ọ na-emegbu kariā imegbu nwa onye ọzọ. Na ihe o jiri

kpolata Chinyere bu ka nwunye ya ghara igbu Chinyere n'ih i na afọ fere ya azu.

Tupu Ikehukwu alaghachi Enugwu, o kwere nne Chinyere na Chinyere nkwa na o bu ya ga na-azu Chinyere n'akwukwo. O gwara Chinyere ka o malitekwa iga akwukwo na be ha. Na o nwee ihe obula a nara ya n'uloakwukwo, ma ugwo akwukwo, ma ego akwukwo, ma akwa akwukwo, na ya bu Ikehukwu ga-ahụ maka ya. Nke obula di ya mkpa ka o choro ya bia n'ulooru ya n'Enugwu, na o ga-emere ya. Ikehukwu kwuru na ihe o jiri kweta ihe a niile bu maka na Chinyere bu ezigbo nwatakiri maara ihe. Na o choghikwa ka ya bu nwatakiri laa n'iyi. O mechaa wee were ego maara abuba were nye nne Chinyere na Chinyere. O nyekwara umunne Chinyere ego. O gwakwara ha ka ha keleere ya nna

Chinyere ma ọ lṛta. Ikechukwu banyekwa
ugbṛala ya were laghachi Enugwu.

ISI NKE IRI

Ikechukwu sikwa be Chinyere ha wee gawakwa n'ụlọọrụ ya. N'ụlọọrụ ya n'ụbọchị ahụ niile, obi adighị ya mma. Gini na-ewute ya? Agwa nwunye ya na-akpa. Ike ụwa gwuru ya. Ụwa gbukwuru ya agbụ. O mechaa were tawa onwe ya ụta ihe o jiri lụọ nwanyị. N'ihia na ọ sirị na ọ bụ kemgbe ọ lụrụ nwanyị ka udo na ọñụ pụrụ n'ime ya. Kemgbe ọ lụchara nwanyị, na o nwebeghị ụbọchị ọ chiri ọchị ma sorokwa ibe ya nwee obi ọcha. Ikechukwu na-agbakwa mbọ otu o nwere ike iji were mee ka ndịọrụ ha hapụ imata ihe ọ na-agabiga.

Ka ọrụ gbasara ụbọchị ahụ, Ikechukwu alawaghị na be ya ozigbo. O bu ụgbọala ya were gaa n'otu ebe a na-ere nri na mmanya. Ka o richara nri, ọ

malitere n̄wa mmanya were na-eche ka
chi jie tupu ọ lawa na be ya. Ozigbo chi
jiri, Ikechukwu makpuo ugboala ya were
lawa na be ya. Ka ọ batara na be ya, ọ
tupughiri nwunye ya onu. o buuru mmiri
were gaa ghọ ahụ. O ghuchaa ahụ,
lakpuo ura.

Mgbe Ikechukwu batara naanị ya, ya
na Chinyere esoghi were bata, ka Nnenna
ji anya were kee ihe di n'ofe. Mana ọ
choghi iju ya di ya. Di ya achoghikwa
igwa ya. Maka na ihe o mere Chinyere
adighi mma ka a gwa ya maka Chinyere.
Nnenna mewara Chinyere obi. Mana obi
uto Chinyere na be ha ọ no ugbua bu na
Ikechukwu ahapughi ya. Ikechukwu na-
emezucha nkwa niile ahụ o kwere ya. Ahụ
ka were doo Chinyere na be nne ya na nna
ya ọ nozi ugbua. O jikwa obi ruru ala were
na-agusi akwukwo ya ike. Ikechukwu

kwekwara ya nkwa ma kwesie ya ike na ọ ga-azururị ya na Mahadum. Ikechukwu na-agakwa na be Chinyere ha mgbe na mgbe ọbụla, na-eje eleta ya na ndị be ha. Ọ na-ebujekwara ha ihe oriri dị iche iche n'ihì na ụbiam tọrọ ute na be ha.

N'ezie, onye ọbụla na-enye nsogbu na-ebio okwu na ụka ka a na-ebio ji n'ọkụ kwa mgbe ọbụla. Ọ techaghị aka Ikechukwu kpọlachara Chinyere na be ha, Nnenna malitere nyewa ya nsogbu ka ọ kpọtara ya odibo ọzọ ha na ya ga-ebi. Mgbe niile, o kwute maka ya, Ikechukwu elewe anya ebe ọzọ. Ọ naghị ege nwunye ya ntị n'ihì na ọ buru na nke e boro ebio atughị mmanu, a sịkwa ka e biowe ọzọ. Mbanu! Mana onye ọbụla ya na ajọ mmadu bi tọrọ atọ. Onye ahụ atọkirila.

Mgbe Nnenna huru na Ikechukwu achoghị imegharị ahụ n'ihe ọ na-agwa ya

maka ikpota odibo ozo, o munezia oku
n'ulo ha. O malitere nyewe nsogbu n'uzo
di icha icha. O si uzo a na-enye nsogbu, o
sikwa n'uzo nke ozo na-ekpobata aja
n'ulo. O tinyere ogbaaghara n'ulo ha ma
n'ime Ikechukwu. Ikechukwu anaghizi
anonwu na be ya. O na-abata abata, o na-
apu apu. Okpa ya abuo toro n'ezi. O
batakwanu abata na be ya, ume agaghi eru
ya ala. Nnenna na-eme ya ihe ka o nwuo.
O juru ya isi ugbua. Ije o na-ejeziri
Ikechukwu n'imeulo ha buzi ije nzogbu,
nzogbu. Ubochi o hughi ihe o mere
Ikechukwu, kama o gwara ya egwu ikpe.

N'ihia Nnenna, ura buzi n'ulooru ka
Ikechukwu na-araruzi. Nri kwanu? Nke
ahu buzi n'ezi ka o na-erizi nri. Maka na o
maara na Nnenna agaghi ebunye ya nri.
Nnenna bunyegodu ya nri ebunye, naani
ihu o ji were bute nri ahu ga-eme onye

ebunyere ya jụ na ọ gaghị eri ya. Maka na ọ bụ e lee nwata anya n'ihu e were nwee ike rie ihe o ji n'aka. Kwa ụbọchị, Ikechukwu ana-ata ahụ. Ọ na-eme mgbada mgbada. Ahụ di Ikechukwu mana ọrịa na-aria ya. Gini na-achọ igbu ya? Echiche! Ihe ajọ nwunye buteere ya. Ọ kwa ọ buru na ọ lughị nwanyị ndi uwa ga-akogbu ya n'onu na ọ lughị nwanyị. Ọ lụla nwanyị were luta onwu ya. N'ihia na ihe a ọ nọ ugbua abughị ndu. Ọ chulakwanu ya bu nwanyị ọ luru na-achọ igbu ya, umu uwa ga-ahuta ya di ka nwoke ya na nwanyị na-ebinwughị. Ya bu ije anyila oguga.

Ka ya bu onodu Ikechukwu no na ya kariri ya, ọ gara kotara otu enyi ya nwoke ihe ọ na-agabiga. Enyi ya nwoke ahụ were si Ikechukwu, "kama mmiri ga-eri isi gi, ya rie okpu gi. I gbachi nkiti nwanyị ahụ egbuo gi. Legodu onwe gi anya. Ọ kwa

onwụ ka ị na-anwụ ihe a. Ọ bụrụ na ị kpachapụghị anya, nwanyị ahụ adọgbuo gi. Nwanne m nwoke, ọ bụrụ na ị maghi ya, mara ya taa. Nwanyị siri ike. Ịlụ nwanyị wee bụrụ nnukwu ọrụ. Chọtara nwunye gi odibo ọzọ ka i wee mara ma ala ọ ga-ajụkwa oyi. Mana nwatakiri ọbula ị kpọtara ka unu na ya biri ma ọ bụ nwoke, ma ọ bụ nwanyị, ị ga na-eleru ya na nwunye gi anya. Ọ bụrụ na ọ mekwaa ya ihe o mere nke mbụ. ị mekwa ihe ị mere na nke mbụ. Maka dinweulọ ekwesighi ka a rịa ya elu ka ahụhụ” Ikechukwu kelere enyi ya nwoke na ndumodu o nyere ya.

ISI NKE IRINAOTU

Ikechukwu mechara ga kpota nwatakiri ozo ha na ya ga-ebi. Nwatakiri ahụ bu nwanyi. Aha ya bu Chichebem. Chichebem bu ezigbo nwatakiri. O mara mma. O bukwa nwatakiri uburu ya na-aghọ nkọ n'akwukwo. Mana ego a ga-eji zuo ya n'uloakwukwo adighi. Nne ya na nna ya bu ndi ubiam. N'ime umu asaa ha mutara, o bu Chichebem kacha diri nwayoo, mara akwukwo ma na-erubere uwa isi. Onodu di otu a kpatara ha ji wee hu Chichebem n'anya ma hubiga ya oke.

Nne na nna Chichebem bu di na nwunye anaghi achọ iji nti nu na mmadu ga-akporo nwa ya kpoye onye ozo ka ha na ya biri. Maka na akuko di iche iche ha na-anu banyere ihe ndi mmadu bi n'obodo mepere emepe na-eme umuaka a kpoyere

ha na-awụ ha akpataoyi n'ahụ. N'agbanyeghi nkwenye ha niile a na kwa nghota ha niile a, ha mechara kweta ka Chichebem gawa odibo. Gini kpatara nke a? Onye ajukwala ha ihe kpatara ha jiri mechaa wee tuturu ihe dara n'ala, rie. Maka na ndi Igbo si na o bu agu butere a juchaa, a narakwa. N'ihi na o bu maka onodu ojo kpatara ede ji ato ka ji. Nne na nna Chichebem choro ka o guo akwukwo nke oma, mana ha enweghi ihe ha ga-eji zuo ya n'uloakwukwo. Ozo kwa di ka ibe ya bu na umunwanne Chichebem niile bucha ndi nsogbu. Ha na-enye ndi mutara ha nsogbu ma burukwa mmiri gbaruru agbaru nke onye obula na-abu o hu o togbu iko. Naani Chichebem bu mmiri doro edo n'etiti umunne ya ahụ niile. Mmiri doro edo bukwanu udiri mmiri onye obula na-acho ka o kuru were laa na

be ya. Nna Chichebem na nne ya achoghi ka Chichebem mebie maobu ka e mebie ya. Ha achoghikwa ka ewu anaghi ata ji soro ewu na-ata ji noro. Mana, a gbachi nkiti nke a were mee, akwa ocha akpuo n'ala. O bu onodu di otu a kpatara nne ya na nna ji were kweta ka o ga soro ndi ozobiri. Ndi ozobu ahụ o gara binyere bu Ikechukwu, Nnenna na umu ha.

O bu site n'aka ezinaulo bu ndi enyi Ikechukwu na nwunye ya bu Nnenna ka Ikechukwu si were kpotara Nnenna Chichebem. O bukwere n'obodo didebere Enugwu nso ka e siri kpota Chichebem. O bukwere site n'izu ahia ka ndi ahụ Ikechukwu si n'aka ha wee kpota Chichebem si wee mata Chichebem na nne ya. Nne na nna Chichebem maara ezinaulo ahụ biara ka ha kpore Chichebem laa Enugwu. Chichebem maara ha. Mana,

ha amaghị ndị Ikechukwu na Nnenna bụ. Mana, ha maara na ọ bughị ezinaulọ ahụ kpọrọ Chichebem ka Chichebem gabinyere. Na ha gwara ha na o nwere ndị ha ga-akpojere Chichebem ka ha na ya biri. Nne na nna Chichebem nabatakwará nke a n'íhí na ha siri na nnunụ ọbụla si n'ala wee bere na mkpu ka nọkwa n'ala ọ nọ. Maka na isi mkpi ka dịkwa n'akpa mkpị.

Ebe nne na nna Chichebem na ezinaulọ ahụ kpọrọ ya si were mara bụ n'ahia. Ahia ime obodo. Ahia ahụ na-azụ kwa Eke ọbụla. Ọ bụkwa n'ahia ahụ ka di na nwunye kpọrọ Chichebem na-eje azụta ihe ha na-eri. Maka na ihe oriri di ka ji, gari, azụ ndụ, ede, ugu, jioko, abacha, akpu, akwukwori, ukpaka, egwusi, mkpuruosisi di iche iche, jinwannunụ, mmanunri, ogbono, ukwa, achicha, une,

ọkụkọ, ewu, mkpụrụakwụ, ọka na-adị na gbanyụu ebe ahụ ma dịkwa ọnụala. Kwa Eke ọbụla, Chichebem na-esọ nna ya na nne ya were na-abịa ahịa ahụ. Ha na-abịa ere ihe ha rụputara n'ubi. Ọ bụkwa ihe ha retara ka ha ji egbo mkpa ha.

Kwa mgbe ọbụla, di na nwunye ahụ buru ụgbọala were si Enugwu bịa ahịa, ha ga-ahụriri Chichebem na nne ya na nna ya. Ọ bụkwa ha ka di na nwunye ahụ na-ebu ụzọ were zụọ ahịa tupu ha azụwa ndị ọzọ. Ọ bụkwa n'ọdụahịa ha ka di na nwunye ahụ na-edowe ihe niile ha jiri bịa ahịa tupu ha alawa. Ha zụchaa ahịa, kwado ụla, Chichebem na-ebujere ha ihe niile ahụ ha zụtara n'ụgbọala ha. Omume di otu a mere ka ha mara Chichebem nke ọma ma hụkwa ya n'anya. Ha wee malite chewe otu ha ga-esi were si n'ime obodo ahụ ọ nọ were kpọputa ya.

Mgbe Ikechukwu kọtaara ha na ọ na-achọ nwatakiri ha na ya ga-ebi, ebe izi obi ha gbajere bu n'ebe Chichebem nọ. Ha maara Ikechukwu nke oma ma marakwa Nnenna. Ha maara na Ikechukwu anaghi abonyere ihe ojoo aja n'ukwu. Na Ikechukwu anaghi anabata ihe ojoo. Maka na nti dike na-asọ ajo okwu. Di na nwunye ahụ makwaara na Nnenna bu ebiogwu. Ahu ya niile bu ogwu ogwu. O ji ogwu ahụ niile di ya n'ahu were na-eme ire kwa mgbe, kwa mgbe. Onye bituru ya aka choro okwunaaka. Onye nokwanu ya nso no n'elu nsogbu. Mana, ebiogwu ka Nnenna mma. Ebiogwu pukatarara ogwu n'ahu ya wee pufọ ogwu n'ebe umunna ya ga na-ejide ya aka. Mana, Nnenna enweghi ebe o puforo ogwu n'ahu ya niile. O nweghi ebe a na-ejide ya aka. O nweghi

ebe Nnenna dị mma na ndụ ya na kwa
n'omume ya.

ISI NKE IRINAABUỌ

Mgbe di na nwunye ahụ buuru Chichebem gbagote Enugwu, ọ bụ Ikechukwu ka ha kpọrọ Chichebem wee kpọnye n'aka. Ha gwakwara Ikechukwu ka ọ na-echedoro ha Chichebem ka ọkụkọ si echedo ụmụ ya. Ka ọ ghakwara ikwe ka Nnenna megbuo Chichebem. Ikechukwu kwetara n'ihe niile ha gwara ya. O sizeri n'ụlọ di na nwunye ahụ di n'Uwani wee kpọrọ Chichebem lawa be ya n'Asata. Ihe atọ kacha enye Ikechukwu ọhụ n'ebe Chichebem nọ. Nke izizi bụ na ndị o si n'aka ha were kpọta Chichebem bụ ndị enyi ha, ha maara nke ọma ma burukwa ndị bi n'Enugwu. Nke abuo bụ na Chichebem bụ ezigbo nwatakiri. Nke ikpeazu zi bụ ka ọ mara ma be ya ọ ga-ajukwa oyi. Ma ụlọ ya na-agba ọkụ

kemgbe nke ọ bụ Nnenna mụnyere ma ọ ga-adakwa jii. N'ezie, Ikechukwu bụ nwoke ma zuo ezu na nwoke. Mana nwoke ọbụla ekwukwala na ọ bụ nwoke ma zuo ezu na nwoke tutuu na ọ lụọ nwanyị. Maka na ọrụ dị n'ìlù di na nwunye karịrị nrọ a na-arọ banyere ya.

N'ezie, ndị Igbo sị na arụsị na-eri asaa erighị asaa ọ naghị ezu ike. Maka na mee elu, mee ala, ihe na-esi nkapị isi dị ya n'ime ahụ. Nwantakiri oge Chichebem na Nnenna nọrọ ka Chichebem ji were ghọta n'ezie na ajọ nwanyị bụ ọdachi. Chichebem na-edikwara Nnenna ọtụtụ ala ọ na-arụ n'ebe ọ nọ n'ihì na ọ chọrọ ibara onwe ya uru. Ọ chọrọ ka ọ nọrọ n'Enugwu were nweta ihe ọ na-achọ. Gini ka ọ na-achọ.? Igụ akwụkwọ. Chichebem chọrọ ibara uru. Ọ chọrọ igụ akwụkwọ ma gụruo ya n'isi. Ọ chọrọ inyere ezinaulọ ha aka

ma o too. O bu ya ka o jiri kpebie n'ime onwe ya na o ga-ejiri onwe ya were chuo aja ka ihe were bata na be ha. Ihe niile Nnenna na-eme ya, mmegbu niile o na-emegbu ya, o kwooro maka di ya bu Ikechukwu, na-edi ya. Maka na nke di n'ihu ka. N'ihia na onye lee anya n'azu o bute ukwa. Onye butekwaranu ukwa butere ahuhu. Onye enweghikwa onye na-emere ya na-eji eze ekpere ekwere. Onye enweghikwanu onye kwu ya n'azu na-eji anya ya abuo ekiri anyanwu n'etiti ehie. Maka na o bu maka na e nweghi ebe a na-agbaje oso ma oso chwa mmadu kpata oso ji akpara onye o na-achu oso, aka.

Ihe Nnenna mere Chichebem kariri ihe o mere Chinyere. O gosiri Chichebem na o bu kikapka. Ekwensu nke ya putara ihe. Mmadu na ekwensu, ha na-anu. Mbanu! O mekata Chichebem ihe, oso

baa Chichebem ọkpa. Chinyere ka Chichebem mma. Chinyere ji ụtụtụ were gbalaa. Mana Chichebem ji abalị were rie mbombọ ọsọ. Otu ụbọchị, na mgbede abalị, Ikechukwu si ebe ọ gara were bata na be ya dị n'Asata. Ozigbo ọ batara, Chichebem nụ olu ya, Chichebem tiwe mkpuakwa n'ebe ọ nọ were na-ata ahụhụ nneyaukwu nyere ya n'ihì na ọ sụchaghị akwa niile o kpoputeere ya ka ọ sụọ n'ụbọchị ahụ.

Tupu Nnenna agawa ọrụ n'ụbọchị ahụ, o kpoputara akwa ha niile dị n'ụlọ ruru inyi, ma nke ya, ma nke di ya ma nke ụmụ ya, kposara ha Chichebem ka ọ sụọ Ọ gwakwara ya ka ọ sụchaa ha niile tupu ọ lọta ọrụ. O zikwara Chichebem ahia ka ọ zụta ihe ha ga-eri n'ụbọchị ahị. Ọ gwakwara Chichebem ka o sie ihe ndị ahụ ma ọ zụtachaa ha, na ọ bụkwa ya ka ụmụ

ha ga-eri ma ha lɔta akwukwɔ. Nnenna gwakwara Chichebem ka ɔ zachachaa imeulɔ ha niile ma kpofuo ahihia niile di na be ha n'ebe a na-ekpofu ahihia. Ọ si ya chetakwa na ɔ ga-asachasi azu itenri ha ka ha di ɔcha. Na ɔ ga-emecha ihe niile ahụ o ziri ya ka o mee tupu ɔ lɔta ọrụ. Chichebem kweta ya. Nwatakiri ahụ gbalikwara ike ya ihu na o mezuru ihe niile ahụ nneyaukwu gwara ya mee na be ha. Mana, ya bu ọrụ ekweghi ya bu nwatakiri nrucha. A naghị ebu ala ebu. Ala ebuka mmadu ibu ya n'isi. Chichebem gbara mbọ rucha ọrụ ndi ozo Nnenna si ya ruo. Mana akwa ɔ chiputara kariri akari. O kweghi Chichebem nsucha.

Ozigbo Nnenna si ọrụ were lɔta, ihe o jiri kelee Chichebem anwula bu iti ya ihe. Ọ choro iyi aka were kugbuo Chichebem n'ihia na ɔ suchaghi akwa niile

ahụ ọ chiputaara ya. Ka o tichara nwatakiri ahụ ihe ahụ niile o tiri ya, ọ jughị ya afọ, o were gaa n'ezị kpota kịrikiri okwute. O ji afere were kpota okwute ndị ahụ n'ebe ha hisa. Ọ gaa n'imeulo ha kposa ha were gwa Chichebem ka o sekpuru ala n'elu ha. Chichebem were ju na ọ gaghi eme nke ahụ. Nnenna wee were ọra chara ezigbo oku wee matuo ya n'ala, were si ya onwu na ndu ka ọ horo otu. Ma ọ kaara ya mma isekpu n'elu okwute ahụ ma noro ndu, ka ọ kaara ya mma na ọ juru isekpu n'elu okwute ahụ ma buru onye nwuru anwu. N'ezie, ọ bu onye no ndu na-ako akuko ogu. Chichebem wee wereaju onwu ga sekpuru n'elu okwute ndi ahụ. Ka o sekpu n'elu okwute ahụ were na-eche iheozo nneyaukwu ga-eme ya iji wee dulaa ya mmuo, naani ihe abuo ka ọ na-echeta. Ihe

izizi ọ na-echeta bu Chukwu kere ya. Nke abuo bu nnahaukwu bu Ikechukwu. Ọ si Chukwu na ọ buru na Ọ huru ya n'anya, ka Ọ kpolatara ya nnahaukwu bu Ikechukwu tupu ọ nwuo onwu oge ya erughi eru. Ka Chuwku biko nuru ekpere ya. Chukwu meere ya ihe ọ rioro Ya n'aririo.

ISI NKE IRINAATO

Ozigbo Ikechukwu hụrụ ihe Nnenna mere nwa ha na ya bi, o were oke olu were gwa Chichebem ka o si ebe ahụ o sekpu ala bilie. Chichebem chọọ ka o bilie, o kweghị ya. O were daa n'ala, nọrọ n'ala ebe ahụ bewe akwa. Ike ibe akwa adighịkwuzi ya. O na-ebezi akwa, akwa ya a na-ada n'ime n'ime. Ikechukwu were ọsọsọ kulite ya. Ozigbo o lere nwata ahụ anya were hụ ihe nwunye ya mere ya, anyammiri were ju ya anya. Ikechukwu wee kuru Chichebem kuba n'ugbọala ya. O were aka ya kpokọọ akwa Chichebem niile tinye n'ime akpa, wee buru Chichebem gawa Uwani n'abalị ahụ. N'eebe n'Uwani? Na be ndị ahụ o si n'aka ha were kpọta Chichebem.

Oge Ikechukwu kpọrọ Chichebem were bata na be Egwuchukwu na nwunye ya bụ Chinekwu, mkpu puru ha n'onu. Gini ka ha na-etiri mkpu? Ihe ha huru. Ha lekatarara Chichebem, wee hihie n'isi. Ihe Nnenna mere Chichebem adighi mma inu na nti. Ha ewerela anya ha were hu ihe Ikechukwu na-akoro ha kemgbe banyere nwunye ya bụ Nnenna. Kporokpoto agbaala n'ihu ehi. Ma Egwuchukwu, ma nwunye ya bụ Chinekwu, ma Ikechukwu, ike ikwu okwu gwuru onye obula. O nweghi onye kwunwuru okwu. Onye lee ibe ya, ibe ya elee ya. Ka ha na-ele onwe ha, ka ha na-adu n'ubu.

Chinekwu mechaa kulie ozigbo ga sinye mmiri n'oku. Ozigbo mmiri ahụ chakuru oku, o butuo ya were ya ga ghọ Chichebem, ahụ. Oge Chichebem ghuchara ahụ, o bunyere ya nri ka o rie

n'ihì na ọ siri na ọ maghi ma Nnenna ọ na-
enyekwa nwatakiri ahụ nri kemgbe o
binyeere ha. Nwanyị ahụ kpọọrọ
Chichebem puo wee ga zutara ya ọgwụ.
Oge ha batara, Ikechukwu na di ya bụ
Egwuchukwu ka tukwu ala were na-akọ
maka ihe Ikechukwu na-agabiga n'aka
nwanyị ọ luru. Egwuchukwu na nwunye
ya bụ Chinekwu nọrọ n'ihu Ikechukwu
were gwa Chichebem na ọ bụzi ha na ya
ga-ebi. Na ihe ọbụla ọ choro na ha ga-
emere ya. Na ọ ga-agụ akwukwọ ya ma
guruo ya n'isi. Ha kelekwaracha Chukwu na
Chichebem ji ndụ ya were si n'aka
Nnenna wee gbaputa. Chinekwu buuru
akpaakwa Chichebem buba n'imeulo ha
ma gwakwa Chichebem ka ọ gaa rahụ ura
n'ihì na chi ejie. O gosiri Chichebem otu
omariacha akwa ebe ọ ga-edina.

Chichebem lakpuo ụra. Tupu Chichebem na-edina ala, ụra eburula ya.

Ikechukwu gwakwara ndị ọ bịa na be ha na ọ gaghịkwa alaghachi na be ya n'abalị ahụ n'ihị na obi adighi ya mma. Na ọ bụ na nke ha ka ọ ga-arahụ. Na ọ bụrụ na o were otu o siri di ya n'obi wee laghachi na be ya, na ihe ga-emebi. Maka na ọ bụ ka e ji oku agbara nsiegbe oso ka e jikwa nsiegbe were na-agbara oku oso. N'ihị na ọ bụrụ na ha abuo jekoo, onye no ebe obula ọ no, ọ na-anu uda ya. Chinekwu bunyere Ikechukwu mmiri, ọ ga ghuo ahụ. Ọ ghuchaa ahụ o bunyekwa ya nri, Ikehcukwu rie. N'ezie, nri ahụ o riri na be Egwuchukwu na Chinekwu kacha nri niile ọ na-eri na be ya, kemgbe ọ luru nwanyị, were doo ya ahụ. N'ihị na nke ahụ bụ izizi o ji obi umeala wee rie nri. O richaa nri, ahụ juo ya oyi. Ozigbo o

richara nri, ụra nọrọ n'ọche ahụ ọ nọ were rie nri ahụ, buru ya. Ụra ike ọgwugwu na obi iru ala. Ọ bụzị Egwuchukwu kpọlitere ya ma gwa ya ka ọ baa n'imeulo ga dina ala. Oge Ikechukwu mepere anya ya, ọ gwara enyi ya nwoke ka e wetara ya ute n'ihi na ọ chọghị ịba n'imeulo. Na ọ choro idina n'onuulo nnabataobia. E wetara ya ute ma wetakwuoro ya ntukwasaisi. Ikechukwu lakpuo.

Ma Ikechukwu, ma Chichebem, o nweghi onye obula maara mgbe chi foro. Ha abuo rahuru ura ka umuntakiri a muru ohuru. Ndi ha gbatatara oso na be ha achoghikwa inye ha nsogbu. Ha hapuru ha ka ha rahujuo ura ahụ afọ. N'ezie, o nweghi ihe na-atọ uto ma na-enyekwa onu ka obi iru ala na ahụ iju mmadu oyi. Maka na ulo udo di na ya na-etinyekwa udo n'ime ndi bi na ya. Oge Chichebem si

n'ura wee teta, Chinekwu achoghikwa ka
o ruo ihe obula tutuu na o nwetachaa onwe
ya ma loghachitekwa na mmadu. Ozigbo
Ikechukwu si n'ura nke ya bilie, o gara saa
onu ya ma ghukwa ahụ ututu, were
kwado oru ya. Chinekwu bunyekwara ya
nri n'ututu ahụ, o rie. O richaa nri kelee
Egwuchukwu na Chinekwu buru ugboala
ya gawa oru.

N'ezie, Ikechukwu nozikwa n'oso.
O naghizikwa echeta be ya. O chefuziri
ma be ya, ma nwunye ya, ma umu ya.
Nnenna emewaala ya obi. O kwuru na o
burugodu na o nwufuo n'uzo na o kaara ya
mma kariä ino na be ya were nwuo onwu
obi mgbowa. Na, kama o ga-anọ n'aka
Nnenna were nwuo, kama ka o noro
n'okporozo nwuo. Na o buru na o noro
n'uzo nwuo na ndi mmadu ga-enwe
mwute na o nwuru. Mana, o buru na o

noro na be ya nwuo, Nnenna ga-aboro ozu ya ntuo.

Ka oru gbasara ubochi ahụ, Ikechukwu sikwa n'ulooru ha wee gawa na nke enyi ya nwoke ahụ gwara ya ka o chotara Nnenna odibo ozo. O koro enyi ya nwoke ahụ ije uwa ya ma gwakwa ya na o gaghizi atụ okpa na be ya. Na o buru na o huru ya n'anya di ka ezigbo enyi ya, ka o nyere ya aka chowara ya ulo ebe o ga-ebi were na-aga oru. Maka na onye obula ya na Nnenna bi n'ulo amala onwe ya ikpe onwu, were na-echezi mgbe a ga-akwugbu ya. Enyi ya nwoke ahụ were juo ya ihe a ga-eme umu ya. O were si enyi ya nwoke na o bu onye no ndu na-ekwu maka umu. Na udiri oso o na-agba ugbua bu oso onye elekwala anya n'azu n'ih i mmonwu anyi na-aga n'iro. Maka na onye gbawa ya bu oso were lee anya n'azu, e bute

isiukwa. Na ọ buru na ọ zota ndu onwe ya, o nwee ike were zota ndu umu ya. Ihe Ikechukwu noro na nke enyi ya nwoke ahụ bu mkpuruubochi ato. Ebe ahụ ka o si were na-aga oru na mkpuruubochi ato ahụ ọ rahuru ebe ahụ. O mechara were si na nke enyi ya nwoke ahụ were gawakwa na nke enyi ya nwoke ozọ bi na Gariki. Ikechukwu buzi nnunu were na-efeghari. Osiobi ọbula ọ huru di ya mma, o benye na ya, o nweghizi be. Nwunye ya ọ lutara achupula ya na be ya.

Ọ bu eziokwu na mgbaghari ahụ ọ na-agbari adighi ya mma n'ahụ, mana ọ kaara ya mma karija ino na be ya. Maka na onwu no na be ya. Ọ bukwa mmadu bu onwu ahụ no na be ya. Onye bu onwu ahụ? Nnenna! Naanị otu ihe kacha ewute Ikechukwu n'oso ahụ ọ no n'ime ya. Gini bu ihe ahụ? Ọ kwadoghi oso ahụ akwado.

Naanị akwa ahụ o yi n'ahụ were pụọ ọsọ ka ọ na-eyi kemgbe ahụ ọ pụrụ ọsọ ahụ. O jechaa ọrụ lọta, ọ chiri ọgọdọ onye ọ nọ na nke ya chinyere ya, manye n'ukwu ma yipụ akwa ya sụọ ma kosaa ka ọ kọọ. Chi fo n'ụtutu, o yirikwa ha gawa ọrụ. N'ezie, ọ bụ onye nọ ndụ na-achọ mma. Maka na onye ọbụla ụwa gbụrụ agbụ amaghizikwa na o nwere onye na-ele ya anya. N'ihia na o nweghikwa onye ya onwe ya na-ahụ. Naanị ihe ọ na-ahutazi bụ ọnọdụ ọjọọ. Ọnọdụ gbara ya okirikiri ma juputa ya ahụ niile.

Ndiọrụ Ikechukwu ha amaghi maka ihe niile ahụ ọ na-agabiga. Mana ụfọdụ n'ime ha anya ruru ala, choputara na ikpa na-agba oku. Ụfọdụ ndiọrụ ha ji nwayọọ were choputa na mkpuruubochi olenaole gara aga, na Ikechukwu ji nwayọọ nwayọọ were na-ata mmiri ka osikapa nọ n'elu

iteokụ. Mana ha achoghị ijụ ya ihe ọbụla n'ihì na ọ bụ onye ibu karịrị na-ariọ ka e nyere ya aka. Maka na onye ọbụla a ga-ebo ibu n'isi bụ ya ga-ebu ụzọ were palite ibu tupu e tinyere ya aka. Ikechukwu bụ onye ihere. Ọ bughị ụdirị mmadụ na-achọ ka a na-amata okpuru ya. Mana ọ bụ ihe onye anaghị achọ na ndụ ya na-abiakwute ya. Ọ bụ eziokwu na Ikechukwu nọ na-akpagharị ma o teela Nnenna dulara ya mmụọ. N'ihì na ọ bughị ụdirị ndụ ọ nọ ka a na-ariọ ka ọ buru ogologo ndụ. Ihe a na-ariọ n'ụdirị ndụ ahụ bụ ka o bie ngwangwa, ka onye ahụ ga zuo ike. N'ihì na e nwere ụdirị ndụ mmadụ ga-anọrọ, ọnwụ a na-agụ ya agụ. Ọnwụ mee amara wee bia, onye ahụ atulie mma ya elu ma ghọrọkwa ya.

ISI NKE IRINAANO

N'abali ubochi ahụ Ikechukwu buuru Chichebem were puo, Nnenna emegharighi ahụ ka o nwere ihe na-emenụ. O choghiikwanu ima na ha na-apu apu. O choghiikwanu iju ase. O tukwusiri ike n'uche ma na-elekwa anya n'ebe ozo. Mana mgbe mmadu ji eme na ihe agbasaghi ya bu mgbe ihe ahụ emetutabeghi ya n'uzo di njo. Maka na onye obula ihe biakwutere n'ulo ya ga-amariri maka ihe ahụ biakwutere ya. O burukwanu na onye ahụ ihe biakwutere si na o gaghị ama maka ihe biakwutere ya, ihe ahụ biakwutere ya etukwuru ala were na-eche ya.

Oge Nnenna turu anya di ya mkpuruubochi olenaole, o hughi ya ka o ji

wee mara na nnu añaala ofe. Na ọ bughizikwa ihe igba na-akụ ka ụkwụ na-agba. Onye kwuru na onye ara amaghị ihe ọ na-eme? Onye ara siri na ọ maara ihe ọ na-eme kama ọ bu ihe na-eme ya ka ọ maghị N’ezie, mgbe ihe echiche biakwutere onye ara, i mata na onye ara na-eche uche. Ugbua, ka Nnenna ji were mata na agwa ọjọọ ọbụla nwere ụzọ e si eso ya. Mana ụzọ kacha mma e ji eso agwa ọjọọ bu ileghara ya anya, nọtee ya aka ma gbakuta ya azu. Maka na ihe e ji ama na a na-akpa agwa ọjọọ bu ma onye na-akpa agwa ọjọọ hu onye ọ kpasoro agwa ọjọọ. Mana agwa ọjọọ ahughị onye ọ na-akpasọ, ọ daa mmiri. Maka na ọ bu onye luru nwanyị ka nwa na-ebe akwa na be ya. N’ihi na okokporo amaghị maka akwa nwa.

Kemgbe ahụ Ikechukwu si be ya wee gbapuru nwunye ya n'ulo, ogbaaghara wee zuo Nnenna ahụ. Ahụ ezughị ya ike. Ụra kọọ ya n'anya. Echiche zuo ya ahụ. Ụlọ di ya hapuru ya ka o birizie malite dūwa ya ogwu n'ahụ. Ugbua ka Nnenna ji were mata na nwanyị obula na-ama ukwuogodo naabọ bu nwanyị huru onye zutaara ya. Maka na mmadu na-enye nsogbu bu maka na o huru onye o na-enye nsogbu. Mana mgbe onye na-enye nsogbu na-ahughizi onye o na-enye, nsogbu atugharizia ma dakwasa onye ahụ na-enye ya.

Nsogbu ejula Nnenna ahụ. Oku ahụ o na-agukwasa ndi mmadu buzi ya na-agbazi ya ugbua. O hughizi di ya. O maghikwa ebe o no. O maghi ma o no ndu ma o nwula. Mgbe obula o tukwuuru ala, echiche banyere ihe umunwanyị ndi di ha

hapuru were nwuo na-agabiga na ndu ha, ezuo ya ahụ. o dinakwanu ala, o na-echeta onodu nwanyi di lukatara were ju na o gaghizi alu, na-anọ na ya. N'ezie, echiche niile a ekweghi ya nuo mmiri togbo iko, mana nke kacha awa ya isi bu echiche si n'aka umu ya abia. Kwa ututu, kwa ehie, kwa abali, umu ya na-ebe akwa were na-aju ya ebe nna ha no. Mgbe niile ka ha na-enye ya nsogbu na ha chorọ ihu nna ha. Ka o na-abara ha mba ka ha kwusi iju ya maka nna ha, ka umuaka na-ebesi akwa ike iji were na-agwa ya na obi adighi ha mma maka nna ha, ha amaghi ebe o no. O tichaa ha ihe, o kara njo. Umuaka ato ahụ mechara kwusi iri nri ma kwusikwa iga akwukwo. Obi adighi ha mma chaachaa. Ha chorọ ihu nna ha, na o buru na ha ahughi nna ha na o nweghizikwa ihe ha no n'ụwa were na-eme. Maka na o bu nna ha

bụ naanị obi uto ha nwere na ndu ha. O
bukwa nna ha ka ha ji wee na-edi nne ha.
Maka na onye obula ya na nne ha bi, onye
ahu bi n'okummuo. Onye obula ha na nne
ha no, onye ahu nokwuazi n'olulu onwu.
N'ihu na o nweghi ihe obula di mma si
n'ebe nne ha no were na-aputa. O bu naanị
nna ha na-amu ha nwa, na-ele ha anya
n'ihu, na-eme ha ka umutakiri, na-egwusa
ha egwu ma na-achisakwa ha ochi. Mana,
n'ebe nne ha no, oge niile ogu ogu, mgbe
niile mgba mgba. Kwa ututu, kwa ehie,
okwu na uka. Oge obula e lere nne ha
anya n'ihu, ihu ya adi ka ochichii. Ijiji
obula si n'ihu ya fefee, ijiji ahu anwuro
ala. O nweghi onye nne ha nwere ohere
ya. O nweghikwa ohere onwe ya. N'ezie,
ndu nne ha adighi ha mma. Mana ha
agaghi ekwuputanwu ya. Ha chogodu
ikwu ya ekwu, ha agaghikwa ama otu ha

ga-esi kwuo ya. Nnenna maara na obi ụmụ ya ka were di n'ebe di ya nọ. Na ọ bụ nna ha ka ha kaara were nabata n'obi ha kariya ya bụ nne ha.

Ugbua, Nnenna amarala na agwa ojọọ na-eche onye mere ya. Maka na iwu nke Chukwu bụ na aka nsi mmadụ ga-abariri onye ahụ n'ọhụ. N'ihi na ọ bụ ihe onye metara o were isi ya were buru. Onye zaa, o kpoo. O kweghi onye ahụ okpukpo, onye ahụ agbawa nje. Naanị onye agwa ojọọ na ndụ ojọọ baara uru bụ naanị onye ahụ na-eme ya. Uru ọ baara ya bụ na onye ahụ agaghị enwe ezumike na ndụ ya maka na onye ọbụla ji mmadụ n'ala ji onwe ya. Ọ bụrụkwanụ na ihe ojọọ achoghikwanụ ka ọ hapụ ụzọ ojọọ ọ na-eso ma sowe ụzọ nke Chukwu, mmiri erughị eru amaa ya ma maa akwa o yi n'ahụ. Onye di otu ahụ ga-efu ka naị ma nwuo ka okuko.

ISI NKE IRINAISE

N'ezie, nku edeela usụ. Nnenna ahụwala iwa. Maka na mmadụ megbukata mmadụ, e mechaa ọ hụghịzi onye ọ na-emegbu, o megbuwazie onwe ya. Nnenna ewerela ugbua were ghọta na ezinaulọ nwoke na-anoghi na ya na-eghe oghe. Mana, ezinaulọ nwoke nọkatara na ya were kwusi ino, na-agbo otọ. Na nwanyi na-adị ọcha ka ugbara, na-eko ka osikapa e sikwasara n'okụ ma na-emekwa ngala ka torotoro bụ maka na o nwere nwoke kwụ ya n'azụ ma na-ebudoro ya ibu o kwesiri ibu. Mana, nwoke ahụ sere isi, ibu anyigbuo nwanyi ma nyikwoo ya olu. Ọ bụ ya kpatara o ji abụ nwanyi hụ onye na-ekiri ya, ya na nrecha a na-eme. Mana, mgbe ọ hụrụ na o nweghi onye na-elele ya, oge ahụ ka i ga-achoputazi ma were anya gi abụo hụ na nwanyi na-agba ka ukpaka ma burukwa danda.

Ahụ na-ajụzị Nnemme oyi kwa mgbe
ọbụla maka na a hụghizi onye a na-akọrọ
ede. Ihe ọbụla o mere ugbua bụ onwe ya
ka ọ na-emere ya. O siwe ọnwụ, o sisa ya
onwe ya. Ọ kpawa isiuka, o kpasawara ya
onwe ya. Ọ gawa ije nzogbu nzogbu
ugbua otu ahụ o si a gara ya di ya, o
zogbuwe onwe ya. O jidekwanụ ụmụ ya
kugbuwe, nke ahụ gbasara ya n'ihia na ọ bụ
onwe ya ka ọ na-akugbu. O nweghikwa
onye ga-asị ya akugbula ha. Ihe sọziri ya,
o mee, o nweghi onye ga-eji ya eji. Kama
o kwesiri ka ọ mata na ihe ọbụla ọ na-eme
ugbua bụ onwe ya ka ọ na-eme ya n'ihia na
di ya na-ahụsiburu ya anya achaaara ya
n'akukụ. Nnenna ewerela ugbua were
ghota na ọ bụ onye nwere ihu na-ete uhie.
Na onye enweghi okpa anaghi agba
akpukpoukwu. Maka na onye ara ọbụla
maara onwe ya bụ n'imeulo ka ọ na-awị

ara nke ya. N'ih i na o nwere onye na-ejitu ya. Mana, onye ara maara onwe ya yiri ara puo n'ezi, uwa akpaa ya eze ma menye ya ihere n'ihu. Maka na ebe nwamkpi na-akpu amu n'ala bu na be onye nwe ya. O kpuo amu n'ala na be onye ozo, e were mma chabiri ya.

Mgbe niile, ihe na-agu Nnenna bu idina ala. O nweghizi ihe ike na-ad i ya ime. Ike ikwu okwu adighizikwu ya. Ike okwu dikwuo ya, o kwuoro onye? O bu umu ya ka o ga na-ekwuru ka o bu ulo ha? O naghikwa ekwuru umu ya okwu obula. Maka na o kwuo okwu elu, kwuo okwu ala n'ebe umu ya no, umu ya ewere anyammiri na-aju ya ebe nna ha no. Kwa mgbe ka ha ji anyammiri were na-acho ka ha hu nna ha. Matakwa na nsogbu umuaka na-enye na-aka nke okenye, njo. Maka na okenye nyekata nsogbu, o were ire ya

were guo eze ya ọnụ. Mana ụmuaka malite inye nsogbu, ha anaghị enyedebe nsogbu tutuu e meere ha ihe ahụ bụ mkpa ha. Ọ bụrụ na e meghe ọ ha ya, onye ọbụla nọ ha n'akụkụ atọla. Maka na e nyeghe arụsị na-eri asaa, asaa ahụ ọ na-eri, ọ waba n'afa. Nnenna agaghikwa ekwuru ụlọ okwu. Maka na ọ bụrụ na ọ na-ekwusara ụlọ okwu ma na-atụrụ ya mba, a mara na o ruola mgbe ọ ga-iji gbara ọtọ wee pụo n'omaahia.

Ugbua, Nnenna bụzi isikoteebu putara n'ụzọ were zute oketeoburu, ihe niile were konye ma tughia ka ụdọ. Aja ejula Nnenna anya. O nweghikwa onye ga-afuchapụ ya. Ọ gaghikwa afuchapụnwu ya onwe ya. Ọ kpọkwanụ ụmụ ya, ụmụ ya ewere anyammiri si ha n'anya were na-aputa wụnyekwuo n'aja di ya n'anya nke ga-eme ka onye nọ n'uche nọdụzi n'ala. Ọ

burukwanu na o hiwe aka n'anya ya abuo, ha abuo achawa mmee mme nke ga-eme ka onye obula huru ya mata na o buru na o nweghi ihe o na-achu, na o nwere ihe na-achu ya. Kwa mgbe obula ihe o na-echezi bu ihe o ga-eme were dulata di ya maka o maara na o bu ya chupuru di ya. Oge niile o na-atamu were na-asị na di ya furu efu, o were di ya otu a. O buruzia na di ya nwuru anwu, kedụ ka o kaara adi ya? Na mmadu anaghi ama uru ihe o ji n'aka baara ya tutuu a na-pu ya ihe ahụ. Na o werela ihe nwatakiri nne ya gara ahia mana o lotaghi n'oge na-ahụ wee mata ihe nwatakiri nne ya nwuru anwu na-ahụ.

Mkpa Nnenna niile ugbua bu ihe o ga-eme ka Ikechukwu ruo ya aka. Na, kemgbe Ikechukwu puru ka ezinaulo ya sokwu ya were puo. Na ihe o na-ahụ ugbua na-akuziri ya ihe. Mana, matakwa

na ihe a kuziere mmadu na-akacha aba uru
ma tooto ma o buru na onye a kuziere
ihe muto ihe a kuziere ya, ma werekwa ihe
o mutara tinye n'oru. Mana, onye a
kuziere ihe, o jighi ihe ahụ ruo oru, ihe
niile a kuziere onye ahụ ga-abu ihe lara
n'iyi.

ISI NKE IRINAISII

Nnenna ewerela ihe a na-eme ya ugbua were mata naanị onye o nwere n'ụwa a bụ di ya. Na ya bụ agụ enweghi ọyị. Nnenna maara nke ọma na ụkụtaazụ ya adighi mma. Ndi niile maara ya na di ya maara na ya bụ Nnenna bụ ogwu azụ. Na ọ bụ nwanyị omume ojọọ kuru akwa n'isi. Ihụ di ya di ya nnukwu mkpa ugbua. Mana ọ maghi otu ọ ga-esi chọwa ya. Ọ chọghikwa ichọ ya gaa na nke ndi ọyị di ya ọbụla. Maka na ọ maara na ọyị di ya ọbụla ọ chọrọ di ya were bịa na nke ya ga-achughachi ya azụ. N'ihia na ndi niile maara ya na di ya anụchaala akukọ ka ya na di ya si ebi okachasi agwa ọ na-akpa n'ezinaulọ ha. Ọ gaghikwa atụ okpa na nke Egwuchukwu na Chinekwu. Di na nwunye a na-eche ya eche. Naanị Chukwu ma ihe ha ga-eme ya ma ha hụ ya. Chinekwu na-ekpe ekpere mgbe niile ka o

were anya ya abụọ were hụ Nnenna. Nnenna n'onwe ya makwuuru na eze na-eche ihe ntị kpụ ọnụ ka ọ tarie ya loo maọbụ gbupụ. O jikwa nwayọọ na-eze onwe ya n'akukụ ahụ. Ya bụ akwụ na-ezesi onwe ya ike ka ọ ghara ịba n'ikwe. Maka na ọ nwaa anwa baa n'ikwe, ahụ ga-aburiri ya ọnya ọnya. Ndị enyi Ikechukwu ndị ọzọ jikwa anya were na-achọ Nnenna. Ọ buru na ha hụ ya, o nweghigodu ihe ọzọ ha mere ya, ha agwa ya ka o mee ka ha mata mgbe ọbụla o gburu Ikechukwu ka ha bịa buru ozu ya. N'ihі nke a, Nnenna achoghi ka ọ hụ ha. Ọ choghi kwia ka ha hụ ya. Ya, ihu ha na ha ihu ya bụ mmanu na akara ighe onwe ha n'iteagbajarahi. Ihe ha ga-eme ya ga-eme ka Ikechukwu nomikwuo anomi n'ebe ọ nọ.

N'ezie, eriri adighi okuko mma n'olu. Ọ bụ ewu ka e ji udo akpuru. Maka

na onye choro iyi okuko were gaa ahia ga-anwu ya n'aka. Onye chewe echiche oma, aro oma abata ya n'ime. Mana, onye chewe echiche ojoo, aro ojoo eju ya n'ime. Ebe o bu na ihe Nnenna na-echezi mgbe obula bu ihe o ga-eme ka o were hu di ya ma marakwa ebe o no, aro di mma were bata ya n'ime mmuo. Kedu udiri aro batara ya n'isi maka Ikechukwu? O kwuru na chi fo, ka o choro Ikechukwu gawa n'ulooru ya ka o mara ma o ga-ahu ya ebe ahụ. A naghị egbu mbekwu edobe ya ora maka na a maara na ndi nze na ozọ agaghị eso were rie ya. Tutuu chi efo, Nnenna arahughị ura. O na-eche ka chi fo. O na-ario Chukwu ka chi fo ngwangwa n'ihia na ya bu egwu abanyela n'egwu Katanga.

Ozigbo chi foro, Nnenna kwado onwe ya nke oma. N'ulooru Ikechukwu, Ikechukwu abughị nwoke na-agho

aghugho n'oru ya. O na-eso na ndi izizi na-abia oru n'ulooru ha. O na-esokwa na ndi ikpeazu na-esi ulooru ha ala ma oru gbasaa. E ji ibia oru n'oge wee mara Ikehukwu ma ya fodzika ugbua o narahughari n'okporozo. Ikehukwu bu ebe obula o huru o rahụ, ututu o teta. A naghị aju nwamkpi ebe o rahuru kama ihe a na-asị ya bu ma o putakwa ura. Tupu Nnenna erute n'ulooru Ikehukwu ha, o teela Ikehukwu na oru ya na-eme. Ozigbo Nnenna batara n'ulooru Ikehukwu ha, o juru onye ojezi Ikehukwu ma nnahaukwu o noka ya. Nwoke ahụ were gwa ya na o no ya. O were juo Nnenna ma o nwere ihe o choro ka e meere ya n'ihia na o maghi onye Nnenna bu. Nnenna si ya na o bu nnahaukwu ka o choro ka o hu. Nnenna gwara onye ojezi ahụ ka o ga gwa Ikehukwu na nwunye ya choro ihu

ya. Onye ojeozị were juo ya ma o bu nnahaukwu na-alu ya. Nnenna kwe ya n'isi. O wee were oso were gbaba n'ime uloro Ikechukwu. Oge o batara ebe ahụ, o nwere mmadu abuo si n'uloro ozọ wee choro Ikechukwu bia. O nwere ihe ha choro ka Ikechukwu ruoro ha.

Onye ojeozị ahụ mekwara ka Ikechukwu mata na nwunye ya cho ya were bia, na o choro ka o hu ya. Ozigbo, o ziri Ikechukwu ozi a, Ikechukwu nwuo n'ime ahụ ya ma na-ekukwa ume n'elu ahụ ya. Gini kpatara nke a? Onye obula anu gbara na-atu okporoko ijiji egwu. Ihe ozọ bakwara Ikechukwu n'uche bu na nwanyi a o chorola ya bia n'uloro ya. Ikechukwu ji ike dimkpa wee zonahu ndi ahụ no n'uloro ya na onye ojeozị uloro ya ihe o na-agabiga n'ime onwe ya. O jikwa obi dimkpa were chia ochi iji were

rafuo ndị ahụ nọ na nke ya na kwa onye ojezi ya. Ikechukwu ziri onye ojezi ya ahụ ka ọ gwa nwunye ya ka o nwetụ nwantakiri ndidi ka ọ hụchaa ndị nọ na nke ya. Ọ buru na ndị ahụ nọchaa n'ụlọọrụ ya pụo, ka ọ bata. Onye ojezi ahụ jekwara zie Nnenna ozi ahụ di ya ziri ya. Nnenna nabatakwarara ozi ahụ e ziri ya ma werekwa ezigbo nchekwube na-eche ka ọ hụ di ya.

Ozigbo ndị ahụ chọtara Ikechukwu nọchara wee pụo, Ikechukwu si n'ọche ya kulie ma sikwa n'azuụlọ ụlọọrụ ya mịpụ n'ezi, makpuo ụgbọala ya wee gbapụ. Ọsọ ndụ! Ahụ nwoke ahụ niile bụzi ụjọ ụjọ. Obi anaghizi eru ya ala ma ọ nụ aha bụ Nnenna. Ọ lughachighikwa azụ ụbọchi ahụ n'ụlọọrụ ya tutuu ọrụ gbasaa. O siri n'ọsọ ahụ ọ gbara were mechie ọrụ ya nke ụbọchi ahụ. Mgbe mmadụ abụọ ahụ

chotara Ikechukwu si n'uloorụ Ikechukwu were putā, Nnenna huru ha, ma hukwa oge ha na-apu. Mana, o nwere ndidi were na-eche ka di ya gwa ya batawa. Ka Nnenna chekatara ka di ya zie ozi ka o bata n'imeuloorụ ya, o nweghi ozi obula o natara, o were gwa onye ojezi ahụ ka o gwa di ya na o ka na-ehekwa ya. Ma o bu ya batawazia? Oge onye ojezi ahụ banyere n'imeuloorụ Ikechukwu, imeuloorụ ahụ togbozi chakoo. O nweghi onye o huru. O nweghizi onye no n'imeuloorụ ya. Nnahaukwu puru, o maghi otu o siri puo.

Onye ojezi ahụ putara ozigbo were gwa Nnenna na nnahaukwu anoghizikwa n'imeuloorụ ya. Na o puola. Na o maghikwa otu o si were puo na kwa ebe o gawara. N'ihia na o nweghi onye obula o gwara ebe o na-aga. Ozigbo o zichara

Nnenna ozi a, Nnenna kpɔnwuɔ n'uche ebe ahụ o tukwu. Anyammiri ju ya anya. Ike ụwa gwu ya. Obi malite mapuwa ya maka na ihe bụzi uche ya bụ na ọ maghizi ma onye ọzọ ọ burula igba chi ya nyere, na-akuzi. Ụla ekweghi ya. Inokwanu ala n'ulorụ Ikechukwu ha adighikwu ya mma n'ahụ n'ihì na o nwere ike nọkaria ebe ahụ, ya na ihe ọ na-asọ ekwe n'aka. Na ihe kaara ya mma ọ ga-eme bụ icho ụzọ ụla, ọ bụrụ na o ruo na be ya ka ọ gbakọọ ma wepu. Nnenna jikwa 'onodu lewe m ma gi amala uche m' were kulie, kelee onye ojezi ahụ ma gwakwa ya ka ọ gwa di ya na o chekatala ya were lawa. Ka Nnenna si n'ulorụ Ikechukwu ha were na-ala, ọ bughikwa okpa o jiri bia ka o ji were na-ala. Mgbe ọ na-abia abia, o ji okpa idi mma. Mana mgbe ọ na-alazi ala, o werezia okpa ihere were lawa. Ugbua,

Nnenna amalitela hụwa ihe si n'agwa ọ na-akpa were na-apụta. Ọ bụrụ na ihe ọ na-ahụ ugbua dị ya mma, ọ mata na ọ na-eme nke ọma. Mana, ọ bụrụ na ihe ndị ọ na-ahụ ugbua adighi ya mma, ọ mata na o kwesiri ka ọ gbanwoo ma kpawa agwa ọma maka na ụwa a na-aga aga, ma na-agwụkwa agwụ. Onye ọbụla nọchaa n'ụwa a were nwụọ, ụwa nke ya agaala ma gwụkwa. Maka na ụwa a abughị ebe obibi.

ISI NKE IRINAASAA

Ndị Igbo si ọ na-abụ okwu dapunari ọnu, ntụtụ ya ahia ahụ. Maka na ọ bughị

ikunye enwe mmiri bụ isi, kama ọ bụ inaputa ya iko e ji were kunye ya mmiri. Ọ bụ eziokwu na ukwa di mma oriri, mana onye obula na-akpaghari n'ukwu ukwa matakwa na ukwa na-etigbu mmadu.

Kemgbe ka Nnenna no were na-eri ukwa, ọ na-atọ ya uto. Mana ugbua ọ matala na ukwa na-etigbu mmadu. Ọ ghotawala na mmiri anaghi ato n'oboopa. Ọ marala na mmiri na-etofe oboopa ma di ogbu. Mana, osisi ahuhu na-ari elu bu osisi daruru ala. Mana osisi obula chorọ ino ndu na-eputa n'ajo oha. Kemgbe Ikechukwu lubatara Nnenna na be ya ka Nnenna ji ya were na-ata atu. Mana, ugbua, Ikechukwu egosila ya na ọ bughị osisi niile ka e ji eme atu. Na ọ bu a mara uma na-adara ochi n'ala ọ di ka ochi ọ na-akwatu mmadu n'ala. Mbanu! Maka ihe e ji eti mkpu were na-ebe maka ibi na udiri

arọ ọ na-anyị onye bu ya bụ maka n'ebe ọ di. Ebe ibi di, di na njo. O bughị na ọ na-anyịka maka na ibi ahaghị ka ihe isi na-ebu. Mana ibi matakwa na ọ wakaria anya, e were mma waa ya, onye bu ya ezuo ike ma nwere onwe ya.

Ugbua, Ikechukwu egosila Nnenna na nsogbu ọbụla nwere ụzọ e si eso ya. Maka na okwu ọbụla nwere ụsa. Mana, ihe e ji agbachị ihe ụfọdụ nkịtị bụ ka udo were di. Maka na ụlọ ọbụla udo di, onye ndidi nọ na ya. Mana, kama onye ndidi ga-edigbu onwe ya, o che ihu ebe o chere azụ. N'ihì na ọ bụ isi zoro ezo na-epu isi awọ. Maka na ọ bụ onye si n'ihu agha were rie mbombọ ọsọ bụ onye bụ onye nwere ike ilunwu ọgụ echi. N'ihì na ọ bụ ọnụ nọ ndụ na-akọ akụkọ ọgụ. Onye ọbụla nwurụ n'ihu ọgụ aburula onye ọgụ riri isi ya. Onye isi ya tọrọ n'agha bụkwa onye

elu na ala erughị aka ma burukwa onye
gba aka ma werekwa obi ariri wee hapu
uwa.

Ikechukwu ajula. O juru ma juwaa
isi na ihe o nwere agaghị egbu ya. Na,
kama ihe o nwere ga-egbu ya, kama o
gbahapu ji, gbahapu ede, wee gawa
akwukwo. Maka na o bu okpa di ndu na-
aga ije. Maka na agu gbachi nkiti, ukwu
were jie ya, mgbada akputo ya n'ala.
Ikechukwu egosiputala Nnenna na kama
agha ezinaulo ga-eri isi nwoke, kama ka o
rie okpu nwoke. Maka na iwu nke ndu bu
na isi obula no ndu ga-ekpuriri okpu ma
kpukwee udiri okpu o choro. Anyi maara
nke oma na o na-abu e dozie onodu nke
oma n'ebe nwanyi gara di, ahụ nwanyi
etowe nri. Mana, onodu jogbuo onwe ya
na njo n'ebe nwanyi luru di, ahụ nwanyi
aju nri. N'ihia na o bu okuko ihe diiri mma

na-atụcha onwe ya. Mana, ọkụkọ ọbụla na-achoghi ka aka kpara ya na-arahu n'elu. Aka ọbụla chọkwaanụ ka ọ kpara ya, ọ haa ọnụ ya aka ka ụwa mata na ihe ka nte abakwutela nte n'ọnụ.

Ihe ọbụla nwoke ga-eme na-adị ya n'obi. E jighi ikwu otutu okwu were na-ama nwoke tozuru etozu na nwoke. Ikechukwu egosila Nnenna na nwoke ọbụla bu nwoke anaghi achọ ka azu ya ruo ala. Mana, ọ burugodu na azu nwoke ruru ala, nwoke bu nwoke anaghi atogboro n'ala ebe ahụ ma gbachikwa nkiti ka e kponye ya aja n'ọnụ. Ọ bu ya kpatara ndi Igbo ji asi na a naghi ama uche onye e ji n'ala. A maghi ma ọ bu o kulite ọ luwa ọgu maobu o kulite ọ wara ọso. Ma ilu ọgu, ma igbapu ọso, ha niile bu ihe onye e jidere n'ala choro ije were zoọ isi onwe ya.

Kemgbe ka Nnenna tōdoro Ikechukwu n'ala were na-achọ ka ọ tọgbuo ya. Ozigbo Ikechukwu si n'ala ebe e jidere ya were walite, ọ wara ọsọ. Ọsọ ndụ! N'ọsọ ahụ ọ nọ n'elu ya, ọ naghikwa ele anya n'azụ. Maka na ọ siri na o nwere ike lee anya n'azụ, ọ hụ Nnenna. Icheta Nnenna n'echiche ya ugbua na-amapụ ya obi. Ijikwanụ anya ya were hụ Nnenna na-emebiri ya ụbọchị n'ihị na ọ siri na Nnenna bụ ọnwụ ji ụtụtụ egbu. Ọ bughị ọnwụ na-echeru n'echiche maọbụ na mgbede ụbọchị. Na ya bụ Ikechukwu achoghi iji ụtụtụ were nwuo. Ọ choghiikwa iji ehie nwuo. Ọ choro ka o nwuo na mgbede. Maka na onye nwuru n'ụtụtụ nwuchuru anwuchu. Onye nwuru n'ehie nwuhioro anwuhio. Mana onye nwuru na mgbede lara ala. Onye ahụ rụchara ihe

niile ọ b́ara iru n'ụwa tupu o werekwa nwayoọ laghachikwa n'ebe o siri b́a.

Ndị Igbo sị na ọ naghị ahụ a hụchaa nzoụkwu enyi a na-ajụ ma enyi ọ gafere. Otu ihe si wee kwurụ ugbua, Nnenna amatala na ọ buru na ọ gbachi Ikechukwu nkịtị, ọ gbaruo ọso ahụ ọ na-agba, n'isi. Ọ malitere wee chewe otu ọ ga-esi gbachiere Ikechukwu n'uzo. Jide ya, ma kwusi ya ọso ahụ ọ nọ n'ime ya. Udiri echiche di otu a adighi mfe. Maka na onye obula i mere ihe o wee gbapu ọso, ọ buru na i choo ikpolata ya ma mee ka onye ahụ kwusi ọso ahụ ọ nọ n'ime ya ma loghachite azu, i maghi were mee ihe di n'ime ya, onye ahụ i na-acho ka i gbachiere uzo ma jide, agbamikwuo agbami, jemie ma jetee aka. Ichota onye ahụ ma dulata ya ahia nnukwu ahụ. N'ihini nke a, ihe obula Nnenna chooro ime ugbua

banyere Ikechukwu bụ nka ka ọ ga-eji mee ya. Maka na ọ bụrụ na o jighị nka were mee mmọnwụ, akwa mmọnwụ nwere ike dọkaa. Ọ bụrụkwanụ na akwa mmọnwụ adọkaghị, isi mmọnwụ nwere ike kwokapụ. Ma gị marakwa na onye ọbụla dọkara akwa mmọnwụ maọbụ kwokapụ isi mmọnwụ eluola mmọnwụ. Onye lukwaranụ mmọnwụ n'ala Igbo maara ihe na-esọ ya n'azụ. Maka imezi ihe e mebirị emebi n'ihu mmọnwụ bụ mmadụ ije Oru ma jee Igbo n'otu oge.

ISI NKE IRINAASATỌ

Ọ na-abụ e gwujie ji ọdụ, e tukwuru ala wee gwuputa ọdụ ya. Ọ burukwanụ na onye gwujiri ji ọdụ hapu igwuputa ọdụ ya, ọdụ ji ahụ nwekwara ike noro n'ala ebe ahụ a hapuru ya were puo ome. Ọ buru na o puo ume, onye ozo nwere ike hu ya ma gwuru ya. Maka na o bu omeji na-akowa na ji di n'ala. Ọ bu echiche di otu a na-echu Nnenna ura. Ura abughizi maka ya. Maka na agwo na ihe o loro atogborola. Mana o maghi ka o ga-esi wee kwoo onye ukwu wara. Mana, otu anya adila, a ga-ele ya ele. N'ihia na naani ihe a naghia ama ihe a ga-eme na ya bu onwu.

Kemgbe ahụ Ikechukwu si n'ulo be ya wee puo, abali na-adizi Nnenna ka ehie. Ehie na-adizi ya ka ututu. Ututu na-adizi ya ka mgbede. Ugbua, ka Nnena ji wee mata n'ezie na onye obula a tukworo ozu ehi abughia ihe oma ka e

meere ya. Maka na nwamba kwuru na mmetuta ahụ bu uto ndu. N'ulo ha ahụ niile, o nweghizi ebe na-ekwe ya onuno. N'onunulo obula o tinyere isi, o si ebe ahụ putakwa. Maka na o bu onye obi ruru ala na-anodonwu otu ebe. Onye echiche ji aka anaghi ama mgbe o kwu oto maobu mgbe o tukwuuru ala. N'ulooru ya kwanu? Ebe ahụ ka mpiti na-ekwe. O naghizi abia oru n'oge. O naghikwa anoru mgbe oru ji agbasa. Mgbe niile n'ulooru ha, o na-abata abata, o na-apu apu. Nnenna amaghizikwa ihe bu ochi. I chisagodu ya ochi, o na-ekiri gi. I na-akpasa ya nkata, o na-ekwe gi naani n'isi. Ebe obula ndi ulooru ha nokoro na-akpa nkata, o naghị anọ ebe ahụ. O naghikwa aga nso n'akuku ebe ahụ. N'ihia na echiche ya bu na o bu ya ka ha na-akpa maka ya. Maka na echiche ya mgbe niile bu na ndi ulooru ha

amarachaala maka ọnọdu ya na di ya. Nke a nwekwara ike buru eziokwu maka na o nweghi ihe obula zoro ezo n'okpuru anyanwu. N'ihia na o nweghi ebe e gburu aja ngwuru, azu owere na-adighi. Ufodu ndi uloru Nnenna ha maara na Nnenna na-enye ezinaulo ya nsogbu nke ukwu.

Onodu Nnenna no ugbua jikwa nwayoo were na-epioba ha nti. Maka na onye na-aga, azu ya esoro ya na-aga. N'ihia na o bu azu onye obula na-akowa ihu ya. Ozo kwa di ka ibe ya bu na ihe nzuzo adighi n'uwa a. N'ihia na o buru na ama ehi agbaghi n'izu, o gbaa n'onwa. Maka na mee elu, mee ala, ihe obula nte gburu ga-aputari ihe ma anwu kee.

N'ezie, onodu Nnenna abaala n'onodu ihere. Ihere onwe ya jisizi ya ike. Naani ihe na-ata ya mmiri n'ahu bu ihe o ga-eme onwe ya. Maka na onye obula ihe

mere, o were tọọ sọ n'akwa, onye ahụ jizi aka ya were jide onwe ya n'ala. Mana onye ihe mere kwesiri ka o chọwa ụzọ o ga-esi merie nsogbu biakwutere ya. O bụ eziokwu na ije Nnenna gara n'ụlọọrụ di ya amịtaghi mkpuru obula. Mana, o lotaghi na be ya tukoo aka na okpa. O malitere chewekwa ụzọ o ga-esi were nweta ya bụ odu ma jide ya. Nnenna chetara na onyaigwe kacha mma e ji were na-ejide odu bụ igbudu. O malitere were obi ya muwa ka e si ekwe igbudu. Maka na o buru na i mutaghi ka e si ekwe igbudu wee kweere odu igbudu odu agbanahu gi. Mana i mara ka e si ekwe igbudu wee kweere odu igbudu, igbudu ahụ i kweere odu ga-adagburiri odu.

N'ezie, ndi Igbo si na o na-abu ebule laa azu, o bia ogu. Maka na nwoke ejighi otu iko mmanya were na-ama ma mmanya

ọ dịkwa uto. A na-enyezu nwoke iko
 mmanya abuo. O bughi ije niile na-ebi
 n'otu ugboro. Ije di aghaa, e jezuo ya
 ugboro naabo. Nnenna kpebikwara na o
 ga-achorokwa di ya gaa n'ulooru ya ozo.
 Mana, o choghi ka onye obula mara ka o
 ga-esi gaa ije nke ugboro abuo a. Naani
 n'obi ya ka atumatu ya niile di. N'ezie, nti
 anaghi ezu ike, naani ma ihe o kpu n'onu
 o gwuru. Onye obula na-acho ihe di ya
 mkpa anaghi ama anya na-ele ya maobu
 onu na-achi ya ochi. N'ihia na onye afọ na-
 asa achoghikwa iji nti ya abuo were nu na
 abali di njo. Maka na o bu onye huru ihe o
 na-eri na-ahọ nri. Onye aguụ na-anyu anya
 na-eri ihe obula anya ya huru. Maka na o
 bu onye zotara onodu na-acho ute o ga-atu
 na ya. Onye obula ji aka ya were mefuo
 ma tufuo ihe o jiri di ebube, uta egbuo ya.
 N'ezie, onye ji aka ya were mebie ihe o

jiri di ebube, ụwa achiri ya taa ma loo ya. Ụwa ga-achigbu onye ahụ n'ochi ma tetoo ya. O bu ugbua ka Nnenna nwebere nghota di otu a. Na mbu, o bughị maka ya. Mana ugbua mmiri ezuola ya ahụ. N'ezie, nwanyị obula luru di kwesiri ima na o bu kpukpando ka eluigwe ji were di ebube. Maka na mgbe onye ji anya ya abuo ahu uzọ ji amata na isi kacha oria niile njo bu mgbe ihe mere onye isi n'anya mere ya.

ISI NKE IRINAITOOLU

“Taa ka ọ ga-ebi. Ọ ga-adị mma, taa. Ọ gaghi adi mma, taa. Ikechukwu agaghi agbanahụ m taa. Taa ka mmọnwụ na mmọnwụ ga-ezu onwe ha, ma hụkọrịta anya. Ama m na Chukwu ga-aza m ekpere m. Kemgbe ka m na-arịo Ya ka Ọ tụtara m aro ihe m ga-eme. Otu nnukwu aro abịala m n’uche. Ọ bụkwa aro ahụ ka m ji aga nje m a. Ọ bụkwa aro Chukwu gosiri m n’ihi na obi m gwara m na ije m ga-enwe isi taa”. Nke a bụ ihe jupụtara Nnena n’obi mgbe ọ na-akwado maka ebe ọ chọrọ iga. Ọ gwakwara ụmụ ya atọ ka ha kwadokwuo na ha ga-eso ya were pụọ. Ụmụaka atọ ahụ juru nne ha ebe ha na-eje, nne ha were gwa ha na ọ chọrọ ka ọ ga gosi ha ebe nna ha nọ. Ụmụaka atọ ahụ maliri elu mgbe ọ gwara ha ihe ahụ n’ihi na mkpa ha niile bụ ihu nna ha.

Tupu nne ha na-akwadocha, ha akwadochaala were na-echezi nne ha. Ha gwara nne ha ka o mee ngwa ngwa n'ihina ebe obi ha dizi bu n'ebe ahụ ọ gwara ha na ha na-aga. N'ebe nna ha nọ. Ozigbo Nnenna kwadochara, o wee kpọrọ ụmụ ya gawa n'ụlọrụ Ikechukwu. Nnenna maara ihe ọ na-eme. Ọ maara nkata ọ na-akpa. Maka na ọ maara na e were ihe onye nasara were kwuo ya ugwo, ọ buru na ihe ahụ ruo maobu na o rughị, onye ahụ e ji were kwuo ugwo anara. Na egbe anataghị oku bu maka na e tinyebeghi ya nsiegbe. Mana, nsiegbe bakwuru egbe, a noro na mba na-anu olu mkpu ya.

Nnenna achoghizikwa ka ihe mere ya na mbu n'ụlọrụ Ikechukwu mee ya ozo. Ọ choghikwa ka o were nti ya nu na Ikechukwu a gwara ya na ọ nọ n'uche ya n'ụlọrụ ya bu nke e mechara were gwa

ya na ọ nọghịzi ya. Ọ choghikwa izi onye ọbụla ozi ka o ziruoro ya Ikechukwu. Ọ chọrọ ka ihe niile mewe ya n'ihu. Maka na agụgọ onye ibi bụ ka o yipụ akwa ma gbara ọtọ. Ozigbo Nnenna na ụmụ ya rutere n'ụlọorụ di ya, ọ kpọrọ ha kwofere onye ọbụla nọ ya n'ihu n'ụlọorụ ahụ, kwaghee ụzọ ọnụlọ ụlọorụ di ya, kpọrọ ụmụ ya were kwobaga n'ike. Ozigbo Nnenna na ụmụ ya kwobatarara n'ime ụlọorụ ahụ, lekwa Ikechukwu n'ọche ya. Ọ bughị naanị ya nọ oge ahụ. Ọ nwere onye ha abụo nọ. Onye ya na Ikechukwu nọ bụkwa otu onye n'ime ndịorụ ha. Enyi ya nwoke ka onye ahụ bụ. Ọ bụkwa ya bụ onye nke ahụ gwara Ikechukwu ka ọ gbaa mbọ chọtara nwunye ya odibo ka nwunye ya ghara ịdogbu ya. Ọ teela kemgbe o jiri chọrọ Ikechukwu were bịa n'ụlọorụ ya. Naanị nkata ka ha na-akpa. Nkata

ezinaụlọ. Ikechukwu na-akọsara ya ihe ọ na-agabiga n'aka nwunye ya na kwa otu o siri gbapụ na be ya. Ọ bụ nkata a ka ha na-akpa mgbe onye a na-ekwu maka ya ji were kwobata n'etiti ha na mberede.

Ozigbo Nnenna tibatara n'ụlọorụ Ikechukwu, o kelere Chukwu n'ime obi ya. O jikwa ọsọ were gaa ebe ahụ Ikechukwu nọ wee gbuo ikpere naabọ n'ala. Anyammiri ju ya anya. Ya na akwa na-eme. Ọ malitere rịowa di ya ka ọ gbaghara ya n'ihii na ọ mejọọla ya nke ukwu. Na ihe niile ọ na-eme ya abughị ihe ndị o ji anya ya eme. Na ọ bụ ekwensu na-arafu ya. Mana ugbua na ọ jula ekwensu na ajọ ọrụ ya niile. Ikechukwu chọọ ka o si n'ọche ya kulie gbapụ ọsọ, Nnenna dọdosie ya aka ike n'akwa ma na-arịo ya ka ọ kwụsị igba ọsọ ma laghachite na be ya.

Mgbe Nnenna kpọọrọ ụmụ ha were bakwute Ikechukwu n'ụlọorụ ya, ụmụaka atọ ahụ ji nnukwu ọñụ wee gbakwuru nna ha. Nna ha, ha na-achọ otu ha ga-esi were hụ kengbe. Mana ọñụ ha mechara were ghoọrọ ha anyammiri mgbe ha hụrụ ihe nna ha na nne ha na-eje. Ụmụaka atọ ahụ malitere wee soro nne ha rịọwa nna ha ka ọ gbaghara nne ha. Ha mechaa were anyammiri juo nna ha kedụ ihe ọ choro ka ha mee ma ọ bụrụ na ọ gbahapụ ha ma tughapụ ha. Maka na ọ bụ ya bụ naanị ọñụ ha nwere n'ụwa a. Ha atọ gakwara ga makụdosịa nna ha ike n'ukwu ma were anyammiri na-arịo ya ka o kworo maka ha gbaghara nne ha. Anyammiri si ha n'anya dere akwa niile Ikechukwu yi n'ahụ. Nnenna nọkwa n'ala ebe ahụ o sekpu, wee werekwa anyammiri na akwa obi mwute were na-arịo Ikechukwu ka o kworo maka

umụ ha mụtara wee meere ya ebere ma nabata arịrịọ ọ na-arịọ ya.

N’ezie, Ikechukwu ahụla ihe karịrị ọsọ ahụ ọ na-agba. Enyi ya nwoke ha abụọ nọ ahụkwala ihe riri ya ọnụ. O nweghị ihe na-agbaji nwoke aka na ọkpa ka biko biko. Matakwa na biko biko karịrị dike mana ihe dike karịrị bụ ‘I ga-eme gịni’ I rịọ dike arịrịọ biko, ọ wusa egbe na mma. Mana, i juo dike ọ ga-eme gịni, ọ gwa gi na odogwu bụ odogwu anaghị atụ egwu ntasi mmee. Maka ihe e ji ama dike bụ ihe ike. Mana ihe e ji ejitu dike bụ okwu di nro nke arịrịọ mgbaghara juputara n’ime ya. Ike agwula Ikechukwu. Ihe ọ hụrụ n’ụlọorụ ya akarịala ya. O buliri ihu ya elu, butuo ya ala. O fifie isi ya, fifiekwa ya ozo. O kpohulata ihu ya ala, anyammiri si ya n’anya were na-aghụ ma nwunye ya ma umụ ya, ahụ. Mgbe umụ ha hụrụ na nna ha

na-ebezi akwa, ha atọ were soro nne ha sekpurukwa ala were rịọsiwe nna ha ike ka ọ gbaghara mmejọ niile nne ha mejọrọ ya. Enyi Ikechukwu mechara wee soro rịowa Ikechukwu ka o wetuo obi ya ma gbaghara nwunye ya. Maka na onye ọbụla gburu mma ka o si wee welie aka ga-egbukuru ọkpụkpụ. Mma ọbụla gbutere ọkpụkpụ emebiela ihe maka na ọrịa ọkpụkpụ na-ahịa ahụ ngwọta.

Ikechukwu mechaa wee hichaa anya ya ma gwakwa ndị be ya na ọ nụla ihe ha kwuru na ọ na-alọta ma ọrụ gbasaa. Na ozigbo ọrụ gbasara, na ọ ga-alọtazi n'ụlọ ya. Ma nwunye ya bụ Nnenna, ma ụmụ ya jụrụ ma jụwaa isi na ha agaghị ala, naanị ma o kwetara na ọ bụ ha na ya ga-eso were laa. Na ha ga-echere ya ka ọrụ gbasaa. Enyi Ikechukwu rịokwara Ikechukwu ka ọ kpọrọ ndị be ya lawa na

be ya. O gwakwara ya ka o hapu iche ka
oru mechie tupu o kporo ha lawa n'ulo ya.
Maka na onye tikaria aka n'obi, o gosi
ndimmo ebe ndu ya di.

ISI NKE IRIABUO

N'ezie, ihe ahụ enyi Ikechukwu rịrọrọ Ikechukwu ka o mee siere ya ike ime, mana o mere ya. N'ihì na ngwere nọkarịa n'ubi ọ ghọrọ aghụ. Igbaghara Nnenna hịara Ikechukwu ezigbo ahụ. Mana ihe kacha wee siere ya ike bụ ilaghachikwa na be ya. Mkpurụbọchi olenaole ahụ o si be ya were puo mere ya ka ọ chọputa na irahụ n'uzo kaara doo ya ahụ karịa irahụ na be ya. Maka na onye obula ya na Nnenna nọ anaghi enwe ezumike. Onye ahụ agaghikwa ama na ura bụ nwanne ndu. N'ihì na Nnenna agaghi ekwe ka onye ahụ nyere ndu ya aka.

Mana, ugbua Ikechukwu ga-ekweriri ihe ahụ ọ juru aju. Maka na ya bụ awo nọ n'ime mmiri ahula na mmiri ejula ya onu nke meziri ka ike ibe woooo nyi ya ma nyiwaa ya isi. N'ezie, nwoke obula e ji nwunye ya kweere onya nwere ike igbala.

Mana, e were ụmụ ya kweere ya ọnya, ọnya ahụ ga-amatarịrị ya. Maka na Igbo na-ekwu okwu were na-asị na ihe e ji alụ nwanyị bụ maka nwa. Ikechukwu nwegodu obi jụ nwunye ya, ọ gaghịkwa enwe obi were jụ ụmụ ya na anyammiri ha bucha n'anya ha abụọ were makdochaa ya. Ozo kwa di ka ibe ya bụ na enyi Ikechukwu bụkwanụ onye nke ọ na-akọtara mkpa ya niile, mekwara ka Ikechukwu ghọta na ihe e ji edozi okwu mebiri emebi bụ ma onye mebiri ihe were obi ya rịọ mgbaghara ma kweta na ọ ga-emezi ihe o mebiri. O bụrụkwanụ na onye a rịorọ mgbaghara jụ inabata mgbaghara a rịorọ ya, ụwa avụọ onye ahụ ọnụ ma hụtakwa ya di ka onye obi ojọọ na-enweghị obi mgbaghara. O bụ ya kpatara ndi Igbo ji atụ ilu were na-asị na kama nkịta mmadụ ga-atagbu nkịta m, kama ka

nke m tagbuo nke mmadu ka m kwuo ugwo ya. Mana, matakwa na onye obula dubatara onye iro n'ezinaulo ha bu onwe ya ka o meboro maka na onye obula nyuru ahuru bu onwe ya ka o nyusara ya.

Ikechukwu kwooro maka umu ya were kweta ihe o juru. O norughizi oru ya n'isi n'ubochi ahụ maka na ihe ka nte abiakwutela ya n'onu. O mechiri oru n'oge n'ubochi ahụ. Ozigbo, o si n'ulooru ya putawa n'ezi, ndi be ya sochie ya azu. O gwara umu ya ka ha banyere ya n'ugbala ya ma gwakwa Nnenna ka o lotawazia. Umu ya ato ahụ ji nnukwu obi uto wee makpunyechaa n'ime ugboala nna ha. Ihe kacha ato ha uto abughi na ha banyere n'ugboala nna ha kama o bu mmekorita ha na nna ha na-enwe nkenne ha choro ka o kponye aja n'ime ya. Nnenna n'onwe ya nwekwara obi uto

n'ime onwe ya n'ihia na ya bu ije o gara aghoghia ya ahia. Maka na oke ahia o na-achia, o werela mma chabiri ya odi, o fodiuzia ikpara ya aka. Obi sikwara Nnenna ike mgbe o na-aloghachi na be ha n'Asata maka na o maara na onye obula ruru Ntigha eburula n'obi na o ga-eru Aba. N'ihia na onye no n'Akabo jizi anya ekiri Owere. Maka na oge e teghia anya, lee onye ahia, lee Owere.

Mgbe Ikechukwu bu umu ya were na-alota na be ya, o zutachaara ha iheahia n'uzo. Ihe ndi o zutaara ha bu udiri ihe ndi o maara na-atu umu ya utu. Ihe ndi ahia na-adia ha mma. Ndu ohuru malitere batawakwa n'ime umuaka ahia. Anuri loghachitekware n'ime ndu ha. Umuaka nokwa n'ime ugboala nna ha ahia were nari nna ha ka o kwusi ihapu ha were puo. Nna ha kwekwara ha nkwa na o gaghizi

apụ otu ahụ o sibu were pụọ ma nọtee aka. Tupu Ikechukwu na ụmụ ha na-alarute, Nnena anọrọla anọrọ n'ụlọ were na-eche ha. Ozigbo Ikechukwu batara na be ya, Nnenna makụdo ya, sekpurukwa n'ala n'ihu ya na ụmụ ha, ma malitekwa rịowakwa Ikechukwu arịrịọ ka ọ gbaghara ya ma chefuọ ihe ọjọọ niile o mere ya. Na nkwa ọ na-ekwe ya bụ na ọ ga-agbanwo ma kpawakwa agwa di mma. N'ezie, Nnenna maara ihe ọ na-eme n'ihi na ndi Igbo si na ọ bụ mgbu naabọ ka a na-egbu anụ tupu ọ baa n'ite. Ugbuga, ka Nnenna ghotara na uru obula adighi n'ukwu ukpana. Maka na onye ihe ọjọọ anaghi ejeru ije n'isi. Ije obula onye ihe ọjọọ jeruru n'isi na-aghọ ya ahia. Nke ahụ ga-eme ya ka ọ gaa ije ahụ ugboro abuo Ụmụ ha sokwa were na-arịọ nna ha n'ihi na ọ na-abụ ejula kpurụ na-aga, ọ kpurụ okiriko

ya. Maka na ụlọ anaghị ada were hapụ eluuko. N'ihì na ihe ọbụla elu na-eme, ala ga-amarịrị maka ya. Maka na elu na ala bụ nwanne.

Ikechukwu gwara nwunye ya na ụmụ ya na ọ nụla arịrịọ ha ma nabatakwa ha. O mechaa were si nwunye ya n'agbanyeghị arịrịọ niile ahụ ọ rịorọ ya, na ihe ọ na-agwa ya bụ na ọhịa ọbụla na-asọ nkata, ya epukwala ero. Maka na o puo ero, e were nkata banye n'ime ya. Na ọ burụkwa na ọsọ malitekwa chụwa ọzọ, ọ gbawakwa n'ihì na ọ bụ naanị osisi ka ọ na-abụ a gwa ya na a ga-egbu ya, ọ kwurụ ebe ọ kwụ. Mana, mmadụ nụ na a ga-egbu ya, ọ gbawa ọsọ ndụ. Ndụ adighị abụọ. Onye a nabara ndụ nke ya kwesiri ka o loo ya n'afọ. Na ọ burụ na be ya malitekwa chawa ya ahụ ọkụ, ọ malite chọwakwa ebe ga-ajụ ya ahụ oyi. Mana, ọ burụ na be ya

juo ya ahụ oyi, o were ute dina ala na be ya. Maka na mee elu, mee ala, be mmadu bu be mmadu. Na, o bu aguu kpatara e ji asi na ede na-atọ ka ji. N'ih i na e jighi anya oma were na-awu ogige.

ISI NKE IRIABUO NA OTU

Ndị Igbo kwuru okwu were na-asị na ọ bụ n'ụtụtụ a kpurụ ite ka a na-ebepụ ya ọnụ, mana ị hapụ ite ọ kpọ nkụ, ibepụ ya ọnụ aburū ọgụ na mgba. A nwaa anwa bepụ ya ọnụ n'oge ahụ, ọ waa. Ikechukwu maara na ọ bụ n'ọkụ n'ọkụ ka e ji eri ihe onye agwụ maka na anya doo ya, ọ nawakwa gi ihe ya. Ikechukwu matakware na ihe ahụ o mere Nnenna metụtara ya nnukwu ma yie egwu. O mere ka ụjọ bata Nnenna ahụ. Ọ makwa na otu ihe si wee kwurū ugbuga, na ihe ọbụla ọ gwara Nnenna, na Nnenna ga-ege ya ntị ma were ya mee ihe. Maka na onye ọbụla ahụ gbara na-atụ okporoko ijiji, egwu.

Ikechukwu jikwa ohere ahụ were gwawa nwunye okwu Chukwu dị iche iche. O nweghi ụdiri ndumodu ọ nyeghi nwunye ya. Mana, ihe kacha were tọọ Ikechukwu uto n'okwu niile ahụ ọ gwara

nwunye ya na mkpebi niile ha mere iji were hụ na udo weere ọnọdụ n'ụlọ ha bụ okwu ha abụọ kwuru ma kwekọrịta maka ikpọta odibo. Ndi Igbo si na ọ bụ n'okpọkọrọ ala ka a na-akwụwa akwọyibo. Maka na okwu a na-asọ anyanaghị ebi ngwa ngwa. Ikechukwu ọbiri nwunye ya bụ Nnenna aka na ntị na ọ chọghịzi ka a kpọta odibo ọzọ n'ụlọ ha. Maka na ọ bughị nke e boro ebio atughị mmanụ, a chọwakwa ka e bio ọzọ. O gwara Nnenna na ihe ọbụla ọ chọrọ ime maọbụ ruo n'ụlọ ha, ya na ụmụ ya mebe ya ma rụba ya. N'ihia na ọ hụla na o nweghị mgbe ọnọdụ ga-adabara nnanwuruede na okuko.

Nnenna nabatara ihe niile ahụ Ikechukwu gwara ya. O kwekwara Ikechukwu nkwa na ọ ga-emezucha ihe niile ahụ ọ chọrọ ka o mee. Na ihe ọbụla ọ gwara ya mee iji were hụ na udo batara

n'ụlọ ha, na ọ ga-eme ya. Na ebe ọ bụ n'aka ya, ya bụ Nnenna ka nsogbu si adapụta na be ha, na ọ gaghịzi ekwe ka nsogbu ọbụla sikwa n'akụkụ ya were dapụta ọzọ. Maka na o buola mmiri, buo mmanya were mara ha abụọ nke ka were na-anyị arọ.

N'ezie, o kwesiri ka anyị mata na ihe na-eme ka usoro iwu na-atọ ụtọ bụ ọ bụrụ na ọ di mma n'aka nri ma dikwa mma n'aka ekpe. E kwuchaa, a kachie naadi mma mana ọ na-ahia ahụ. Mana e kwuchaa a naa nti na-enye ohere maka nnwale. Ikechukwu mechaa were si Nnenna na ọ burukwanu na ọ ga-achoriri odibo, n'ụlọ ha, ọ gaa kpota nwanne ya. Na ọ choghizi ka a kpota nwa onye ọzọ na be ya ka ọ bụrụ odibo. O bụrụ na ọ choọ ka o nwee onye enyemaka, ya chọwa ọbara ya. Na ọ choghiakwa ka e dubata

nwa mmadu n'ulo ha n'udiri odibo. N'oge nke ahụ agaala. Na ya onwe ya bu Ikechukwu agaghikwa akpota nwanne nke ya. Maka na ihe obula tagburu nwa agu agaghi ahụ nwa mmadu hapu ya ndu. Na nwatakiri obula Nnenna ga-akpota ga-aburiri nwanne ya. O buruzia na o choo ichigbu ya, o chigbuo ya. O burukwa na o choo imezi ya, o mezie ya, ihe obula o na-eme ya, o mara na o bu nwanne ya ka o na-eme ya.

Nnenna kelekware di ya n'omaricha ohere ahụ o nyere ya ka ha kpaa nkata. O gwakware di ya na o bu otu ahụ o siri were kwuputa ihe ndi ahụ ka o ga-esi were mee ha. Na o nwee nke o metaghi, ka o kuziere ya ma gbaziere ya n'ihi na ihe ndi ahụ mere unyahụ akuzielara ya ihe. Maka na osisi anaghi aru mmadu ugboro naabọ n'anya. O bu n'ihi nkwenye di otu a

kpatara Nnenna ji were mechaa, ka ala dara jii, were ga kpota Emeka ka ha na ya biri. Onye bu Emeke? Emeka bu nwanne ya. O bughị nwanne ya n'afọ. O bu nwa nwanne ya nwanyị. Ma otu nne o ji, ma otu nna o ji, nwanne bu nwanne. Obara bukwa obara. Onye obula maara ihe na-ezere obara. Maka na onye mee obara ka mmiri, obara ememilaa onye ahụ.

Tupu, Nnenna akpota Emeka, di ya bu Ikechukwudobiri ya aka na nti ka onodu Emeka na be ha ghara idi ka onodu nwatakiri nke mbu na nwatakiri nke abuo ha na ha norola. Ozigbo Nnenna kpotara Emeka, Ikechukwu gwakpunyere nwunye ya okwu na nti ka ije Emeka hapukwa idi ka ije umuaka ndi ha na ha norola. Ka Emeka gharakwa ihu ihe umuaka ndi ahụ huru n'aka ya. Na o burukwa na o ghaghi ama na o bu otu ahụ Chukwu siri kee ya

ka o siri kee Emeka, ka o were na gboo kpọlaa ya. Maka na ọ bughị ikpọta nwatakiri ka ọ bịa jewere ha ozi bu isi, kama na ọ bu ileru nwatakiri ahụ anya ma leta ya anya nke oma.

N'izu ahụ Nnenna ga-akpọta Emeka, Ikechukwu si Nnenna, "Nnenna gee m nti. Matakwa na Emeka bu nwanne gi. Obara gi. Ihe obula nwanne mere nwanne ya dikwa n'akwukwo. Ma nke oma, ma nke ojoo. A naghikwa echefu ije nwanne na nwanne echefu. Uwa too uwa, a ga na-echeta ya. Agu kwesikwara ka ọ mikpuo mbo ya. Maka na ọ bughị anụ obula biara dinta n'ihu ka ọ na-agba egbe. Maka na dinta maara ihe anaghị agbagbu anụ di ime. Okuko anaghikwa akpa ike n'akwa ya. O bu site n'ebe Emeka no ka m ga-eji mata ma ọ bu otu ahụ akiilu si ada n'onu ka o si ato."

Nnenna nabatakwara ndumodu di ya nyere ya banyere Emeka. O mekwara ka di ya ghotu na Nnenna o na-ahuzi ugbua abughizi Nnenna nke mgbe ahụ. Na ndu ya agbanwoola. Maka na onye obula ihe mere, onye ahụ were hapu isi n'ihe ahụ mere ya were hapu ima ihe, a mara na onye ahụ nozi olulu onwu, nso. N'ihimmadu obula kwesiri isi n'ihe obula mere ya na ndu were mara ihe. Kemgbe ahụ Nnenna kpọtara Emeka, o na-agba mbootu o nwere ike iji were gosi di ya na umu ya na ya bu Nnenna anoghariala onodu. Na o bughizi mgbe ahụ. Mana, ndi Igbo si na e jighi ututu ama njoahia. Maka na e jighi agboghobia ama ezigbo nwanyi. Oge e ji amata ma nwanyi o bu ezigbo mmadu ma o bu ajo mmadu bu ma o luo di. Otu ahụ kwa ka o di na nwoke. Maka na mgbe e ji amata nwoke zuru oke na nwoke bu

ma ọ lụọ nwanyị. Mgbe ahụ, a mata ma ọ
bụ nwoke a na-akwaghari akwaghari ka ọ
bụ nwoke na-akwaghari ọnọdu ma mmiri
zuo ya ahụ.

ISI NKE IRIABUỌ NA ABUỌ

Emeka bụ nwatakiri siri ike. Enugwu o biara na-atọ ya uto. Kemgbe a muru ya, mkpa ya niile bu iga n'obodo mepere emepe. Ebe obi ya niile di bu n'Enugwu. Maka na o na-ahụ umuaka ibe ya ha na ndi be ha bi n'Enugwu. Ha si Enugwu were lota n'obodo, omume ha a na-atopucha Emeka isi. Emeka bu nwatakiri. Nwatakiri obula na-achọ ka o di ka ibe ya. Mgbe niile Emeka a na-arọ nro Enugwu. Ibi n'Enugwu bu naani ihe o chorọ ka o were. Ma mewekwa ka umuaka ndi ahụ. N'ihia na o siri na umuaka ndi ahụ na-eme omume nke oma ma burukwa umuaka na-adị ocha. Nke kacha nke bu na Emeka siri na umuaka bi n'Enugwu na-agusi akwukwo ha ike.

O bu echiche ndi a niile kpatara Emeka ji were koro akpa wee sowe nwanne nne ya bu Nnenna mgbe o biara

kpọrọ ya. Maka na e were ihe onye ji asa
usa were kwuo ya ugwo, o ruo, o rughị,
onye ahụ a saa aka nara ihe ahụ. N'ihì na e
mee nwanyị enyi n'ebe ọ di ya ka si lụwa
ya, ọ naghị ekwu okwu. Ọzọ kwa bụ na
Emeka si n'ezinaulo dara oke ubiam.
Obodo ha di ezigbo nso n'Enugwu. O
teghị aka chaachaa n'Enugwu. Na be ha,
nri onu bu ogu na mgbà. Igu akwukwo
kwanu? Nke ahụ bu okwu unyahu. N'ihì
na Emeka bu nwatakiri choro ibara onwe
ya uru. Oge obula onodu ọ no na be ha a
na-ewute ya. Kwa mgbe ka ọ na-achọ ma
na-eche otu ọ ga-esi wee nyere onwe ya
aka. Ozigbo, Nnenna biara ka ọ kpọrọ ya,
ọ tuliri mma ya elu ma ghorokwa ya.
Maka na nkwenye ya bu na Chukwu azala
ya ekpere ya.

Nnenna n'onwe ya maara nke oma
na nwanne ya nwanyị bu nne Emeka na-

atabiga ahụhụ oke na be di ya. Na izu umu isii ya na di ya mutara na-agbaji ha aka nke ukwu. Ma nwanne ya nwanyi, ma di ya, ha abuo togbọ ka oboala. O nweghi ihe obula ha nwere e ji anọ ndu. Ha na umu ha irijugodu nke bu afọ bu akuko unyahụ. Nna Emeka bu ote nkwu. Ego o na-enweta na mmanya o na-ete anaghi ezuru ya iji wee gboo mkpa ya na ezinaulo ya. O bughi naani ite mmanya ka o ji wee hiri isi. O na-arukwa oru ugbo. Nne Emeka agughi akwukwo. O bukwu orugbo ka o so di ya were na-arụ n'ime obodo ha. Mmiri niile zoro n'ubochi na-ala ha n'ahu. Anwụ niile chara n'ubochi bu n'ahu ha ka o na-ezu ike. Mgbe obula i huru onye mmiri na-amagbu, anwu na-achagbu ya, i ga-ama. Maka na ahụ ya na-adị iche n'ahu onye na-anọ n'imeulo were na-ezere mmiri na anwu. Mgbe obula i huru nna

Emeka na nne ya i ga-amata na ahụhụ zuru ha ahụ. N'ihie na e jighi oku were naga n'ehihie. Na ihe obula anya huru, ama ya anaghi agba.

Emeka ji obi ya niile were bia na nke Nnenna. Emeka maara na Nnenna bu nwanne nne ya. O wee were obi ya nabata ezinaulo Nnenna ma werekwa onwe ya nye Nnenna. Ozọ kwa bu na o siri na ebe o bu na o biala Enugwu ahụ di ya n'obi kemgbe, na o ga-agbakwa mbọ otu o nwere ike iji were hụ ma o ga-adikwa ka umuaka Enugwu. Ugbua na o sorola n'umuaka nọ n'Enugwu. Mana o buzi ya ka o diiri idi ka umuaka Enugwu na-adị. Na o kwesiri ka o gusiwe akwukwo ya ike ma burukwa nwatakiri a zuru azu nke oma.

Kemgbe Nnenna kpogotara Emeka n'Enugwu, Ikechukwu bu di Nnenna huru

Emeka n'anya nke uwku. O weere Emeka ka otu onye n'ime ụmụaka ndị ahụ ọ mụtara. N'ihì na Emeka bụ nwatakiri maara ihe ma na-erube isi. Ije ozi na-adị Emeka ka a na-aracha ụtụ. O nweghị ozi na-ahịa ya ahụ n'ije. Nke ọbụla ọ na-eje, o were obi ọcha na-eje ya. Ụmụ Ikechukwu niile hụkwara Emeka n'anya n'ihì na ha na-ahụta Emeka ka otu onye n'ime ha. Ha anaghị akpa oke n'etiti ha na Emeka. Ebe ha nọ ka Emeka na-anọ. Onye ọbụla na-amarughị ha ala na-eche na ọ bụ otu nne na nna jikoro ha niile onụ.

N'ihì ezigbo agwa Emeka na-akpa, ihe ọbụla Ikechukwu meere ụmụ ya, o mekwuoro ya Emeka. Ikechukwu hụrụ Emeka n'anya nnukwu. Ebe ọbụla ọ kpọ ụmụ ya were na-eje, ọ kpọrọkwuo Emeka. Ndumodu ọbụla ọ na-enye ụmụ ya bụkwa ma Emeka. N'ezie, nwatakiri ọbụla maara

onye hụrụ ya n'anya na kwa onye kpọrọ
 ya asị. Ọ bụ ya kpatara ndị Igbo ji ekwu
 were na-asị na ihe ọbụla e mere nwatakiri
 di ya n'obi. Emeka hụkwuaziri Ikechukwu
 n'anya nke ukwu. N'ihia ụdiri n'anya ọ
 hụrụ nna ezinaụlọ ha, o nweghi ụdiri ozi
 ọbụla Ikechukwu ziri ya ọ na-egbu oge
 n'ije ya. Ozi niile Emeka na-eje na be
 Ikechukwu anaghikwa anapụ ya igu
 akwukwọ. Mgbe ọbụla, Emeka na
 akwukwọ ya na-eme. Ebe ọbụla ọ nọ, ọ
 kpara akwukwọ ya n'aka. N'ezie, igu
 akwukwọ di Emeka mkpa. Ọ chọrọ idi ka
 ndi gurụ akwukwọ. Emeka chọkwara ka a
 huta ya ka onye gurụ akwukwọ. Kwa
 ụbọchi ọbụla, ọ rụchaa ọrụ o kwesiri iru
 n'ulọ na kwa ozi ndi e ziri ya, ọ kpọkọọ
 umu Ikechukwu, ha niile anọdu were na-
 aju onwe ha ajuju banyere ihe a na-akuziri
 ha n'ulọakwukwọ. Onye juo ibe ya, ibe ya

ajụọ ya. Nke onye na-azataghị, onye ọzọ azaa ya. Ihere na-akacha ejide onye ọbụla n'ime ha kacha were daa ajụjụ ndị ahụ ha na-ajụ onwe ha. Nke a na-eme ka onye ọbụla n'ime ha gụsiwekwa akwụkwọ ya ike ịjị were hụ na ibe ya agbanahughị ya n'ọsọ.

Onye ihe a ha na-eme kacha atọ ụtọ bụ Ikechukwu. Maka na ọ maara na ọzụzụ kacha ọzụzụ nwatakiri na-enweta bụ ọzụzụ o ji aka ya were zụo onwe ya. Ọzọ kwa ị ka ibe ya bụ na ihe ahụ ha na-eme ga-emekwa ha ka na-aga n'ihu nke ọma n'akwụkwọ ha na-agụ, ma burụkwa ndị na-agụsi akwụkwọ ha ike. Mana ọ kacha were mee ha, ha wepụ anyanwa ha na echiche ha n'ebe ihe enweghị isi nọ. Ikechukwu na-agbakwa mbọ otu o nwere ike n'izutara ha akwụkwọ ha ji amụ akwụkwọ. Akwụkwọ ọ na-azutara ha bụ ezigbo

akwukwọ. Akwukwọ a na-agụta ihe di
mma na ya. Akwukwọ maara ihe ọ na-
akọwa. Akwukwọ ndi dere ha maara ihe
ha dere ma marakwa ihe ekwe na-akụ
n'ikuzi ihe. Ndi Igbo si na ọ na-abụ e
nyejuo dibia afo, ọ gaa n'ajọ ohia buta
mgborogwu. Umụ Ikechukwu, ma Emeka,
na- egosiputa n'uloakwukwọ ha na ọ
gbaghiri nwataakwukwọ ji akwukwọ agụ
akwukwọ na nwatakiri gba aka agụ
akwukwọ. Mana, matakwa na nwatakiri
na-eji ezigbo akwukwọ e dere nke oma
were na-agụ akwukwọ bu ya na-anọ n'isi
n'ihe obula a na-akuziri ha. Maka na ọ
gbaghiri onye ji mma a muru nke oma
were na-arụ oru na onye ji mma adighi
nkọ.

ISI NKE IRIABUỌ NA ATỌ

Ndị Igbo sị na ọ na-abụ a gwọta onye ara, a naghị agwọta ntamu ya. N'ihii na otu ọ masịrị mmiri siri maa ọgazi,

akika ya ga-adiri ya n'ahu. O bu eziokwu na Ikechukwu dobiri Nnenna n'aka na nti n'ebe Emeka no, mana o na-abu o ju ya bu nkita anya, o tagbuo onye nwe ya. O bu eziokwu na Nnenna na-agba mbu mgbe niile ijiri hu na o kwusi omume ufo o na-eme, mana omume ojo ndi ahu ahapughi ya. O di ya ka ya kpawa agwa otu kwesiri ma dabakwa adaba n'ihu nke mmadu na kwa n'ihu nke Chukwu. Mana kwa mgbe ka o na-abu o kechichaa ngwugwu, ngwugwu agbaghee. Nnenna kwooro maka na o choro ka o gbanwoo n'uzo kacha mma were baa uka ime. O sozi na ndi na-ebu uka n'isi. Mana o nwre agwa ufo o ga-abu Nnenna kpaa, a juwa ma uka o banyekwara Nnenna ime otu Nnenna si were banye uka ime. Maka na o kwesiri onye na-aka uka, uka a na-aka ya.

Ọ bughị onye na-aka ụka, onye ahụ nọrọ iche, ụka ọ na-aka anọrọ iche.

Ihe na-eme Nnenna na-eme ya ka agwụ. Nnenna na-eme ya ka onye agwụ na-enye nsogbu. Onye agwụ na onye ara bụ nwanne. Kama ara toro agwụ. Maka ara dị onye ọ na-enye nsogbu n'ime. Mana agwụ na-abiakwute onye ọ na-enye nsogbu abiakwute. Nnenna na-agbali mgbe niile ihu na o sighi otu ahụ o si were soo ụmụaka abuo ha na ya biburu tupu Emeka were soo Emeka. Mana ọ nọkata o gosikwa Emeka na ihe ahụ akpị ji eme ire ka dikwa ya n'ahụ. N'ezie, Nnenna ahughikwa Emeka were hapu. Ọ na-egosikwa Emeka na ahụ ya bụ Nnenna niile bụ ogwu ogwu. Ọ na-adukwa Emeka ogwu. Mana ọ bughizi otu ahụ o si were duo ya Chinyere na Chichebem ka o si adu ya Emeka. Ọ na-eji nka were na-emezi

mmọnwụ. Mgbe o ji emesi Emeka ike bụ mgbe di ya na-anoghi ya. O choo iti Emeka ihe maobu baara ya mba, o chere ka di ya puo. Ozigbo Ikechukwu buuru ugboala ya puo, o malite fiopuwa Emeka eze. O malite tiwe Emeka ihe, o tiwe ya ka o tigbuo ya n'aka. Emeka na-ebe akwa ihe o na-eme ya, umu ya esoro Emeka na-ebe. Maka na ha maara na nne ha anaghi eme ihe di mma. Na o naghi eti Emeka ihe ka nwa mmadu. Na o naghikwa aghota n'ime obi ya na Emeka bu nwanne ha. O buru na Ikechukwu si n'ulo puo, Emeka atokiri. Obere ihe obula Emeka mere, Nnenna ezuo ya ike n'ahu. Udiri mba o na-abara Emeka na-eme Emeka ka o nyuo amiri na nika ya.

Mana ihe kacha ewute Emeka na umu Nnenna n'ihe ahụ o na-eme Emeka bu na o tiere ha iwu. Kedụ udiri iwu o

tiere ha? Ọ gwara Emeka na ụbọchị o tiri ya ihe maọbụ taa ya ahụhụ, o wee kọọrọ di ya ma ọ lọta na ọ bụ ụbọchị ahụ ka ọ ga-akpọla ya na be ha ka ọ ga buwekwa ọnụ ọ na-ebubu ebe ahụ. Ọ dọbikwara ụmụ ya ntị wee gwa ha na ọ bụrụ na ha mekata wee kọọrọ nna ha maka ihe ọbụla o mere Emeka n'ụlọ ha, ọ kwụsị inye ha nri. Ụmụ ya maara nne ha nke ọma. Ha maara na obi di ya n'azụ. Na ọ bụ eziokwu na ọ na-agachi ụka anya mana ụka ọ na-eje agbowobeghi obi ya. Na ihe ọbụla o kwuru na ọ ga-eme, na ọ ga-emeriri ya. Ọ bụ eziokwu na ihe ọ na-eme Emeka n'azụ nna ha na-ewute ha, mana ha amaghi ka ha ga-esi kọọrọ ya nna ha. Maka na ha bụ awọ nọ na mmiri be ya bụ akwa, ha amaghi were bee ya, mmiri ga-eju ha ọnụ.

Kwa mgbe ọbụla, nne ha tigbuchaa Emeka, ha agakwuru Emeka na-ariọ ya ka

ọ kwụsị ibe akwa ma gbaghara nne ha n'ihl na nne ha amaghị ihe ọ na-eme. Ha na-agwakwa Emeka na nsogbu kacha nsogbu nne ha nwere bụ na nne ha amaghị Chukwu. Na ọ bụ eziokwu na nne ha na-ejechi ụka anya, mana ọ nọtere Chukwu aka. Ọ bụkwa na nzuzo ka ha ji agwa Emeka ihe ndị ahụ. Ọ bụ oge nne ha si n'ụlọ pụọ ka ha ji agwa Emeka okwu ndị ahụ niile. Ha anaghikwa eru Emeka nso n'ihu nne ha ma ọ kugbuchaa Emeka. Ụmụ Ikechukwu na Nnenna na-agwakwa Emeka ka ọ gharakwa ikworo maka ihe ndị ahụ nne ha na-eme ya were hapụ ha gbalaa. Ọ bụkwa site n'aka ha ka Emeka si were nụ maka Chinyere na Chichebem. Ha gwara Emeka na ihe ọ na-ahu n'aka nne ha dị obere n'ihe Chinyere na Chichebem hụrụ n'aka ya. Na ọ bụ omume ọjọọ a nne ha na-eme kpatara

mmuonso ji wee gbaara ya oso ma hapukwa iwere onodu n'ime ya kemgbe ahụ o malitere chuwe uka ka a na-echu mmiri. Kwa mgbe ka umuaka ahụ na-ariọ Emeka ka o nosikwaa ike na be ha. Ka agwa ojoyo nne ha na-akpaso ya ghara ichula ya n'obodo ha. Ka o kworo maka ha na nna ha bu Ikechukwu were ndu.

Nnenna bu ajo nwanyi. O maara mgbe di ya ji apu n'ututu ma marakwa mgbe o ji alota. Ihe obula o chorọ ime Emeka, o ga-agba mbọ mee ya n'etiti mgbe ahụ Ikechukwu na-anoghi ya. Tupu Ikechukwu na-alota, o mechaala ihe o chorọ ime. Nke o menwughi tupu Ikechukwu alota, o hapu ya ma chere ka Ikechukwu puo. Nnenna bukwa nwanyi enweghi obi mgbaghara. O bu nwanyi ibo obọ na-atọ uto. Ihe obula bu uche ya, o ga-emeriri ya. O meghi ya, obi anaghi adi ya

mma. Ọ bụrụ imebi ihe ka obi ya gwara ya, o mebichaa ya bụ ihe, o bewezia akwa ma tawakwa onwe ya ụta. Mana, mgbe ọbụla o juru ya bụ mgbadike isi, o gbuo onye na-akpudo ya, mma. Omume a Nnenna na-emeso Emeka na-eme ka obi na-amapụ Emeka mgbe ọbụla ọ nuru olu nneyaukwu ma o si ebe ọ gara were na-abata. Nnenna ndukwanu n'ulo, ahụ niile a na-ama Emeka kwerikweri ma ọ bụrụ na Ikechukwu anoghi. Mana, Ikechukwu ndu ya, o kutuo.

ISI NKE IRIABUỌ NA ANỌ

Ihe kpata omume Nnenna n'aka Emeka jiri jogbuo onwe ya na njo bụ na ọ naghị achọ ka di ya mata ihe ọ na-eme ma

ọ pụo. Mgbe ọbụla, Ikechukwu jechaa ọrụ lọta, Nnenna na-egosi ya na nsogbu ọbụla adighi. Na ha na Emeka na-anọ nke ọma. Udiri omume a ọ na-emeso di ya ma di ya bata anaghi ekwe di ya mata na Emeka na-anụ isi ihe ndi ahụ Chinyere na Chichebem riri n'ọnụ. N'ezie, obi di aghughọ. Obi Nnenna bụ obi gbaruru agbaru ka mmiri. O nweghi udiri aruruala ọ maghi maka ya. N'ihi na ọ choghi ka di ya hapu ya. O choghikwa ime ihe ọbụla ga-esikwa n'ulo ha were chupu di ya ozo. Maka na ọ maara ihe ọ gabigara na mgbaru ahụ di ya gbapuburu.

Mgbe niile, ọ na-eji ihu ọcha na ọchi were na-anabata di ya. Onodu a meziri ka di ya chee na ya bụ ajo ọhia aburula ebe a ga-arụ ulobibi. Nke a mere ka Ikechukwu hapu imata ihe na-eme ya n'azu na kwa ihe a na-eme ya n'azu. N'ezie, ihe mmadu

na-amaghị maka ya karịrị ya. Mana onye ọbụla chi ya hụrụ n'anya na-anọ n'elu mmeri mgbe niile. Chi ya ga na-alurụ ya ọgụ kwa mgbe ma na-azọputakwa ya n'uzọ ọbụla dị njoy.

Ndị Igbo si na ụbọchị niile bụ nke onye ohi. O zuo, ọ laa. Mana, otu ụbọchị bụ nke onye nwe ụlọ. N'ụbọchị nke onye nwe ụlọ, onye ohi zuo ohi, ọ tọ. Aka akpara ya. Ụbọchị ahụ aka kpaara ya ka ohi ndị ahụ ọ na-ezubu ga-ese n'elu. Ọ bụ oge ahụ ka ihe niile ọ na-emebu ga-ese n'elu. Nnenna emekatala Emeka n'azụ Ikechukwu, chi Emeka wee mechaa gbaara Emeka ọgụ. Kedụ otu nke a si were mee?

Otu ụbọchị n'oge mgbede, Nnenna nyere Emeka ego ka ọ ga zuta gari ha gageri n'abalị ụbọchị ahụ. Ahịa ahụ ọ zigara ya bụ ahịa e ji ịzụ na mgbee wee mara. Ọ

bukwa na mpaghara ebe a na-akpo
Obiagu, bukwa ebe di nso n'Asata ebe ha
bi, ka ahia ahụ di.

Emeka were ego nneyaukwu nyere
ya were ga zuta ihe tinye n'akpa nika ya
ma werekwa oso gawa ya bu ahia. Maka
na nneyaukwu gwara ya ka o gharakwa
ikwe ka aso o gbusara n'ala taa tupu o
lota. N'ihia na o bu garị ahụ ka o ga-eji
meere di ya nri ma o lota. Ego ole o nyere
Emeka maka ahia ahụ o turu ya bu nari
naira ise. O gwakwara Emeka ego ole o
ga-ewelata n'ego ahụ ma o zutachaa garị
ego ole o gwara ya zuta. Nnenna
gwakwara Emeka ka o gaa ngwa ngwa ma
lota tupu di ya alota. Emeka kwere n'ozi
niile ahụ nneyaukwu siri ya. O na-emekwa
ike ya niile iji were hụ na o dighi iwu
nneyaukwu nke o dara. Maka na o maara
onye nneyaukwu bu ma marakwa na a

naghị eji agwọ dị ndụ were na-eke nkụ. Maka na onye ọbụla biturụ agwọ aka natụ mgbere ọnwụ ya. Onye chọkwaranụ ka o were agwọ kee nkụ bụ onye ga-adakpu n'olulu ọnwụ o gwuoro onwe ya.

Ka Emeka rutere n'ahịa ahụ, ọ gara na nke nwanyị na-ere garị ka ọ manyere ya garị. Nwanyị ahụ bụ nwanyị Emeka na-azụtabu ahịa na nke ya. Emeka gwakwara nwanyị ahụ ka ọ manyere ya garị ngwa ngwa ka ọ lawa n'ihie na ọ chọghị ka ọ daa iwu nneyaukwu tiere ya.

Maka na ọ bụrụ na ọ daa ya bụ iwu, na ọ ga-eji anwụrụọkụ wee dulaa ya bụ ewi nọ n'ọnu, mmụọ. Ozigbo nwanyị ahụ manyechaara Emeka garị ego ole a gwara ya zụta, n'ime akpa Emeka ji were bịa ya bụ ahịa, ọ gwazịa Emeka ka ọ kwuo ya ugwo. Emeka tinye aka n'ime akpaakwa

ya ka ọ kwuo ugwo garị ọ biara ka ọ zuta ma were oso lawa, ọ hughizi ego ahụ Nnenna nyere ya maka ihe ọ gwara ya ga zuta. Obi mee Emeka fiogo. Obi mmapu. Mkpu puo ya n'onu ozigbo. Ozigbo ozigbo Emeka enwetaghizi onwe ya. Akpataoyi ju ya ahụ niile. Oyi malitere tuwa ya. Nwanyị, Emeka biara izuta garị na nke ya malitere juwa Emeka ihe ọ natiri mkpu, Emeka were gwa ya na ọ bu ego nneyaukwu nyere ya maka ahia ahụ ọ biara ka ọ hughizi. Nwanyị ahụ were gwa Emeka ka o lelee akpaakwa ya ka ọ mara ma o nwere na nke ọ bu ya ka o tinyere ego ahụ na-amaghi.

Emeka were bido n'isi foputawa akpaakwa ya niile iji were mata ma ihe ahụ o chere maobu ihe merenu. Ma ego ahụ Nnenna nyere ya ma o fuola? O bu ka ọ foputachara akpaakwa ya ahụ niile ka ọ

matarara na ihe ahụ mere eme n'ezie. Maka na akpaakwa ya ebe o tinyere ego ahụ dọpuru adọpu. O bụkwa mgbe o na-eme ọsọ ọsọ ka o gaa ozi e ziri ya ka o jiri chefu na akpa nịka ya ahụ dọkara adọka. N'ezie, narị naira ise ahụ adafuola. Ebe o nọ were dafuo, Emeka amaghị. Emeka wee buru onwe ya tie n'ala were malite bewe nnukwu akwa. Akwa gini ka Emeka na-ebe? Akwa ihe nneyaukwu ga-eme ya. Ihu ya niile, anyammiri, anyammiri. O bee, bee, o fee n'isi ma tie aka n'obi ya na o fuola. Na nke ya agaala.

N'eziokwu, o wutere Emeka nnukwu na ego o jiri bịa ahia funahuru ya. Mana ihe kacha atụ ya ụjọ bụ ihe nneyaukwu ga-eme ya ma o gbara aka laghachi n'ebe ha bi were gwa ya na ego o nyere ya were zuta ihe furu efu. Emeka maara n'ime onwe ya na ihe o na-eme ya

mgbe o nweghi ihe o mere na-adị egwu, ma ya fọdụzikwaa ugbua o zonyere okpa n'apiti. Nwanyị ahụ Emeka biara n'ọdụahịa ya izuta gari sikwa n'ala ebe ahụ Emeka na-agharughari onwe ya wee kulite ya ma riowa ya ka o kwusi ibe akwa. Emeka ekweghi na o ga-emechi onu ya. N'ihi na Emeka siri na o ga-ebugodu uzọ kwaa onwe ya na ndu tupu nneyaukwu edulaa ya mmuo. Maka na o maara na nneyaukwu bu ekwensu no n'udiri mmadu.

Ka Emeka si were na-ebe akwa na udiri akwa o na-ebe n'oduahia nwanyị ahụ mechara wutewe nwanyị ahụ. O wee rio Emeka ka o kwusi ibe akwa ma laghachi n'ulo ha ka o gwa onye zitere ya ahia na ego o nyere ya ka o were zuta ihe funahuru ya. Emeka were tie mkpu akwa were si nwanyị ahụ na o buru na o gbara

aka garị na aka ego were bata n'ụlọ ha, nneyaukwu ga-edula ya mmụọ. Na ọ ga-apigbu ya ka a pigburu oke. Na otu ọnọdụ si were dị ugbua kama ọ ga-alakwuru nneyaukwu na ọ kaara ya mma na o si n'ọdụahịa ya ahụ were lawa obodo ha bụ Upara. Nwanyị ahụ si Emeka bịa ka ọ kpọlaa ya n'ebe ha bi n'Asata. Ha ruo ebe ahụ ka o were aka ya kọwaara nneyaukwu ihe merenụ. Emeka were jụ ma jụwapụ isi n'ihi na mmadụ anaghị ahụcha isi were ga kpuo ya. Na ọ bụrụ na ọ gbara aka bata n'ụlọ ha ugbua, na Nnenna ga-akpọ ya ntu n'isi. Emeka sirị nwanyị ahụ na ọ kwa ọ kpọlaruo ya na be ha, ọ lawazịa. Ihe niile ga-emezi n'azụ ya, ọ gaghi ama. Na ọ bụrụ na ọ chọrọ ikpọla ya n'ụlọ ha, na mgbe ọ ga-eji kpọlaa ya bụ mgbe nnahaukwu ga-eji nọrọ ya. Emeka gwakwara nwanyị ahụ na ọ bụ abalị ka

nnahaukwu ji alọta ọrụ. Nwanyị ahụ kwee n'isi. Ọ buru oche bunye Emeka ka ọ nọdu ala ma chewa ka oge nnahaukwu ga-eji were lọta ruo. Nwanyị ahụ gara zụtara Emeka ji e ghere eghe ka o rie, Emeka kelee ya ma jụ na ọ gaghi eri. Nwanyị ahụ rịọ Emeka elu, rịọ ya ala ka ọ nara ihe ọ zụtaara ya, Emeka kelere ya nke ọma maka obi ọma ya ma gwa ya na o nweghi ihe ọbụla ọ ga-erinwụ n'oge ahụ n'ihi na obi erughi ya ala. Ọnụ gbachichara ya agbachi. Na o jibeghi ndụ ya n'aka. Maka na onye ọbụla na-echeta na ọnwụ chere ya n'ihu anaghi echeta ihe oriri.

N'ezie, nwanyị ahụ meere Emeka ebere nke ukwu. O mechaa wee were nwayọọ juo Emeka otu ya na nneyaukwu si ebi. Emeka wee topeere ya ngwugwu. Emeka gwakwara nwanyị ahụ ihe kpatara o jiri chọọ ka nnahaukwu nọdụ ya tupu o

dulaga ya n'ụlọ ha. O mere ka nwanyi ahụ mata na ọ bụ nnahaukwu mere ọ ka ji were nọdụ n'ụlọ nwanyi ahụ ha abụọ bi. Na ọ bụrụ maka naanị nke nwanyi ahụ, na o teelaa ọ kaara ịlaru be nne ya na nna ya. Emeka gwakwara nwanyi ahụ na ihe kpatara o jiri chọọ ka o dulaa ya mgbe nnahaukwu ga-anọ ya bụ maka na nnahaukwu anaghị akwụnyere nwunye ya n'agwa ojọọ ya. Ozo kwa di ka ibe ya bụ na Emeka gwakwara nwanyi ahụ na ihe ozo o jiri chọọ ka o dulaa ya na be ha n'Asata mgbe nnahaukwu lotarala bụ na ọ bụrụgodu na nnehaukwu chọọ igbu ya ka ọ nọrọ n'ihu nnahaukwu gbuo ya. Ihe Emeka kọrọ nwanyi ahụ wutere ya nnukwu nke mere ka ahụ juo ya oyi n'ahia ọ na-ere. Nwanyi a maara na o nwere umunwanyị ndi na-echi nwa ha na ha bi, onu n'ala. Mana, akuko Emeka kọrọ

nwanyị ahụ maka ọ́nọ́dụ́ ya na be Nnenna mere nwanyị ahụ ka ọ́ mata na o nwekwara ụ́mụ́nwanyị ndị́ na-esu ụ́mụ́ mmadụ́ ha na ha bi n'íkwe ma were ha gbaa aja. Emeka sị́kwa nwanyị ahụ na e wepụ́ nnahaukwu na ụ́mụ́ anọ́ ha mụtara, na ọ́ bụ́ azụ́ ya ka Enugwu gaara ị́dị́ na-ahụ́zi. Maka na ihu ya ga-adị́zị́ n'Ụ́para, Maka na onye ọ́bụ́la hụ́rụ́ na a ga-egbu ya mana ọ́ hughị́ ndị́ ga-azọ́ ya ma e gbuwe ya, ọ́ bụ́rụ́ na onye ahụ́ gbachí nkị́tị́, ọ́nwụ́ gbuo ya, ụ́ta ga-atagbu ya. Maka na ọ́ bụ́ naanị́ onye maara ihe maara na e ji ọ́sọ́ agbanahụ́ ọ́nwụ́ ma marakwa ka e si awụ́ ụ́dị́rị́ ọ́sọ́ ahụ́. Maka na onye arachaghị́ ọ́nụ́ ya, ụ́gụ́rụ́ anara ya ọ́nụ́ ya rachaa. N'ihì na osisi ọ́bụ́la mmadụ́ nụ́rụ́ ụ́da ya ekwesighị́ ka o tigbuo onye ahụ́.

ISI NKE IRIABUỌ NA ISE

Ikechukwu alọtala ọrụ. Abali ka o jiri lota. Oge ọ lotara, chi ejuela nnukwu. Ka ọ batara ọ hụrụ nwunye ya ma hụkwa ụmụ ya anọ. Mana, ọ hụghị Emeka. O were jụo nwunye ya, “Kedụ Emeka? Ebee ka ọ nọ? Ahubeghi m ya kemgbe m

lọtara.” Mgbe ụmụ ya bịakwara na-ekele ya n’ọrụ o si were lọta, ọ jụkwara ha, “Kedụ Emeka?” Nnenna gwara di ya na ọ maghị ebe Emeka nọ. Na kemgbe mgbede ka o zinyere Emeka ahia ka ọ ga zuta gari, ruo ugbua na ọ hụbeghị Emeka. Di ya were jụọ ya gini kwanu ka o mere mgbe ọ turu anya nwatakiri o zinyere ahia, ọ lոtaghi. O were jụọ di ya gini ka ọ choro ka o mee? Ihe ahụ ọ juru Ikechukwu wutere Ikechukwu nke ukwu. Iwe ju ya ahụ niile. O jidesia onwe aka ike ma rie n’ude ka ebulu. O kpoo ụmụ ya anọ wee jụokwa ha, “Kedụ Emeka? Ebee ka Emeka gawara? Gwanu m” Ụmụ ya were gwa ya na nne ha zipuru Emeka ka ọ ga zuta gari n’ahia, na kemgbe ahụ Emeka alոtabeghi. Ike kwuru otọ wee gwu Ikechukwu. Ụmụ ha anọ nokwa n’obi mwute kemgbe ahụ Emeka alոtabeghi.

Mana, Nnenna n'onwe ya nọ na-eti mba, na-azọ nzọ ihe ọ ga-eme Emeka ma o jechaa were lọta. Ikechukwu kwanu? Ahu juru ya oyi. O nwere obi mwute n'ih i na ọ si na ọ maghi ma o nwere ihe mere Emeka. Nnenna achoghi ima. Naani ihe o kpebiri n'obi ya bu na Emeka mechaa were ndu ya lota n'ulo ha, ọ ghoro ozu. Mana, ọ ghoro kwanu ozu were lota n'ulo ha, a mara na ya bu onye mmuo na-achọ isi mmadu were puta n'uzo were hu ozu nwuru anwu, na ije ebeerela ya nkenke.

Ikechukwu kuliri ozigbo wee choro Emeka puwa. O maara na mmiri abanyela n'opi ugbo giri. N'ih i na Emeka abughi ajo nwata. Na o nweri ka mmiri si were baa n'opi ugbo giri. Maka na awo anaghi agba oso ehie na nkiti. N'ezie, Ikechukwu huru Emeka n'anya nke ukwu. O chogikwa ka o nwee ihe obula ga-eme

ya. Ka ọ na-achọgharị Emeka ka ọ na-ariọ
Chineke ka ọ ghara inwe ihe ọbụla ga-eme
Emeka. Ihe ọbụla ga-eme Emeka mee ya.
Ọ chọọrọ Emeka were gaa na nke ndị
agbataobi ha niile, mana ọ hụghị ya. Ka ọ
chọchara Emeka ọ hụghị Emeka,
anyammiri gbara ya. O kwuru na Emeka
bụ nwatakiri na-achọghị nsogbu. N'ihia ya,
na o kwesighị ka nsogbu biara ya. Ekpere
niile ọ na-ekpe ka ọ na-achọgharị Emeka
bụ na ebe ọbụla Emeka nọ, ka aja ghara
ịba ya n'anya. Ka mmiri ghara ịba ya na
ntị. Oge Ikechukwu na-achọgharị Emeka
n'abalị, ka chi na-eji n'ike n'ike. N'ezie,
ịchọ onye na-efu efu siri ike ma nke na-
agwụ ike bụ iji abalị were na-achọ onye
amaghị ebe ọ nọ. Mana ụdirị ọchịchọ a bụ
Chukwu ka e ji achọ ya. Maka na i were
ike aka gị mebe ya, mbọ i na-agba agaghị
amịta mkpụrụ ọbụla.

Ikechukwu mechara wee choro
Emeka gaa n'ahia ahụ e zigara ya, o hughị
Emeka. Oge Ikechukwu na-aga n'ahia ahụ
ka o na-eleghari anya ma na-asughara ri
anya ya abuo n'akuko uzo ka o mara ma o
ga-ahụ Emeka, ezigbo nwatakiri o huru
n'anya. O hughị Emeka. Ka o batara
n'ime ahia ahụ, o piobachara n'owari niile
di n'ime ahia ahụ ka o mara ma o ga-ahụ
Emeka na ndu, maobu hu ya n'ozu. O
hughị Emeka. O hughị ozu Emeka. Mgbe
Ikechukwu rutere ahia ahụ, chi ejimiela.
Otutu ndiahia alaala. Ufodu ka nokwa ya.
Ndi nke ka no ya bu ndi choro ka ha
rechapu ngwaahia ha nwere na-emebi
embi. Ndi ozo ka nokwa ya bu ndi siri na
ha eretabeghi ego n'abali ahụ.

Mana, nwanyi ahụ Emeka biara
n'oduahia ya ka o zuta garị alaruola be ya.
Ya na Emeka. O kwooro maka Emeka

wee mechie ahia ya n'oge. Ozo kwa di ka ibe ya bu na nwanyi ahụ abughị onye n'anoji chi n'ahia o na-ere. Ka Ikechukwu chọchara Emeka n'ahia ahụ, o hughị ya, o ji anyammiri na obi mwute were lawakwa na be ya. Ka o na-ala, naanị ihe o na-ajụ Chukwu bu "Kedụ Emeka. Nna m bi n'igwe m na-eke, asị m kedụ Emeka? Ana m ajụ gị kedụ ebe Emeka nọ. Biko Chineke Nna m, kpọtara m Emeka. Biko, odogwu Nwoke ogodo ya na-akpu n'ala, gosinụ m ebe Emeka nọ. O nwugodu anwụ, gosi m ozu ya. O nọrọ ndụ, gwanụ m ebe o nọ ka m ga kpọrọ ya. O nweghị ihe karịrị Gị imenụ. Ama m na ihe m na-arịo Gị na I na-anụ ya ma meere m ya. Asị m, Kedụ Emeka? Emeka bu ezigbo nwa. O chọghị nsogbu. Gbasoro maka Emeka meerenụ m ebere. Leenụ m anya n'ihu ma hichaa m anyammiri.

Emeka bukwanu nwa onye ozọ. E kwekwala ka ihe obula mee nwa onye ozọ na be m. Gbasoronu maka otu obi m na umuaka m di n'ebe Emeka no wee chotaranu anyi Emeka. N'ezie, onodu ojoọ a na-ewute m. Ofufu a Emeka na-efu na-ekwughe m uburu isi. Nna m, o buru ahuhu ka I ji nwunye m were na-ata m, biko mezierenu m ebere. O buru na o bu site n'aka nwunye m ka I sizi ata m ahuhu maka njo m, biko Nna m bi n'igwe, ana m ario Gi ma na-ariosi Gi ike ka I gbagharazia m. Chukwu Nna m, asikwa m na o burukwa onwunwa ka I ji nwanyị a i kponyere m were na-anwa m, biko ya bu onwunwa akariala m. Ekwekwala ka ike uwa a gwu m. Maka na onye ike gwuru na-ahapukwa uwa. Mana, Nna m, achobeghi m ka m hapu uwa a n'ihimuaka anọ I nyere m. Ha niile dīcha m

n'obi. Obi ha niile dīchakwu n'ebe m nọ. Chukwu Mmụonso, Dike na-aza ajuju nyiri mmadu, biko ana m aju Gi ma na-ajukwakwa, Kedụ Emeka? Ama m na tupu m ruo be m, na i ga-aza m ajuju a. Chineke kere uwa kee ihe di n'ime ya, o bu m Ikechukwu nwa Gi na-akpoku Gi. Agakwa m na-akpoku Gi kwa mgbe obula na oge niile n'ihi na o bu Gi bu onye nwe m. Chi m oma, o bu Gi bu anya uwa ji ahụ ụzọ. Asị m Gi biko chọtara m Emeka. E kwekwala ka m laruo be m wee hapu ihu Emeka. Emeka, ana m asị ebe obula i nọ, putazia ka anyi lawa. Obi m kpọputa gi. Maka na o nweghi onye m weere nke ya.”

Okwu obi mwute. Okwu ariri. Okwu anyammiri. Ikechukwu nọ na nnukwu obi mwute. Naani anyammiri juru ya anya. Ya na akwa na-eme. Akwa dimkpa. Akwa na-emetuta n'obi. Kedụ ihe ndi kacha agba

Ikechukwu anya mmiri? Nke izizi bu Emeka o na-achoghari kemgbe o si oru o gara were lota. Nke abuo bu udiri anya o na-ahusi n'ebe nwunye ya no. Nke ato bu na nwunye ya na-ebo ya ahuhu n'isi ka ite mmiri, o buru ya na-agaghari. Nke ano bu na o na-abu o chetachaa ka ndi ya na ha lukochara nwanyi, na kwa ndi enyi ya luchara nwanyi siri nwee udo na ndu ha na kwa n'ezinaulo ha, anyammiri eju ya. Nke a kacha eme ya ka o na-aju Chukwu ihe kpata o jiri nye ya udiri akaraaka ahụ o nyere ya. Mana mgbe obula o juru Chukwu ajuju ya were cheta umu ya, o sikwa n'ime iliozu o no bilie. Maka na Chukwu kenye onye obula no ndu ihe o ga-eji were na-aloghachite na ndu ma onwu bia kwara ya aka n'uzo.

Ka Ikechukwu lakatara na be ya, obi ekweghi ya. O tugharia ma gaghachikwa

n'ahia ahụ ka ọ mata ma Chukwu Ọ
kpoputarala ya Emeka ka ọ kporozia ya
were lawa. Na ọ maghi ka ọ ga-esi laruo
be ya naani ya na-ahughi Emeka. Ka ọ
batarkwara n'ahia nke ugboro abuo, ọ
malitekwara chogharịwakwa Emeka ma
n'ebe ihe di, ma n'ebe ochichiri gbara. Ka
ọ na-achọ Emeka ka ọ na-ebe akwa.
Ikechukwu nwekwara okwukwe siri ike na
ọ ga-ahuriri Emeka tupu ọ laghachi be ya
n'abali. Ka Ikechukwu chogharichara
Emeka n'ahia ahụ nke ugboro abuo, ọ
hughi ya, ike uwa gwu ya. O wee gaa
n'otu akuku n'ahia ahụ wee ga tukwuru
ala ma dunye aka n'agba. Echiche wee ju
ya ahụ. Ikechukwu anaghizikwa echeta na
o nwere ihe di ka ujo. N'ihia na ujo puru ya
n'anya n'abali ahụ. Ma ujo mmadu, ma
ujo mmuo, o nweghizi nke bu maka
Ikechukwu.

Oge Ikechukwu nọkatara ala n'ebe ahụ were mechaa nweta onwe ya, o kulie ma chọwazịa ụzọ be ya. Ka ọ na-ala ka mmonwu adataghị ihe ọ bụ, onwe ya na-ala maka na obi ya esoghị ya ala. Okpa ya abụọ bu ya ala na be ya, mana uche ya na-agaghari ma n'ime ahia ahụ, ma n'okprouzọ o si ala ebe ya, na-achoghari Emeka. Mgbe ọ batara na be ya, chi ejieala nnukwu. Ụmụ ya mụcha anya were na-eche ya ka ọ bata. Nwunye ya kwanụ? Onye nke ahụ alakpuola ụra kemgbe. A hụrụ Emeka, a hụghị Emeka, abughị maka ya. N'ezie, otu ọ masiri onye nwe ite siri saa azụ ite, azụ ite ga-egosiri na ọ bụ azụ ite. Maka na unyi agaghị akọ na ya. Nnenna na-akwara di ya kwa mgbe na ya bụ Nnenna agbanwoola ma chegharị. Mana Emeka emegheela anya Ikechukwu abụọ o were mata na ebe Nnenna nọ ka

tere ezigbo aka. Na ihe na-esi ya bụ nkapi isi di ya n’ime ahu. Ụmụ Ikechukwu bere ezigbo akwa mgbe ha hụrụ na Emeka esoghị nna ha were lọta. Mana nna ha gwara ha ka ha mechie ọnụ ma kwusi ibe akwa n’ihi na Chukwu ọ na-efe gwara ya na Emeka ga-alọtari. Ikechukwu chọputara na nwunye ya nyurụ ihe na-esi achoghị ime ahụ ka ọ maara ihe na-emenụ, Ikechukwu were chọọ ka o were mebie ihe. Echiche ojọọ bịa ya n’uche. Ọ chọrọ ime ihe ahụ ọ na-agbara ọsọ ime kemgbe. Ibo nwunye ya apa ma chụpụ ya n’ụlọ ya. Mmụọ nke Chukwu jidesia ya aka ike. O wee rie n’ude ka ebulu. O die ya ma hapụkwa ime ihe ụwa ga-eji chia ya ọchi ma mie ya ọnụ. Maka na Ikechukwu maara na ọ bụ onye buputa onwe ya, ụwa achigbuo ya n’ọchi. Mana, onye were jioji machie ụwa nke ya, ụwa a na-ekiri ya ma

na-ekirikwa jioji o ma n'ukwu. Ikechukwu gbachikwara nwunye ya nkiti, leghara ya anya ma chewekwa otu o ga-esi kpopu ma zachapu aja ahụ nwunye ya kpobataara ya n'ulo.

ISI NKE IRIABUO NA ISII

Ikechukwu kpebikwara n'ime onwe ya n'abalị ahụ na ihe ozọ o ga-emezi bu iga na nke ndi uweoji ma nye mkpesa banyere nsogbu bataara ya n'ulo. O kwukwara na o bu n'abalị ahụ ka o ga-eme nke ahụ n'ihi na o mewe mgbe mgbe,

ọ gbepụ ahịa. Ikechukwu wee banye n'imeụlọ ya ka ọ kwado nke ọma ma dika ka nwoke na-adị tupu ọ gakwuru ndị uweojii n'ihia na ọ maara na a naghị agba aka were na-ahụ eze nwata. Maka na akwụ ọbula bara n'ikwe, ahụ ga-aburiri ya ọnya ọnya. N'ihia na onye ọbula ruru be eze ga-ekeleriri eze ma kelee obi ya. Ọ burugodu na eze anoghi ya, onye ahụ ekeleenụ obi eze.

Ka Ikechukwu nọ n'imeụlọ ya were na-akwado onwe ya ma na-akwadokwa akpa ya, a kụọ aka n'ọnuuzọ be ya. O gee nti, a kuzuo aka ahụ nke ugboro atọ, o wee si n'imeụlọ ya pụta were mepee ụzọ. Lekwa nwanyị ahụ Emeka gara izuta ahia na nke ya, di ya na Emeka. Ikechukwu wee were obi uto makuo Emeka ma bulie ya elu n'abalị ahụ. Ahụ Emeka niile bu aja upa, aja upa. Umụ Ikechukwu niile jikwa

onụ were na-amakụ Emeka. Mana, anyammiri juru Emeka n'anya. Naanị akwa ka ọ na-ebe. Ikechukwu gwa ya ka ọ kwụsị ibe akwa n'ihị na Chukwu azala ekpere ha. O were akwa Emeka yi n'ahụ were hichaa Emeka anyammiri juru ya anya. Ka ihe niile a na-eme, Nnenna nọsiri ike n'imeụlọ ebe ahụ o dina. O sighị n'elu akwa ahụ o dina kulie. Ọ pụtaghịkwanụ ima ihe na-eme na be ha ma ya fọdụkwa ihụ ndị bịa be ha.

Ikechukwu gwara di na nwunye ahụ ka ha nọdụ ala n'ọche. Ikechukwu ji obi ọcha wee gbagharịwa ka ọ chọtara ha ọjị, mana di nwanyị ahụ gwara ya ka ọ hapụ ichọrọ ha ọjị n'ihị na abalị eburula ọjị. Ọ gwakwara Ikechukwu ka ọ nọdụ ala n'ihị na ọ bụ ya ka ha chọrọ wee bịa. Oge Ikechukwu nọrọ ala, di nwanyị ahụ wee si n'ọche ọ nọ kulie, wee gaa kpọlite

Emeka n'uche ebe ọ nọ ma kpọrọ ya kpọnye Ikechukwu n'aka. Oge o mere nke a, o were si Ikechukwu, "Lee nwatakiri a, jidesikwaa ya aka ike. A hapukwala ya. Ebe i nọ ka obi ya di. Ntukwasaobi ya niile bukwa n'ebe i nọ. E kwekwala ka mmiri baa ya nti. Nwatakiri a huru gi n'anya ma hubiga gi n'anya oke. O weere gi di ka nna ya. O nabatara nleruanya gi niile n'ebe ọ nọ. O gwakwara m na nwunye m ka anyi kelee gi nke oma na omume i na-emeso ya. Biko anya gi esikwala n'ebe nwatakiri a nọ puo. E kwekwala ka ihe obula si na be gi a mefuonwatakiri a. Kama ihe si na be gi ga-egbufu ya, kama i kpola ya be nna ya na nne ya. Maka na onwu nwatakiri nọ be nne ya na nna ya were nwuo kaara ya mma kari nke ọ nọ n'ezi were nwuo. O bu nwunye m ga-akoziri gi ka nwatakiri a

si were bịa na be anyị. Ọ gwakwara anyị na ọ gaghi alọta na be gi ma ọ buru na i lọtaghi. Ọ bu ya kpatara anyi ji were cheruo oge a anyị jiri bịawa. Daalụ. Ọ gwula ka ọ ha m n'ọnu. Chukwu gozie gi.”

Ka nwoke ahụ kwuchara ihe ahụ, nwunye ya wee malite kọwara Ikechukwu ije Emeka na ihe mere ya na mgbede ubochi ahụ ka ọ bịara ahia. Oge ọ kọchaara Ikechukwu ihe niile, nwanyị ahụ kelekwar a Ikechukwu ma gwakwa ya ka o jidekwa ka o ji n'isi Emeka. Ikechukwu kelere di na nwunye ahụ nke oma maka ọrụ ebere na kwa ọrụ Chukwu ha ruru n'isi Emeka na kwa ihe oma ha meere ezinaulo ya. Oge ha kuliri ka ha lawazia, Ikechukwu dupuru ha. Ka Ikechukwu duputara ha n'okporoozo ha ga-esizi were lawa, di nwanyị ahụ were kpọrọ

Ikechukwu gaa n'akukū ụzọ, wee were igba izu were si ya, “Enyi m nwoke, jidekwa ka i ji. E kwekwala ka ụlọ gi merie gi. E kwekwala ka mmiri di n'ụlọ gi rie gi. Kama mmiri di n'ụlọ gi ga-eri gi, kama i gbuoro ya owa n'ebe o ga-esi na-ekwopu. Maka na nwoke obula luru nwanyi wee hapu ibu nwoke na be ya, ụlọ ya eghere oghe. N'ihia na o bu nwoke nosiri ike na be ya ka a maara di ka ide ji ụlọ. Mana, ide obula na-ejisighi ụlọ ya ike, ụlọ ya adaa ma daruo ala. Ụlọ ya dawakwanu, o dadokwuo ya ma dagbuo ya. Ihe ahụ i na-ahụ, nwoke obula na-ahụ ya. Kama o dizi ka i so n'umunwoke ndi nke ha kacha njo. Kama, matakwa na nkasiobi gi mgbe nile bu na Chukwu anaghi ebunye mmadu ibu kariri ya. Maka na ibu obula Chukwu bunyere mmadu, o ga-enyeriri onye ahụ aju o ga-eji were buo

ya. Ka chi fo” Mgbe di nwanyị ahụ na Ikechukwu na-agba izu ahụ, nwunye ya nọpuru n’akụkụ. Maka na ụlọ mmọnwu bụ maka ndị maara mmọnwu.

Ikechukwu kelere ha nke oma ma werekwa ọsọsọ laghachikwa na be ya. Ozigbo ọ batara, ọ gwara Emeka ka ọ ga ghọo ahụ. Ka Emeka ghuchara ahụ, Ikechukwu buru nri bunye ya ka o rie. Emeka si ya na agụụ anaghị agụ ya. O wee baara Emeka mba ka o rie nri o bunyere ya. Emeka richaa nri were lakpuo ụra. Ma Ikechukwu, ma ụmụ ha, ha niile ga dinachaa ala n’ihi na chi ejela nnukwu. Ụra jizikwu onye ọbụla.

N’ime ụzọ ụtụtụ, ka chi foro, Emeka kulikwara ngwangwa ka o sibu ekuli. Ọ malitekwara jewe ozi n’ụlọ ka o sibu eje. Oge nneyaukwu bụ Nnenna sikwa n’ura bilie n’ụtụtụ ahụ, Emeka kelere ya, ọ

tupughiri Emeka onu. Emeka werekwa nke ahụ wee mara na agwọ nọ n'akirika. Maka na e merie onye iro, obi anaghị adi ya mma. Mgbe Ikechukwu tetakwara ụra n'ututu ahụ, ọ hụrụ agwa nwunye ya na-akpa. Nke a mere ya ka ọ mata ozigbo na onodu ugo adighikwa egbe mma. Maka, na kama egbe agaghị eburu okuko, kama ọ buru akirika. Ikechukwu kwooro maka Emeka, ọ gaghizi oru mgbe o ji aga. Emeka rụchara ihe niile o kwesiri iru n'ututu ahụ, wee kwadoo iga akwukwo. Ka ọ kwadochara akwukwo, Ikechukwu gbakwara mbọ were hụ na o riri nri n'ututu ahụ. Ozigbo, Ikechukwu buru Emeka n'ugboala ya puo ma bujekwa ya n'uloakwukwo ha. Ọ gwakwara Emeka na ọ buru na a gbasaa akwukwo ka o chere ya, na ọ ga-abiakwa buru ya. Oge umu ha kwadochakwara akwukwo n'ututu ahụ, ọ

bụkwa Nnenna bujere ha akwụkwọ dī ka o sibu eme. Ọ bụkwa ya na-ebulata ha.

Oge Emeka ha gbasara akwụkwọ, Ikechukwu kwusiri ọrụ o ji n'aka n'ụlọọrụ ya n'ehihie ahụ, wee ga bute Emeka. O buuru Emeka wee gawa n'ụlọọrụ ya. Ọ bụkwa ebe ahụ ka ọ zunyere Emeka nri ehie. Ka Emeka richara nri, o wee were nwayọọ were jụo Emeka otu ya na nwunye ya bụ Nnenna si anọ ma ọ bụrụ na ọ nọghị ya. Emeka wee mepeere ya ọnụ. Emeka kọkataara Ikechukwu akụkọ ihe ọ na-ahụ n'aka Nnenna ma ọ bụrụ na ya bụ Ikechukwu gbakuta azụ, wee malite beweakwa. Ọ na-akọ, ọ na-ebeakwa. Ikechukwu wee baara ya mba ka o mechie ọnụ ya ma kọọrọ ihe ọ na-akọrọ ya nke ọma. Ihe Emeka kọọrọ Ikechukwu banyere agwa ọjọọ na mmegbu Nnenna na-emegbu ya ma ya bụ Ikechukwu gawa

orụ maobụ hapụ ụlọ pụọ, gwurụ ya ike. N'ezie, ihe onye amaghị karịrị ya. Mana, ugbua ama akidị agbaala na nsị. Anwụ ekeela, a hụla ihe nte gburu. Ikechukwu mechaa wee gbawa n'aka. Gini kacha wee wute Ikechukwu n'ama ahụ Emeka gbaara ya? Ihe kacha were gwụ ya ike bụ na onye o chere na ọ bụ ya na ya nọ, na ọ bughikwa ha abụọ nọ. Na nwunye ya Nnenna di egwu. Meremere n'ihu, gwompiti n'azụ. Na o chere na nwunye ya ajuchaala ekwensu na orụ ya niile na be ya di ka o siri kwe ya na nkwa. Na ọ maghi na ya bụ ekwensu nwere akwa ebe ọ na-edina na be ya.

Ikechukwu mechaa kwee n'isi. N'ezie, ihe obula ama ya gbara anaghizi adi ire. Maka na a ga-amariri otu a ga-esi were sozie ihe ahụ. Naani obi uto Ikechukwu bụ na Emeka nozi na praimari

nke isii. O guchawala akwukwo praimari. N'ihii nke a, o choghi ka o kpola Emeka. O choror ka Emeka noro na be ya guchaa akwukwo praimari ya. Na, tupu Emeka aguchaa akwukwo praimari ya, na Chukwu ga-agwakwa ya ihe ozo o gae-me. Oge Emeka kochaara Ikechukwu ihe ndi ahụ niile o koror ya, Ikechukwu wee gwa ya ka o chere ya ka ha gbasaa oru. Ozigbo oru gbasara, o buru Emeka n'ugbala ya lawa na be ya. O kwooro maka Emeka, o lota oru, o naghizi apu apu. O chedoro nwata ahụ ma chedozie ya ike ka o ghara igba ya bu nwatakiri akpukpo. Nnenna choputakwara na onye obula kpaturu uriom okuku aka na-achonnekwu okwu. Otu di ya sizi alota oru na kwa ka o sikwuazi anọ n'ulo ma o lota, kowaara Nnenna na onye obula kpaturu akwuebu aka ekotala nnukwu okwunauka.

N'ezie, iwe di Ikechukwu n'obi. Okwu dikwa ya n'onu. Ihe o na-achozị bu ihe o ga-ebido aka wee mee ihe buzi uche ya n'ebe Nnenna no.

Nnenna maara ihe nnukwu. O choputara na di ya na-edede ya edede ma na-edesi ya ike. O wee kee nkwucha ma chaara di ya n'akuku. Maka na o maara na nwatakiri obula na-achọ ibe akwa, na a naghị adu ya aka n'onu. I nwaa anwa duo ya aka n'onu, o haa olu ya aka. Ihe Ikechukwu bujere Emeka akwukwo ma bulatakwa ya bu otu izuuka. Ka otu izuuka ahụ gwuchara, Ikechukwu were kpoo Nnenna were gwa ya okwu. Ka o na-agwa Nnenna okwu ahụ, anya ya abuo na-acha mmee mmee nke gosiri nwunye ya na o na-abu emekata mmadu ihe o siza ihe obula ga-eme echi ya mewezi taa. Maka na o buru na a gbaghiri azu owere mgba, o

naghị echi. N'ihì okwu a na-asọ anyà anaghị ekwu onwe ya. Ikechukwu siri nwunye ya, "Anụchaala m ihe ị na-eme nwatakiri anyị na ya bi, na nzuzo. Jisie ike mewe ihe ojoo. Lee ihe ị na-eme nwanne gi. Akidi na-amaghị oke ala. I na-echetakwa Chukwu? I makwa na ị mutara umuaka? O bukwà otu umu nke gi siri di gi uto, di gi n'obi ma di gi mkpa ka nke onye ozo siri di ya. Nnenna, matakwa na okuko chi umu anaghị efe n'elu. Matakwa na o na-abu a hu ike diochi, ihe o na-etetazi na mmànyà anaghikwa ato uto. Ihe m choro igwa gi bu na Emeka agaghị ala. Agaghị m akpola ya. Anyị na ya ga-ebi. M mekata were nukwa na nti m ozo na o nwere ihe i mere nwatakiri a Chukwu siri gi ledò anyà, m na gi abuo, onye noro ndu o koo ihe anyị mere onwe anyị. Maka na aga m eme gi ihe nti ga-abu o nu o suo

wuruwuru. Agaghikwa m eji ụjọ were nọrọ na be m, kama m were aka were jụgbuo ụjọ ahụ. Maka na ọ na-abụ a sịkata nwa anwula, nwa anwula, a sị nwa nwuọ, maka na ọ bụrụ na abọ adighi n'ulo, ọ di n'ohia. Marakwa na ọ bu ụbọchi a mụrụ dike na mba ka a mụrụ ibe ya. Nnwanne m nwanyi, gee ntị ka m gwa gi ya ma gwakpuo gi ya na ntị: Onye ọbula jere Eke lụọ ọgụ, jee Orie lụọ ọgụ, jee Afọ lụọ, ya na ndi ahia onye na-achọ ibe ya okwu? Hapukwa ka i ji ka ihe i ji haa gi. I choọ ikpere Chukwu n'ime mmuọ na eziokwu, i kpeere Chukwu. I choghikwanu ikpere Chukwu, i kwusi ikputo Chukwu n'ihi na Chukwu anaghi anabata ihe ruru inyi. Ugbua, ka i ga-eji mata n'ezie na ọ naghi abụ e tie nwatakiri ihe a sị ya ebele akwa. Maka na aturu si na ọ na-abụ a kuru egwu bata na be ya, ọ bụrụ na ọ maghi agba, ọ

wuliwe elu. Kpachapu anya gi ma mezie ndu gi maka na o bu a gbachaa egwu, o laa n'ukwu."

Oge Ikechukwu na-agwa Nnenna okwu ndi ahụ niile, Nnenna ekwughị pim maka na o maara na ya bu agadi nwanyi kachie nti wuo ogige, e bute ozu n'ofe ya. Okwu niile Ikechukwu gwara ya bara ya nti. O jikwa aka ya were gwatopukwuo onwe ya nke di ya gwaforo ya. Maka na otu ihe si wee kwuru ugbua, o buru na o mekata were zofio okpa n'ije, okpa ya ga-agbajiriri. O matakware na obi adighizi di ya mma chaachaan'ebe o no. Ma, marakwa na di ya gwuchichaara ya olulu n'uzo o si agafe were na-echezi ya ka o dalaa n'ime ha. Ya onwe ya achoghikwanu idala n'ime ha maka na o maara na o dalaa na ha, na o gaghi anu ndu. O norogodu ndu, mputa ezi ga-ahia

ya ahụ. N'ihì nke a, kama ọ ga-abụ ọ dacha elu a bụwa ete mmiri, ọ kaara mma na a rịghị ya bụ elu chaachaa.

ISI NKE IRIABUỌ NA ASAA

Kemgbe ahụ Ikechukwu dọchara Nnenna aka na ntị maka Emeka, Nnenna ji obi ilu were na-edede Emeka. Emeka werekwa ụjọ were na-eze ya. Obi adighi ya mma n'ebe Emeka nọ. Ụjọ na egwu ekweghi Emeka n'ụjọ mmiri ma togbo iko na be Ikechukwu. Mgbe niile, Nnenna

ewere obi na-adụ Emeka ogwu. Emeka chọputakwuru na nneyaukwu ji anya apia ya ụtari kwa mgbe ọbụla. Ikechukwu n'onwe ya nọkwa na-eche ka ọ maara ma agwọ ọ ga-ada kparakpata ka o gbuo ya kparakpata. Maka na okwu ọbụla a na-asọ anya agaghị ekwu onwe ya. N'ihia na ọ bụrụ na agwọ emeghị ihe o jiri bụrụ agwọ, ụmụazị ewere ya kee nkụ. Nnenna n'onwe ya chọputakwuru na ọkụkọ na-eche ma na-echesi ike, ka ọ mara ma nte ọ ga-atụ. Maka na ọ maara na ọ bụrụ na nte nwaa anwaa tọ, ọkụkọ elonyuọ ya anya.

N'ezie, nwogbenye anaghị adị ike ọgụ. Mana ọ na-emeri n'ọgụ. N'ihia na ọ bụ Chukwu na-alurū ya ọgụ. Emeka so ụmụaka ibe ya were lelee ule maka ibanye na koleji. Ka ule ha pụtara, o mere nke ọma. Ikechukwu kelekwarā Chukwu na Emeka enwetala ohere igu akwukwọ na

kọleji. Maka na Chukwu egboola ya bu ọgụ. Ikechukwu gbakwara mbọ were hu na Emeka banyere na kọleji nwere ebe obibi, maka ụmụakwụkwọ na-agụ na ya. Kọleji ahụ dika n'Enugwu. O bukwa kọleji nke ụmụnwoke. O bukwa ya kacha kọleji niile e nwere n'Enugwu, ma kọleji nke ụmụnwoke ma nke ụmụnwanyi, mma. Ya bu kọleji bu kọleji nwatakiri obula no n'Enugwu choro ka o guo akwukwo nke sekondiri na ya. Mana, ibanye na ya were guo akwukwo adighi mfe. Nwatakiri obula choro igu akwukwo na ya bu kọleji ga-aburiri nwatakiri bu 'o zuo, o mee' n'ima akwukwo. Maka na ya bu kọleji abughi kọleji 'onye bata o banye' O bu kọleji ebe ndi uburu ha na-gho nko n'akwukwo na-eje azo onodu. O bukwa uburu ka e ji azo ya bu onodu. O bughikwa ogo na mgba.

Onye zọta, o were nwee ike ịbanye. Onye azọtaghi, o do ihu n'ebe ọzọ.

Oge Emeka ji isi ya were nweta kọleji ahụ ka Ikechukwu matara n'ezie na Chukwu nwogbenye na-asurụ ya ọhịa, ma na-eduzi ya ụzọ. Ikechukwu gbalikwara ike ya ihu na Emeka sooro ụmụaka ibe ya malite ịgụ akwụkwọ na kọleji maka na mmiri anụ adighi mma nkwa. Nnukwu ego puru Ikechukwu n'ahụ n'itinye Emeka na kọleji ahụ. Mana ego niile ahụ o mefuru n'isi Emeka maka kọleji ya ewutaghị ya maoli n'ihia na ọ sirị na Emeka bu nwatakiri kwesiri ka e nyere aka. Ikechukwu ji obi ọcha wee na-emere Emeka ihe niile ọ na-emere ya n'ihia na ọ bu otu onye si anara ukwa ka ukwa sikwuazi anara onye ahụ. Maka na ọ bu omume onye na-edu ya. N'ihia na ọ bu ihe onye turu n'ahia ka a na-azutara ya. Onye

mee nke oma na ndu ya, ihe oma a na-esoye, aka nri na aka ekpe. Onye meekwanu di njo, ihe ojoo na onodu ojoo ejuputa na ndu ya.

Ozigbo Emeka malitere guwa akwukwo na koleji ahụ, Ikechukwu were si ya, “Emeka nwa m, i gbaliala were banye na koleji. Gusiwezia akwukwo gi ike. Ujo atula gi. O bu m ga-akwuru gi ugwo akwukwo na kwa ego obula a nara unu n’uloakwukwo. Akwukwo niile i ga-eji were na-agu akwukwo agaghi ako gi. Nkwa m na-ekwe gi ugbua bu na o nweghi ihe ga-egbochi gi igu akwukwo. I na-agucha koleji a i banyere ugbua, i na-esikwa na ya abanye na Mahadum. Marakwa na njem igu akwukwo a i malitere ugbua bu na Mahadum ka o na-ebe. E lekvala anya n’azu. Lewe anya n’ihu. I guchaa koleji a ma nwetakwa

ohere ịgụ akwụkwọ na Mahadum, aga m akwụ gi n'azụ. Agaghị m ahapụ gi. Aga m azụ gi. Mana, marakwa na ọ bụ ihe onye gụ tara na kolejị na-eduba ya na mahadum. Nwatakiri ọbụla nọ na kolejị choro ibanye na Mahadum ka ọ guo akwụkwọ, na-amalite n'ụbọchị ọ batara na Kolejị were gusiwe akwụkwọ ya ike. Nwa m, kolejị a ị batara amaka. Mana o nwere ihe m choro ka ị na-eme. Ihe ahụ bụ nke a, Mgbe ọbụla unu mechiri akwụkwọ were nwee ezumike, ị lakwuru ndị be unu n'Upara. A lotakwala n'ebe m bi n'Asata. Maka na onye Chukwu na-azọ kwesiri ka onye ahụ na-azọkwuazi onwe ya. Ọ burukwanụ na ezumike unu gwu, ịgụ akwụkwọ malitekwa, ị sikwa na be unu loghachi n'ụlọakwụkwọ gi. Nkwa m na-ekwe ma na-ekwesi gi ike n'ihu nke Chukwu, bụ na mgbe ọbụla unu bidoro akwụkwọ, aga m

abịa kwuoro gi ugwo akwukwo ma mekwaara gi ihe ndi ozo. Okwu a m gwara gi, o bakwara gi nti nke oma?"

N'ezie, okwu a Ikechukwu gwara Emeka bara ya n'nti nke oma ma burukwa nke gara n'obi wuo ulo ma biri. O tokwara Emeka nnukwu utu n'ihi na a topla nwangwere n'agbu. Maka na onye ya na Nnenna bi bu onye e kere agbu. Emeka ji anyammiri obi utu were kelee nnayaukwu bu Ikechukwu maka otu o si wee na-emere ya ihe nna ya agaghi emere ya. Ndi Igbo turu ilu were na-asị na o na-abu e techaa mmanya, a nughị ya anu, o di ka diochi etetaghị ya. Emeka malitere ozigbo mewe ihe Ikechukwu gwara ya. O naghizikwa ahụ Nnenna. Nnenna anaghizikwu ahụ ya. Ndi Emeka na-ahuzi ugbua bu akwukwo ya, ulokwukwo ya, umuakwukwo ibe ya na ndi be ha. Mana mgbe obula

Ikechukwu chọrọ ya bịa n'ụlọakwụkwọ ha ka ọ hụ ya ma marakwa ka o mere, Emeka na-ajụ ya ase maka ụmụ ya. Ọ bughị naanị na ụmu Ikechukwu ọ na-ajụ ase ha bụkwuazị ụmụnne ya kama ha hụrụ ya n'anya otu o siri hụ ha n'anya.

ISI NKE IRIABUỌ NA ASATO

Ndị Igbo sị na nwatakiri ọbụla nna ya dunyere ohi na-eji ọkpa agbowa ọnụzọ. Maka na nwatakiri ọbụla na-amụ ikwụ ọtọ nwere onye na-akwụ ya n'azụ, na-aga ije ngwangwa. Ikechukwu kwụ ya n'azụ ma kwusie ike. Emeka agụchaala

kọleji. O nọzịkwa na Mahadum Naijiria nke dị na Nsukka. Emeka gosikwara n'ezie na o na-abụ ugo gbuzuo, o chakee. O bụ eziokwu na mgbe Emeka nọ na kọleji ka o gosiri akwụkwọ onye o bụ. Mana ugbua o nọ na Mahadum ka o gosipụtara na ụbụrụ na-aka ibe ya aghọ nkọ. Emeka na-atụ nkọ n'ihe omumụ o na-amụ na Mahadum karichaa ndị o bụ ha na ya na ngalaaba ihe omumụ ha niile nọ na ya. Emeka anaghị ele anya n'azụ n'akwụkwọ o na-agụ. N'ezie, Ikechukwu alaghị azụ na nkwa o kwere Emeka tutuu, Emeka guchaa akwụkwọ ya na Mahadum. Ikechukwu erighị mperi maobụ sọọ ngongọ n'ikwudosi Emeka ike n'azụ. O kwesikwara ka onye obula biliri ije mara ebe o na-aga. Maka na onye biliri otọ na-amaghị ebe o na-aga, na-efu ụzọ. O bụrugodu na onye ahụ efughị ụzọ, ndị ya

na ha malitere ije ahụ agafee ya ma buru ya ụzọ, jeruo ebe ha na-eje ma nọziekwa n'ụzọ kacha mma n'ebe ha gara. Ha lọtawa, ha ewerekwa ihe dị mma lọtawa. Mana, onye furu efu nwere ike nwufuo. O bụrụgodu na o nọrọ ndụ, o jechaa bata, ụwa agbaa ya gharii. O bụ ya ka o jiri dị mma ka nwatakiri obula maara ihe bido na gboo were chewe maka echi maka na echi di nso. Mana matakwa na onye echi ya di nso bu onye maara ihe o na-eme n'ụwa. Mana onye echi ya tere aka bu onye ụwa gbanahuru n'oso.

Ozigbo, Emeka guchara akwukwo na Mahadum, o sokwa ndi otu ha were fee ala Naijiria otu afọ. O bu na Bini ka Emeka fere ala Naijiria otu afọ di ka iwu Naijiria siri kwuo. Emeka jikwa asambodo bu ugegbe were si na Mahadum were puta. Asambodo ya no n'ogo asambodo ndi

kacha mma n'etiti asambodo
umwakwkwọ niile ha na ya putara n'otu
afọ. Mgbe Emeka ji otu afọ efe ala nna ya
ka o gosiputakwara na ihe ahụ di
n'asambodo ya bukwā ihe di ya n'isi.
Asambodo Emeka chara acha. Isi Emeka
buru uchakiri. Mkpuru uchakiri dikwuazi
uto na nracha. Akwukwo uchakiri
burukwa igba n'iji were sie nri.

Ndi Igbo si na ahia oma na-ere onwe
ya. Maka na akwukwo e jiri kechie nnu di
uto, nnu n'onwe ya burukwa so uto.
Ozigbo Emeka fechara ala Naijiria, o
nwetakwara ezigbo oru. Oru o nwetara
enweghi oyiri. Ebee ka o nwetara oru ahụ?
N'ulooru mba uwa na-ahụ maka ahụike
nke ndi bekee kporo World Health
Organisation. Mana aha mkpirisi ya bu
WHO. O bukwā n'ulooru ha di na Naijiria
ka ha tinyere Emeka. Mana, mgbe ha huru

na Emeka bụ oke dibia ji anya ya abụọ were na-ahụ ndimmụọ n'ọrụ, ha wefee ya n'isi ụlọọrụ ha dị n'ala bekee. Tupu Emeka efepụ, gawa ala bekee ahụ, o mere ka nnayaukwu bụ Ikechukwu mata. O gara n'ụlọọrụ Ikechukwu wee gwa ya ka ya na ije si aga. Ikechukwu kelere Chukwu n'isi Emeka ma goọrọ ya ezigbo ọfọ. O nyekwara Emeka ezigbo ndumọdụ ga-edu ya n'ije ahụ o na-aga.

Ozigbo Emeka malitere ọrụ n'ụlọọrụ ha n'ala bekee, e mere ya ka o buru otu onye n'ime ndịisi ụlọọrụ ahụ. Ndị ọcha bụ ndị kwenyesiri ike na o bụ ihe mmọnwu gbataara n'egwu ka o na-adata n'ego. Na o bụ akaorụ onye na-akọwa okwaorụ o ga-anọ na ya. Ha anaghị ewere mmadụ n'ọrụ maka na o bụ nwanne ha maobu maka na ha maara onye o bụ. Ha anaghikwanu ewe mmadụ n'ọrụ maobu bulie onye ha were

n'orụ, n'okwa maka na asambodo ya bụ enyo. Kama, ha bụ ndị na-ele nwata anya n'ihu tupu ha aguo ya aha. Ndị bekee kwenyesiri ike na ọ bụ ihe onye rụputara n'orụ na kwa ezigbo mbọ ya n'orụ ọ na-arụ ka a ga-eji nye ya ọndụ n'orụ ahụ. N'ụlọorụ ọbụla ndị bekee nwe, onye ọbụla ha na-ama maka ya bụ onye maara ọrụ ya ma marakwa ihe ọ na-arụ. Onye ha na-ahụ ma na-edoziri ọndụ bụkwa onye na-arusi ọrụ ya ike. Agwa ọma niile a dīcha n'ime Emeka tinyekwuoro ọmarīcha asambodo ya. Ọ bụ ya kpatara ha jiri were ya ka otu onye n'ime onwe ha ma na-enyekwa ya oche n'ebe ọbụla ha tukwu.

Ugbua, Emeka nọzi n'elu were na-arachazi ụtụ. Ya bụ nze na-etuzikwa abuba ugo n'isi. Mma Emeka jizi n'aka ugbua bụ obejiri ihu naabọ. N'ezie, Emeka anọziela n'ụwa, ụwa ya na-ajazi ya mma. Emeka

sozikwa ụwa were na-eto, ụwa na-etokwuazi ya. Ahụ ya niile bụ uto, uto. Ndu ya niile bụ uto uto. Ndi Igbo si na o na-abu ejula kpuru, o kpuru okiriko ya. Ka Emeka na-aga n'ihu na ndu ya, o hapughikwa ndi nke ya. Ihe izizi o mere bu na o gara be ha n'Upara were ga ruo omaricha ulo bu o ji anya kiriwe. Ka oge o choro ilu nwanyi ruru, o sikwa n'ala bekee ebe ahụ o bi were gbadata na Naijiria. O biakwara n'ala Igbo were luru kwa onye Igbo ibe ya. Maka na naani onye na-amaghi ebe o malitere oso anaghi ama n'ebe o na-agbaba ma oso chuwa ya. N'ihina o na-abu e gbuo omunkwu, ubochi igu a chowa achọ. Emeka bu nwatakiri si na nwata wee mara ihe. Maka na amamihe kacha amamihe mmadu na-enwe bu amamihe mmadu nyere onwe ya.

N'ezie, ọkọkọ anaghị echefu onye foro ya ọdụ n'udummiri. Ndi Igbo si na akụ ọbụla nwata ji were gbagbuo nnụnụ, na ọ bụ okenye piaara ya. Emeka maara na ihe ọbụla ọ bụ taa bụ Ikechukwu. Ọ bụrụ na ọ bughị Ikechukwu, ụwa achiri ya taa ma loo ya n'ejighi mmiri. N'ihia nke a, Emeka na-emere Ikechukwu ihe n'ụzọ di iche iche na kwa n'otu o nwere ike iji were gosi ya na ọ bụ nkụ onye kpara n'ọkọchị ka ọ na-anyaa n'udummiri. Ọ zuru nnukwu ụgbọala opiachara garala ọnụ bunye Ikechukwu. O nweghị ụgbọala a ga-eji tonyere ụgbọala ahụ o bunyere Ikechukwu. Emeka na-ezidatakware ya ego o ji eleta ụgbọala ahụ anya. Ikechukwu mekwara ka ndi mmadu mata na ọ bụ nwodibo ha na ya biburu bunyere ya ọmaricha ụgbọala ahụ. Kwa mgbe, kwa mgbe, Emeka na-ezitara ya ego. Ego

anaghizi akọ Ikechukwu. O soghizikwa na ndi na-asị ka ọnwá gwú tupu o nweta ego n'ihí na ego na-adizí ya n'aka kwa oge ọbụla. Nke ahụ bụ akaorụ Emeka. Ekele dirí Emeka. Maka na ọ bụ mmadụ ka e ji eko. Mkpá ọbụla Ikechukwu nwere ugbuga, ọ bụ Emeka na-egbo ya, ọ kachasị mkpá ego. Emeka anaghị ele anya n'azụ n'imere Ikechukwu ihe ọma n'ihí na ọ sị na ọ bụ Ikechukwu bụ chí ya nke abụọ. Na ọ buru na e wepụ Ikechukwu, na ọ maghị ebe ọ gaara inọ taa.

Mana, o nwere ihe ọma kacha ihe ọma niile ahụ Emeka na-emere Ikechukwu. Kedụ ihe bụ ihe ahụ? Kwa afọ ọbụla, Ikechukwu nwee ogologo ezumike n'orụ ya, Emeka akporo ya laa ala bekee. Ebe ahụ ka Ikechukwu ga-anọ tutuu wee ruo mgbe ọ ga-amalite orụ. Ọ na-abụ Ikechukwu jechaa ya bụ ezumike were

lọta, ọ dị ka nwanyị e lere ọmụgwọ nke ọma. Ndi maara ya anaghizi amata ya n'ihi na ihe ọma anaghi ezo ezo. Maka na ahụ ọbula e meziri nke ọma na-anọzi nke ọma ma na-akwọkwa mụrụ mụrụ. Ọzọ kwa dị ka ibe ya bụ na Emeka echefughikwa umụ Ikechukwu. Ha anọ agụchaala mahadum ma nwetachakwa ezigbo ọrụ. Ọrụ ha na-arụ dīcha mma ma dīkwa uru. Mana Emeka na-emenyere ha nke ọma iji were na-echetara ha na ihunanya ahụ dī n'etiti ha na ya adaghi mmiri. Na, kama ọ ga-echefu ha, kama o chefu onwe ya. O bụ eziokwu na umụ Ikechukwu abachaala n'ụlọ, ndi nke nwanyị alūchaala di, onye nke nwoke lūọ nwanyị, mana Emeka gwara ha na onye ọbula n'ime ha choro igbagota n'ala bekee, o mee ka ọ mara. Na ọ ga-akpogota onye ahụ n'aka ọkụ, n'aka ọkụ. Na ihe

ọbụla ọ ga-emere ha, na ọ ga-emere ha ya. Maka na ha kpọrọ ya mmadụ mgbe ụwa na-ele ya anya n'isi. Emeka na-ezitakwara onye ọbụla n'ime ha ihe ọbụla onye ahụ chọrọ n'aka ya. Ụmụ Ikechukwu ahụ niile wekwaara Emeka dị ka nwanne ha nwoke nọ n'obodo oyibo. Emeka kwekwara ha nkwa ma kwesie ha ike na onye ọbụla n'ime ha chọrọ ikwaghari ọnọdụ ma kwagota n'ala bekee, na ọ nọ ya. Na nke ahụ agaghị ahịara onye ahụ, n'ihị na onye nna ya nọ n'eluigwe anaghị aga ọkummuo. Ọ burukwanụ na onye ọbụla n'ime ha chọrọ ibia n'ala bekee zuo ike, nsogbu ọbụla adighi ya. Onye ahụ biawa mgbe onye ahụ jiri chọo. Ọ bụkwa mgbe onye ahụ jiri chọo ka ọ ga-eji laghachikwa ebe o siri bia ma ọ chọo. Onye ahụ nọchakwanụ were lawa, aka nri ga-adị ya mma. Aka ekpe adikwuazị ya mma.

Kwa mgbe ọbụla, Ikechukwu na ụmụ ya ji Emeka were na-eme ọnụ. Otu ha si akọ maka Emeka na kwa ka ha siri were Emeka, onye ọbụla nọ n'akụkụ ga-eche na Emeka bụ nwanne ha n'ime afọ. Na ọ bụ otu nne ji ha na ya. Mana, ọ bụ naanị onye maara ha nke ọma na-amata na ha na Emeka abụghị otu ọbara. Mana ndị bụ otu ọbara ma ńụọ otu ara akaghị ha emekọrịta. Ụtọ ndụ bụ mmekọrịta. Onye ọbụla ọ dabaara gị na ya nke ọma abụrụla nwanne gị. Maka na ihe a na-achọ n'ike ọkụ bụ azụ. Ọ bụ ya kpatara ndị Igbo ji ekwu okwu were na-asị na nwanne di na mba. Mana, onye ọbụla nne ji gị na ya na-emesi gị ike, na-emewa gị obi ma na-awụnye gị ose n'anya, bụ onye iro gị. I kwesiri ka i zee ya ma zoo onwe gị. Maka na o kwesighi ka mmadụ huchaa isi were ga

kpuo ya. N’ihi na onye gbachi nkịtị iyi rie ya, ụtā atagbuo ya.

Emeka ahapughikwa ndị mụtara ya na kwa ebe o siri pụtā. O bụkwa otu ahụ o si emere Ikechukwu na ụmụ ya ka o sikwa emere ha. Maka na a naghị ahapụ isiaka wee gbawa ụrịom. N’ihi na mmiri ọbụla na-ekwo ekwo nwere ebe o siri malite. O bụkwa ebe ahụ o siri malite ka a maara dị ka isimmiri. O nweghizikwa ihe ọbụla na-akọ ndị be Emeka ha. Ma nna Emeka, ma nne Emeka, ma ụmụnne ya, onye ọbụla na-ekele Chukwu ka O si were si n’aka Emeka were gọzie ha.

ISI NKE IRIABUỌ NA ITOOLU

Ndi Igbo na-ekwu okwu were na-asị onye ańụla ngọ ma ọ bụrụ na oyibo alaghị. Onye ọbụla nọ n'ụwa ekwukwala na ọ gbalahụla ụwa n'ọsọ. Naanị onye gbalahurū ụwa bụ onye a dọnyere n'ime ili. Maka na onye ọbụla nwurū anwū amaghizị ihe ụwa na-akọ.

Ikechukwu na nwunye ya arụzuola ọrụ bekee afọ ole a na-arụ ya. Ha awusala ọwa n'ọrụ bekee n'ihì na ngwere nọkaria n'ubi ọ ghọrọ aghụ. Maka na oke mmọnwụ nọkaria n'ogbo, ụmụazi awuo ya aja. Nka na-akukwuziri ha aka n'uzo. Maka na chi na-efo, mmadu a na-ejemi. Ọ bughị afọ ole mmadu di taa ka ọ ga-adị echi. N'ihì nke a, ọ kwesiri ka anyi ghota na echi na-eme mmadu okenye ma na unyahu na-eme mmadu nwata. N'ọrụ bekee, onye ruzuo ma kwusi ọrụ, ọ nwere ugwo ndi ọ ruoro ọrụ ga-akwu ya. Ugwo ahụ a na-akwu na-adikwa okpurukpu. Ọ bukwa ego ahụ ka onye ahụ ga-eji were malite onodu ezumike nka ya. E mechaa a ga-amalite kwuwazie onye ahụ rucharala ọrụ ma ruzuo nwobere ego kwa onwa obula ọ ga-eji wee na-eneyere ndu ya aka tutuu wee ruo mgbe ọ ga-ahapu uwa.

O nwere ụlọọrụ ọ bụ ha na-ahụ maka ndị ruzurula ọrụ bekee ha na kwa ego a na-akwụ ha. Ma ego ọkpurukpu, ma ego kwa ọnwa, kwa ọnwa, ọ bụ ụlọọrụ ahụ na-ahụcha maka ha. Onye ọbụla ruzuru ọrụ bekee otu iwu gọmentị siri were kwuo bụzikwa n'ụlọọrụ ahụ ka ọ ga-edo ihu ya maka ihazi ọnodụ nke ọma banyere ụgwọ ọrụwere ya niile ndị gọmentị ga-akwụ ya. Ọ bụkwa n'ụlọọrụ ahụ ka ọ ga-ekpoputa mpempe akwụkwọ niile o nwere na-akọwa maka onwe ya, otu o siri malite ọrụ bekee ya na kwa ka o siri rụọ ọrụ bekee ma ruruo ya n'isi njedebe. Ọ bụrụ na akwụkwọ ndị a niile zuo oke, o chezià aka wee nara ego niile e kwesiri ka a kwụọ ya maka ọrụ ọ rụrụ na kwa nke a ga na-akwuzi ya n'ọnwa n'ọnwa.

N'ezie, onye ọbụla putara ụwa a kwesiri ima na ụwa a nọ n'ihu, na ọ nọghị

n'azụ. Onye ọbụla matara n'ezie na ụwa nọ n'ihu anaghị enwe ọgbatauhie n'ihe ọbụla ọ na-eme. Mana onye ọbụla na-eche na ụwa dị n'azụ na-adala n'olulu na ndụ ya. N'ụlọorụ ahụ na-ahụ maka ndị rụcharala ọrụ bekee ma ruzuo bụzikwa ebe Chichebem na-arụ? I chetakwara ya? Cheta ya n'ihi na ọ bụ nwatakiri ya na ezinaulọ Ikechukwu birila, Chichebem agụchaala mahadum were nwetazịa ọrụ n'ụlọorụ a. Ọ bụkwa na mahadum dị n'Enugwu ka ọ gụrụ. Ọ bụ Egwuchukwu na nwunye ya bụ Chinekwu zuru ya ma zuputa ya na Mahadum. Egwuchukwu na Chinekwu nyeere ya aka o were nweta ọrụ n'ụlọorụ ahụ. Chichebem alụkwala di ma mụta ụmụ abuo. Ya na di ya bikwa n'Enugwu. Chichebem sokwa na ndị welitere isi n'ụlọorụ ahụ. Maka na i jechaa elu ma jechaa ala, ọ bụ n'elu okpoga

Chichebem bu ebe ikpeazu ngwungwu akwukwo gi ga-ejedebe tupu i natawa ego gi. O bukw Chichebem bu onyeoru ikpeazu ga-ebinye aka n'akwukwo iji gosi na i tozuru etozu n'inata ugwo niile ruoro gi. O buru na Chichebem ebinyeghi aka n'akwukwo gi, i mara na mmnwu gi agaghi adata ihe obula. Na o ga-agba aka were laghachi.

Ubochi izizi Nnenna biara n'ulooru ahụ, Chichebem huru ya ma matakwa ya, mana o hugh Chichebem. Oge Chichebem huru ya bu mgbe o batara n'ime ulooru ha were na-ajuta otu onye n'ime ndioru ha, ihe. Ozigbo, Chichebem huru ya ma choputa na o bu Nnenna, nneyaukwu mgbe ahụ, Chichebem were nwayoo si n'ochi ya bilie ma puo n'ezi. Chichebem gakwara n'azu ulooru ha kwuru ma chewe ihe ya na Nnenna ga-eje.

Chichebem maara ihe Nnenna ji maka ya were biawa n'uloorụ ha. Maka na onye obula rụchara orụ bekee ma ruzuo, wee bido pukwuteba ha oriri, na-abia maka onu mmanu mmanu. Ozo kwa di ka ibe ya bu na otu Nnenna dizi kowaara ya nke oma na diochi erechaala mmanya o bu wee gaa ahia, na o buzi mbubo ya ka o na-ewelatazi. Nnenna emewela agadi n'ih na uwa anaghi akwu otu ebe. Chichebem n'onwe ya aburula agbaranwany n'ih na ugbuguru miri anyu atozuola.

Ka Chichebem na uche ya gbarikatar ihe ya na Nnenna ga-eje ma o biakwute ya, anyammiri ju ya anya. O wee malite bewe akwa. O na-ebe, o na-ezo ihu ya n'ih na o choghi ka onye obula mara ihe kpatara o ji were na-ebe akwa. Gini buteere Chichebem ya bu anyammiri? Unyahu ya! Uwa ya na be Nnenna!! Ije ya

na Nnenna!!! Ncheta azụ n'aka Nnenna!!!
Ka Nnenna si wee burukwa onye ugbo
bubatarara n'ibari ya, o bubeghi eziokwu.
N'ezie, Chukwu di egwu ma karichaa uwa
O kere. N'ihia nke a, onye obula kwesiri ka
o bie ndu ya n'ime Chineke n'ihia na uwa a
buru ibu ma na o pere ezigbo mpe. Ka
Chichebem na-ebe akwa ka o na-eche ihe
ya na nneyaukwu ahia ga-eje. Ma o bu ya
gbaghara ya ka o bu ya boru ugwo ihe o
mere ya? Ofu obi ya gwara ya ka o boru
ugwo ihe ahia niile Nnenna mere ya n'ihia
na o bu ya ka Chukwu ji were dubata ya
n'uloru ha. Na ihe o ga-agba mbu were
mee bu ihia na akwukwu Nnenna ahia niile
o chikobara onu o ji aga ije maka ikwu ya
ugwo ula nka ya n'oru oyibo, funyuru
anya. Na o buru na o mee nke a, nwanyi
ahia ewere anya ya hu nti ya ma burukwa
onye ije ya lara n'iyi.

Echiche nke abụọ bịa ya n'obi n'ebe ahụ ọ nọ were na-ebe akwa bụ ka ọ gbaghara Nnenna ma chefu o ihe niile ahụ o mere ya, ka ngozi Chukwu were na-abawanye ụba n'isi ya. Obi ya nke abụọ ahụ gwakwara ya ka o cheta na ọ bụ Chukwu ka ịbọ ọbọ diiri na ọ bughị mmadụ. Na o kwesighi ka mmadụ were ihe ọjọọ were kwuo ụgwọ ihe ọjọọ. Na o kwesiri ka e were ihe ọma were kwuo ụgwọ ihe ọjọọ. Maka na ihe ọma ọbula mmadụ mere n'ụwa na-ewetara onye mere ya ngozi na mbulielu. Echiche ya a mechakwara were chetara ya na o nwekwara ụdiri agwa ọ ga-akpa, iwe Chukwu adi oku n'ebe ọ nọ. O si ya matakwa na Chukwu nonyeere ya kemgbe. Ka ọ hapukwa ime ihe ga-emebi ihunanya niile Chukwu nwere n'ebe ọ nọ. Na ọ buru na ọ zofio okpa, Chukwu ga-

akwụsị mmesooma Ya niile n'ebe ya bụ Chichebem nọ. Ihe ọzọ echiche Chichebem gwara ya bụ na ọ siri ya ka ọ matakwa na ọ bụ Chukwu na-eche ya kemgbe, na ọ bughikwa ya na-echedo onwe ya. Na ọ buru na ọ gbachi nkịtị, ọnwunwa a biakwutere ya ugbua were nwata ya, na ọ ga-ebekwa akwa ndeeri ma kwaa nnukwu amakwaara n'ụwa a ọ nọ n'ime ya. Na ọ mara ihe oma ọ ga-emere Nnenna ka o meere ya ka Nnenna mata na ụwa a juputara na nkuzi na mmụta, na ụwa di nso mana otere aka.

Ọ bụzi echiche ikpeazu a ka Chichebem weere. Ozigbo obi ya nabatara echiche ya nke abụọ ahụ, o hichaa anya ya abụọ ma baghachikwa n'ime ụlọọrụ ha. Oge ọ batara, Nnenna apụọla. Chichebem malitere ruwakwa ọrụ ya. O nweghi onye ọbụla n'ime ndịọrụ ha ma ihe merenụ. O

nweghikwa onye o choro ka o mata, maka na o choghi mgbazonu obula ga-ebiri ya adimnamma ya na Chineke. Ka oru gbasara ubochi ahụ, Chichebem jikwa obi uto were laa na be ya. Ihe kacha were na-enye ya onu bu na Chukwu choro ka Nnenna mata na ihe ojoo adighi mma ka mmadu na-eme ya. Maka na onye obula na-eme ihe ojoo ga-anatariri ntaramahuhu ya. Na ihe kacha mma n'owa a bu mmadu ibi ezigbo ndu ma hukwa mmadu ibe ya n'anya. Ihe ozo kwa Chichebem ji were abu otito were na-alakwuru ndi be ya bu na mgbe obula Nnenna jiri mechaa hu ya n'ulooru ha, na o ga-ahukwa na omeji ahụ o tabiri erutela nnukwu ji. Na o bu aziza ahụ o tufuru buzikwa aziza e jizi aza ezi. Ugbua, Chukwu emeela ka Nnenna were aziza ahụ o juburu aju ma tufuo were zaa ezi.

Ka Chichebem laruru na be ya, ọ
kọọrọ di ya ihe ọ hụrụ n'ụlọọrụ ha ma
gwakwa ya mkpebi ya. Di ya kelee ya ma
gwakwa ya na mkpebi ya ahụ amaka. Na ọ
kwadoro mkpebi ya ahụ ma kwurukwa ya
n'azụ. Di ya gwakwara ya na onye ọbụla
Chukwu na-emere ihe ọma ekwesighikwa
ime ihe ọjọọ ka Chukwu wee ghara ijụ
onye ahụ ajuju. Na onye ihe ọjọọ
kwesikwara ka o mewe ihe ọma ka
Chukwu wee meere ya amara. Mana, onye
ihe ọjọọ ọbụla tọrọ ute n'elu ihe ọjọọ,
ewerela aka ya were kee onwe ya agbụ
n'ụwa ọ nọ na ya na kwa ebe ọ na-aga ma
ọ hapụ ụwa a. Mana, onye na-eme ihe ọma
bụ onye e kuliri elu ma n'ihu nke mmadụ,
ma n'ihu nke Chukwu. Onye ihe ọma,
ụnyahụ ya na echi ya na-abụ ihe ọhụ.
Mgbe ọbụla e chetara ya, e gorie. Mana

onye ihe ojoo, onye obula chetara ya na-abupu aso ma gbapu ngiri.

ISI NKE IRIATO

Ubochi Ikechukwu chi akwukwo ya were gaa n'ulorụ Chichebem ha, egwu di. Ozigbo Chichebem huru ya, o were si n'uche waliri ma werekwa nnukwu obi uto ga makuo ya. Nwantakiri ihe ka o foro ka o kwatuo ya n'ala. Chichebem makudosiri ya ike were na-ekele ya. Ka o na-ekele ya,

ka anyammiri na-atụsịsị ya n'anya. Anyammiri obi uto na obi oñu. O tukurara Ikechukwu n'anya na o hụrụ Chichebem n'ulorọ ahụ. E mechara, Chichebem kpọrọ ya gaa na teburu ya ma bunye ya oche ka o nọdụ ala. Chichebem kowaara ya na o bụzị ebe ahụ ka o na-arụ. Na o lụọla di ma mụtakwa umu abuo. Chichebem gbagharị ozigbo wee cheere ya oji. Obi Ikechukwu juputara n'oñu. O nyekwara Chukwu otito n'isi Chichebem. Oge Ikechukwu na Chichebem na-akparitazi uka ka Chichebem gwara ya na o gaghi enye onwe ya nsogbu obula na mgbaghari banyere ego ula oru ha. Na naani ihe o ga-eme bu ka o chitara ya akwukwo ya niile banyere nke ahụ ma lawazia. Na o bu ya ga-eme mgbaghari niile di na ya ma hukwa na o nwetachara ihe niile ruoro ya. Na o buru na ya bu

Chichebem rụchaa ihe kwesiri ka o ruo, o kpozia ya ka o bia were ego ya. Na o ga-agbakwa mbo hu na ego a na-enye ya kwa onwa akpughi okpa n'ala ma ya fodusikwa ida mmiri. Maka na okuko anaghi echefu onye foro ya odu n'udummiri. Ikechukwu kelere ya nke oma ma kelekwaazi Chineke n'isi ya. Oge Ikechukwu kwadoro ka o laghachi be ya, Chichebem dupuru ya. Ka Chichebem na-edupu ya, Ikechukwu juru Chichebem ma o huru nwunye ya bu Nnenna ubochi o biara n'uloru ha, Chichebem were si ya mba. Ikechukwu were gwa Chichebem na nwunye bu ya uzo were bia. Chichebem were si ya na mgbe ozo o ga-abia, na o gaahu ya. Ikechukwu jukwara Chichebem ebe ya na di ya na umu ha bi n'Enugwu. Chichebem gwa ya. O kelere Chichebem ma gwakwa ya ka ha na-ebi nke oma.

Ozigbo Ikechukwu banyere ugboala ya, Chichebem feere ya aka ma laghachikwa n'uloorụ ya.

Ozigbo Ikechukwu larutere na be ya, ihe izizi o jiri kelee nwunye ya bụ Chichebem. Ka ọ kọchaara Nnenna maka Chichebem, Nnenna ekwughị okwu. Ihe Nnenna si n'ọnụ ya were nụ metụtara ya nke ukwu. Ọ bụ ya kpatara ọnụ jiri tachie ya. Nnenna mechaa baa n'imeulo ha ga dina ala. N'ebe ahụ o dina ala, o chee n'ihu, o chee n'azụ. O mechara were choputa na ihe niile o mere n'azụ na-esezi elu ma na-anochiziri ya ụzọ. Ọ maghị ihu na anya ọ ga-eji were hụ Chichebem. Ka ọ gachara mkpuru ụbọchị abuo ọ nọ n'echiche, o wee gakwuru di ya were riọ ya ka o duje ya na be Chichebem ka ọ ga riọ ya mgbaghara n'ihi agwa ojoo ọ kpasoro ya. Ikechukwu kwetara ya ma

meere ya ihe ọ rịọrọ ya. Ikechukwu buuru nwunye ya wee chọrọ ebe Chichebem ha bi were gawa. Ụbọchị ha gara ije a bụ ụbọchị Satodee. N'oge mgbede ụbọchị ahụ ka ha jiri rute ebe ahụ. Chichebem nọ ya. Di ya nọkwa ya. Ụmụ ha mụtara nọkwu n'ụlọ. Ozigbo Chichebem hụrụ ha, o ji obi Chineke were nabata ha na be ya. O kowakwaara di ya ndị ha bụ. Ugbugha, di ya ewerela anya ya abụọ were hụ ndị ahụ ọ nūrula maka ha na ntị.

N'egbughi oge, Nnenna gburu ikpere ya abụọ n'ala, n'ihu Chichebem. Ọ rịọrọ Chichebem arịrịo ka ọ gbaghara ya n'ihie na ọ mejọrọ ya nnukwu. Di Chichebem gwara ya ka o si ebe ahụ o sekpu ala kulie n'ihie na okenye anaghi esekpuru onye ọ tọrọ, n'ala. Nnenna nabatakwarara ihe di Chichebem gwara ya. O were bilie ma nọdukwa ala n'uche ya.

Anyammiri were juputa ya n'ahu ya niile. Ka o na-arịọ Chichebem ka o na-ebeakwa. O na-ebe, o na-arịọ Chichebem ka o kworo maka Chukwu wee chefuonyahụ ma gbaghara ya. Ma Ikechukwu, ma di Chichebem sokwa wee rịowa Chichebem ka o nabata arịrịọ mgbaghara nneyaukwu na-arịọ ya. Chichebem jikwa anyammiri were gwa ha na o nabatala arịrịọ ya. Ha niile kelee ya. Tupu Ikechukwu na Nnenna alaghachi n'ụlọ ha, di Chichebem na Chichebem nyekwara ha oji ma zutakwara ha mmanya.

Ka Ikechukwu na Nnenna larutere n'ụlọ ha, Nnenna were kelee di ya. Ka o kelechara di ya, o were si di ya na o bughị naanị Chichebem ka o ga-arịọ mgbaghara. Na o ga-arịọ ndi niile o mejoro na ndu ya, mgbaghara. Na o buzi ugbua ka o choputara n'ezie na onye ihe

ojọọ na-atọ n'ụzọ. Mana, onye ezigbo
 omume na-ejeru ije ya n'isi ma laruokwa
 n'ụlọ ya. Ọ nọkwa ebe ahụ ozigbo were
 sekpuru ala were malite ịiwa di ya bụ
 Ikechukwu ka ọ gbaghara ya na mmejọ
 niile o mejọrọ ya kemgbe ọ lụta ya. Na ọ
 bụ ugbua ka anya doro ya o were mata na
 ya bụ Nnenna ruru ala ka ezi ma meru ala
 ka nwamkpi. Di ya nabatara ariri ya.
 Mana ọ gwara ya ka o soro ya kelewe
 Chukwu n'ihu na ọ bụ site n'ike Chukwu
 na amara Ya ka ha abuo jiri bikaa nka. Na
 ihe otutu ndi enyi ya na-aju ya kwa mgbe
 obula ya na ha nokoro bu, "Kedu otu gi na
 nwunye gi ahụ si wee biko nwuo onu wee
 biruo ugbua" Naani ihe m na-asa ha bu na
 ọ bụ sooso Chukwu ga-akwanwu nke
 ahụ.

Oge ọ gachara otu izuka
 Ikechukwu na Nnenna gara na be

Chichebem, Nnenna rịokwara di ya ka o duje ya na be Egwuchukwu na nwunye ya bụ Chinekwu. O gwara di ya na o bụ ugbua ka o chegharị nke oma ma chegharịa n'ime Chineke. Nchegharị ya na-eneykwa Ikechukwu nnukwu oñu. N'ihia na mmadu ekwesighi ka o were ajo omume ya laa n'ili. Maka na nchegharị adighi n'ala ili. Mmadu obula no ndu kwesiri o na-eto, o na-edozi ndu ya ma na-akwado onwe ya nke oma maka ilakwuru onye kere ya n'ihia na uwa abughi ebe obibi. Mgbe Ikechukwu na Nnenna rutere na be Egwuchukwu na Chinekwu, di na nwunye ahụ no n'ulo ha. Oge Nnenna riochara ha mgbaghara, di na nwunye ahụ nwere nnukwu oñu n'aririo mgbaghara o biara rio ha n'ihia na obi uto a na-enwe na nchegharị onye njo na-akari obi mwute e nwere na ndu ojo ya. Maka na onye

ọbụla gbaghaara onye njo aburula onye
Chukwu gbaghaara njo ya.

Ikechukwu na Nnenna kelekwar ha
maka mbọ puru iche ha gbara n'isi
Chichebem. Ha mekwara ka Egwuchukwu
na nwunye ya bu Chinekwu mata na ha
agaala na be Chichebem.

N'ezie, obi anaghi ezu ike ma o buru
na echiche ahapughi ya aka. Maka na ura
anaghi abia n'anya ma o buru na obi
ebupuchaghi ihe nyidoro ya. N'ih i nke a,
nti anaghikwa ezu ike ma o buru na o
tachaghi ihe o kpu n'onu. Nnenna gwara
Ikechukwu na obi agaghi eru ya ala ma o
buru na aririo ya ejezughi ije a o malitere
ma ruo n'isi. "O foduru Chinyere na
Emeka. O buru na m ahughi ha, ma rio ha
mgbaghara, obi agaghi eru m ala. Anọ m
n'okụ. Obi m na-apia m utari kwa mgbe
obula. Achoro m ka m hukwuo ha ma rio

ha mgbaghara ka m wee mara ma ahụ ọ ga-ajukwa m oyi. Ma obi m ọ ga-akwusi ipia m utari. Di m, emefioro m nnukwu n'ụwa a. Ụwa m ọzọ, ọ gaghi adi otu a. Aga m ebi ndu ka nwa Chukwu.” Ihe a bu okwu Nnenna gwara di ya ka ha si na be Egwuchukwu na Chinekwu were bata.

Ebe ọzọ Ikechukwu bu Nnenna were gaa bu na be Chinyere. Chinyere aluola di. Ya na di bi n'Enugwu. Ikehukwu maara ebe ha bi n'ihi na ọ na-eje eleta ha. Chinyere agurughi akwukwo ya na Mahadum. Ebe ọ gudebere bu na sekondiri nke ukwu. Ọ bukwa Ikechukwu zuru ya. Chinyere ji aka ya were kwuo na ọ choghi iga Mahadum maka ndi be ha. Na ọ buru na ọ banye Mahadum, na aguu ga-egbucha ha tupu ọ guchaa akwukwo were chota oru. Ọ gara muo oru ikwa akwa. Ọ bukwa Ikechukwu huru maka oru

ahụ ọ mụrụ. Ọ bụkwa mgbe ọ na-amụ ọrụ
ahụ ka ọ lurụ di. Kemgbe ahụ, ọ bụ ya bụ
Chinyere bụ na nne ya na nna ya, na
umunne ya na-eri nri. Akwụkwọ umunne
ya na-agụ, ọ bụ Chinyere na-ahụ maka ya.
Chukwu na-agọzikwa Chinyere n'akwa ọ
na-akwa. Chinyere amụtala umụ atọ.
Umunwoke abụọ na otu nwanwanyị.

Ozigbo Ikechukwu na Nnenna
batarara na be Chinyere, Chinyere na di ya
nọ ya. Ha kelere Chukwu na ha kwudoro
ha n'ụlọ maka na ha agwaghị ha na ha na-
abịa. Ha dara ha mberede iji were nweta
ihe ha na-achọ. Ozigbo Chinyere hụrụ
nneyaukwu, nnukwu nkuja kpara ya. O
wee were nwayọọ baa n'imeulọ ha wee
nọdụ ebe ahụ bewere akwa. Onye nyeziri
Ikechukwu na Nnenna oche bụzị di
Chinyere. Mgbe di Chinyere na ndị
chọtara ha chekatara Chinyere ka ọ pụta

bịa kelee ha nke ọma, Chinyere aputaghị. Di Chinyere were banye n'imeulo ha were hu na Chinyere na akwa na-eme. Di ya amarala ihe merenu. Maka na onye obula a tuoro ilu were kowaara ya, mara na ego e jiri luo nne ya lara n'iyi. O rioro Chinyere ka o kwusi ibe akwa ma hichaa anyammiri juru ya n'ihu, ma werekwa ihu ocha nabata ndi biara na be ha. Chinyere mere ihe di ya gwara ya. Mgbe Chinyere putara were na-ekele Ikechukwu na Nnenna, ha choputakwara na ihu adighi ya bu ebulu, mma. O-o ihe o ga-abu. Maka na o nweghi onye obula mmiri mara akwa o yi n'ahu agaghị ede mmiri. Ozigbo Chinyere putara were nodu ala n'ochi, Nnenna gbuo ikpere naabo n'ala n'ihu Chinyere were malite riowa ya ka o gbaghara ya. Ozigbo Nnenna mere nke a, o malite bewa akwa n'ihu Chinyere na

kwa di ya. Chinyere n'onwe ya sikwa n'oché ebe ahụ o tukwu, daa n'ala ma malitezià nke bụ akwa. Nnenna sizikwuo n'ala ebe ahụ o sekpu ala were togborokwuo n'ala. Akwa were hiọ. Gini na-eti ha ihe? Chinyere na-echeta unyahụ ya n'ebe Nnena nọ. Ihe ọ gabigara n'aka Nnenna. Nnenna n'onwe ya na-echeta ihe o mere nwa mmadụ. Mmegbu o megburu Chinyere. Ikechukwu na di Chinyere banyere n'orụ ozigbo. Ka Ikechukwu na-ariọ Chinyere ka ọ kwusi ibe akwa, ka di Chinyere na-ariọ Nnenna ka o mechie ọnụ ya ma hichaa anyammiri juru ya anya. Ọ na-abụ e gwujie ji ọdụ, e tukwuru ala were gwuputa ọdụ ya. Maka na ọ bughị ubochi e gbuturu osisi ka ọ na-akponwu. Ọ na-abụ a wuchaa ogige, ọkpa akowaa ihe a wutara.

Mgbe ndị na-ebe akwa kwusiri akwa ha na-ebe, akwa obi mwute, ebe obula were juo oyi, Chinyere gwakwara nneyaukwu na o nabatara aririyo ya. N'ihina onye obula mefioro were rio mgbaghara maka mmefio ya, na o kwesiri ka a gbaghara ya. Na mmadu obula Chukwu kere kwesiri igba mbu na ihe obula o na-eme n'ubu na-aga n'usoro nke Chineke. Maka na onye obula e ji ezigbo obi were rio aririyo, o wee ju inabata aririyo a rioro ya, na onye ahụ ga-anatariri ntaramahuhu kpu oku n'onu maka nke ahụ. Ka e mechara, mgbe Ikechukwu na Nnenna chorọ ilaghachi na be ha, Chinyere na di ya dupuru ha. Ka Ikechukwu bu Nnenna n'ugbala ya were na-ala, Nnenna kelere ya nke oma maka ije ahụ ha biara. N'ihina o maara nke oma na o bu maka Ikechukwu ka aririyo niile

ahụ ọ na-arịọ ndị o mejọrọ ji wee na-adaru ala ma na-amịtakwa mkpụrụ ọma. Na ọ bụrụ na ọ bughị Ikechukwu, na arịrịọ niile ahụ ga-abụ nke ga-ekoro n'elu. Maka na ọ maara na o mejọrọ ma mefio nnukwu na ndụ ya. E wepụ di ya, ụwa ajụ ya, jụ arịrịọ ya, ma jụkwuo ozu ya.

Ọ fọdụziri Emeka. Ka ọ rịokwuo ya mara ma ọ ga-agbagharakwa ya. Mana nke ahụ bụ mgbe Emeka lọtara na Najirịa. Ozigbo Emeka gbara ọkpa na Najirịa, Ikechukwu ziri ya ozi were sị ya “A hụrụ onye ka a hụrụ ya na be ya” Emeka anaghị eji ihe ọnụla nnayaukwu gwara ya were na-egwuri egwu. Ọ chọrọ Ikechukwu gawa na be ya ka ọ hụ ya ma marakwa ihe ọ na-akpọrọ ya. Ozigbo Emeka batara na be Ikechukwu, Nnenna gara makụdo ya were bido bewe akwa, rịowa ya ka ọ gbaghara ya n'ihia na o mejọrọ ya nnukwu.

Na ọ buru na ọ gbaghaghiri ya, na ọ ga-anwu. Na kemgbe ọ hụbeghi ya anya na obi ya na-achọ iji utari piagbuo ma pigbuo ya n'ih ihe ọjọọ o mere ya. Na ya ibu ariri were nwu, na iji obi udo were nwu, ka ya bu Emeka were otu. Na ihe ọma kacha ihe ọma ọ ga-emere ya bu Nnenna bu ka ọ nabata ariri ọ na-arịo ya nakwa ka ọ gbaghara ya ma chefu ihe ọjọọ niile o mere ya. Ebe ahụ ọ badoro Emeka, jidesia ya aka ike wee were anyammiri na-arịo ya mgbaghara, ka Emeka buliri ihu ya elu ma butuokwa ya ala. O wee fifio n'isi ma hulatakwa isi ya ala. Anyammiri puo nwoke n'anya ozigbo. O tinyere aka n'akpa akwa ya were weputa mpempe akwa ọcha o ji, wee were ya hichaa anya ya. O gwara nneyaukwu na ọ nula ihe o kwuru. Na ọ gbagharala ya. O gwakwara nneyaukwu ka ọ hapuzia ihe ndi ahụ niile

n'ihì na ha agaala. Na ihe ha ga na-echezi maka ya ugbua bụ maka ọdịniihu.

N'ezie, ebe ọbụla mmadụ bi na-akpa aka na ndụ onye ahụ. Kengbe Emeka kwakọrọ ngwongwo ya lakwuru ndị ọcha n'ihì ọrụ ya, ndụ ya gbanworo. Ndụ ya na-eyitezikwa ndụ ndị o bi na nke ha. Emeka bụ onye Igbo. Ọ bughị onye ọcha. Mana agwa ya na omume ya juputaziri n'ụdiri ndụ ndị o bi na be ha na-ebi. Ụdiri omume o mesoro Nnenna ụbọchi ahụ mere ka Nnenna mata na mmadụ kwesiri ka ọ na-eme omume ma na-akpa agwa ka Chukwu kere ya. Ihere onwe Nnenna mere Nnenna n'ụbọchi ahụ n'ihì na o jirila aka ya were choputa na agwa ọjọọ niile ahụ ọ kpasoro Emeka bụ onwe ya ka o mere ya ma kpasuokwa chi ya iwe. Nnenna bekwará nnukwu akwa mwute n'ụbọchi ahụ iji were gosiputa

ụdịrị ụta ọ na-ata onwe ya na kwa otu chi ya si were na-abọ ya ntọọ ma na-eme ya mme-e-e. Ọ dị ya ka si malitekwa ụwa n'isi ka o megharia omume n'ihia na omume o mesoro ndi mmadu nọ na mkpa gbakwutere ya mgbe ọ nọ n'uju ghorọ ya ahia. Mana ụbọchi agaala. Ohere ụwa nyere ya bụ nke o kponyere aja. Ọ bụ ya ka o jiri di mma ka e were ụtụtụ chọwa ewu oji tupu chi ejie. Maka na a kwoghi mmiri mgbe ọ di n'obookpa, o tofee ikpere okpa ma toruo n'akpiri. Ọ burukwanu na o nweghi onye kpoputara onye nọ na mmiri ahụ, mmiri erinyuọ onye ahụ anya. N'ebe Nnenna nọ, ọ gaghi echefu Ikechukwu. N'ihia na e wepu Ikechukwu, mmiri erie ya ma rinyuọ ya anya. Mana, marakwa na onye mmiri riri anaghi anwu ezigbo onwu.

Ndi Igbo si na utara anaghi ada n'ala wee gbara aka aja. O bughi naani na Nnenna emeziela uzọ ya na nwanne ya nwoke bu Emeka o mezikwara uzọ ya na nwanyi bu nne Emeka, site n'iriọ ya mgbaghara maka agwa ojọọ ya n'ebe Emeka nọ. N'ih i udiri agwa ahụ o kpasoro Emeka, ihu ya na nwanne ya nwanyi anaghizi ejekorita. Maka na ihe e mere aturu di ebulu iwe. Mana ka o riorora Emeka mgbaghara, Emeka mekwara ka nne ya, nna ya na umunne ya niile ma gbaghara Nnenna n'ih i na ndu a nọ n'ụwa a na-agwu agwu. O kwesighi ka mmadu na-eburu mmadu ibe ya iwe n'obi, o kachasi onye rioro ka a gbaghara ya n'ih e ojọọ obula o mere. Ikechukwu kelekware Emeka nke oma otu o si were gosiputa nwunye ya na iwe nwanne anaghi eru n'okpukpu. Na Emeka emeela ka

nneyaukwu bụ Nnenna ghọta na ọgwụ ọbụla mmadụ kọrọ ibe ya na-abụ o mechaa ire n'ahụ onye a kọrọ ya, ọ laghachitekwa n'ahụ onye kọrọ ya were gosi onye ahụ na ọkụkọ ọbụla a gwọtara n'ọgwụ na-eso ọgwụ ala. Maka na uru ọbụla adighi n'ụkwụ ụkpana. N'ihia na o nweghi ihe ogirisi na-erite na mmọnwụ.

Oge Emeka nọzuru izu ole ọ ga-anọ na Naijiria, ọ laghachikwara n'ala bekee, n'ebe ọ nọ were na-arụ ọrụ ma burukwa ebe ya na ndi be ya bi. Tupu ọ laghachi, o nyere Nnenna ihe onyinye di iche iche na ego di okpurukpu. O gwakwara Nnenna na ọ buru na o nwee nsogbu ọbụla, o mee ka ọ mara. Emeka esila n'agwa ndi ahụ ọ na-akpaso Nnenna were Nnenna gosi na ụzọ kacha mma mmadụ ga-esi were na-egosiputa na ọ bụ ezigbo onye ụka ma burukwa nwa nke

Chukwu bụ site n'ịdị na-eme omume ka Chukwu siri chọọ. O kwesiri ka mmadu na-eme ezigbo omume ma na-agbasokwa usoro oma niile Chukwu kuziere ya. N'ezie, ndu oma mmadu jiri bia n'uwa ka o ji alakwuru onye kere ya. Mana ndu ojoo mmadu biri n'uwa na-eme ka uwa kpotoo ma kputoo onye ahụ.

ISI NKE IRIATỌ NA OTU

Ugbua, Nnenna bizi n'uloka, uka biri n'obi ya. O chegharịala ma chigharịkwa na ndu ya. Nnenna ugbua abughizi Nnenna mgbe ahụ. Nnenna agbakwurula Chukwu ma gbabaga

Chukwu n'ime. Ndụ ya agbonwoola
kpamkpam. Ahụ ya niile bụ nchehari.
Arịrịo ya niile na ekpere ya kwa ụtụtụ,
kwa ehihie, kwa abalị bụ ka Chukwu
gbaghara ya ma meere ya ebere n'ihì na o
mejọrọ ya nnukwu na ndụ ya. Na ike niile
ọ kpara mgbe o nwere ike bụ ike lara
n'iyi. Maka na ike ọbụla mmadụ na-
akpaghị n'ime Chukwu bụ ike aja jupụtara
n'ime ya. Mana onye ọbụla ji Chukwu
kere ya were kpaa ike, ndụ ya aburū sọ
igba. Maka na ọ bụ ebe Chukwu nọ ka ndụ
dị. Kwa mgbe ọbụla, Nnenna na-ekpe
ekpere, ọ chiri anyammiri n'aka wee na-
arịo Chukwu ka O kegharịa ya n'ihì na
ndụ ya bụ ndụ agwọ na akpị jupụtara
n'ime ya. Ndụ ojọo! Na ndụ ya rere ure
ma jọgbuo onwe ya na njọ. Na ihe ọ na-
arịo Chukwu bụ ka O gbaghara ya ma
were ya kuziere ụmụnwanyị ndị ahụ ka

na-ebi ụdịrị ndụ ahụ o biri, ihe ma werekwa ya bụ Nnenna dọọ ha aka na ntị ka ha wepụ aka enwe n'ofe tupu ọ ghọrọ aka mmadụ. Ma mee ka ha kwusị ịgba udele akụ n'ihị na udele abụghị anụ oriri.

N'ihị otu arịrịọ ọ na-arịo Chukwu ka Ọ gbaghara ya mmehie ya, siri dị ya n'obi, Nnenna malitere otu ọhụrụ n'ụlọka ha. Otu ahụ o bidoro bụ ya cheputara ya ma hibekwa ya. Aha otu a bụ OTU MAKA ILUSO MMEGBU A NA-EMEGBU ỤMUODIBO NA MMEGIDE A NA-EMEGIDE HA, ỌGỤ. Ọrụ otu a bụ ikwu okwu kwa mgbe, kwa mgbe, banyere agwa ọjọọ a na-akpaso ụmuodibo. Otu a na-ekpekwa ekpere kwa mgbe ọbụla ka ndị ọbụla na-eme ụdịrị omume ahụ chegharịa n'ihị na ihe ha na-eme dị Chukwu njọ. Kwa ụka ọbụla, otu a nke Nnenna bụ onyeisi ha na-ekwu okwu were

na-ekwugide mmegbu jọgburu onwe ya a na-emegbu ụmụaka na-agbara ndị mmadụ odibo. Ndị otu a na-agwa ndị nwere odibo n'ụlọ ha, ka ha mata na nwatakiri na-agbara ha odibo abụghị ohu. O bughikwa osu. Na o bu otu ahụ ha siri muta ụmụ ha, ka e siri mụọ ụmụaka ndị ahụ. Na ihe ụmụaka ndị ahụ jiri biawa odibo na be ha bu maka ihe isiike. O buru na o diiri nne na nna mutara ha, mma, na ha agaghị ahapụ be ha were bia biri na be mmadụ. Na ihe ọbụla i mere nwa mmadụ, na Chukwu ga-apịariri gi ụtari maka ya. Onye ọbụla na-emegbu odibo ya chegharịa ugbua n'ihi na ọkụko chi ụmụ anaghikwa efe n'elu. Onye ọbụla na-emegbu odibo kwesikwara ka o mata na o nweghi onye kpọ ụmụ nke ya ala mmụọ.

N'ime ozioma ndi otu a bu Otu
Maka Iluso Mmegbu A Na-Emegbu

Umụodibo Na Mmegide A Na-Emegide
Ha, Ogu na-emekwa ka ndi mmadu mata
na otutu oge na odibo na-aka aba uru kari
umu ha mutara. Na o nwekwara ike odibo
ahu o na-emegbu aburu onye o ga-
agbakwuru ka o nyere ya aka n'odinihu.
Na ya bu Nnenna ji onwe ya wee mara na
ihe ahu na-eme eme. Otu a na-agwakwa
umunwanyị ka ha mata na mmegbu obula
ha na-eme ndiodibo ha na nzuzo, ma nke
ha na-eme ha n'ihe, na ha ga-anata
ntaramahuhu ihe niile ha mere. Ka
Chukwu na-ata ha ahuhu, ka o na-atakwa
ezinaulo ha. Iwu bu na ha ga-ekpori ihe
ha zakobara. O kweghi ha okpukpo, ha
agbawa nje. Otu ahu na-emekwa ka
umunwoke ndi luru nwanyị mata na o bu
oru diiri ha ihu na ha na-ehekwa odibo ha
na ha bi nke oma ma hukwa na mmiri
abaghi ha nti. Na nwoke obula kwesiri ka

ọ mara ka nwunye ya na odibo ya na ha bi, si anọ. Ọ bụkwa ọrụ dịrị nwoke izọputa odibo nọ na be ya ma mmiri erughị eru malite maba ya. Nwoke ọbụla kwesikwara ima na otu ahụ o siri bụrụ nna ụmụ ya ka o sikwuazị bụrụ nna odibo ha na ya bi. Maka na ihe ọbụla mere odibo bi n'ụlọ, ihe izizi a ga-ajụ ma nwoke ọ nọkwa n'ụlọ ahụ.

Mgbe Nnenna malitere otu a, ndị mmadụ pere mpe. Mana ugbua, ọnụọgụ ndị mmadụ nọ n'otu a kariziri ọnụọgụ ndị mmadụ nọ n'ụlọka ha. Onyeisi ndị otu a niile bụ Nnenna, na-agwakwa ndị niile bụ ndị otu a ka onye ọbụla n'ime ha na-ekwusa maka otu a ma na-ekwugidekwa mmegbu ojọọ a na-emegbu ndị odibo n'ebe ha nọcha. Ebe onye nọ, ọ na-ekwu maka ya. Ọ na-ekwu maka ya, ọ na-agba ama maka ya, ọ na-agba ama maka ụdịrị

iwe Chukwu ga-abiakwute ndi na-echi odibo onu n'ala.

Ndi Igbo si na otu iko mmanya anaghi atu akpiri. Nnenna gara chota ulo were mepee uloru ga na-ahu maka ndi odibo a na-emegbu emegbu ma na-alukwara ha ogu. O tinyerekwara ndi oru ebe ahụ. Ebe uloru ahụ di bukwa n'Asata. Ndi Igbo si na nnunu obula na-agba egwu n'iro, na ihe na-akuru ya igba no n'ime ohia. Maka na mmnwu obula na-akpa ike n'ogbo, ihe na-akuru ya ekwe no n'imeulo. Mgbe Emeka nuru maka otu a Nnenna malitere, o toro ya utu nnukwu. O jukwara ase, e were kowaara ya na ya bu otu na-agbasa ka oku ugu. Emeka wee budatara Nnenna ego ka o were malitezia otu ahụ na mgbowaisi. O bukwa Emeka tutara aro ka otu ahụ nwee uloru na kwa ndi oru. Na o ga-agbakwa mbo

were hụ na ndị ọcha na-alụ ụdị ọgụ ahụ
otu ha ahụ na-alụ na mba ụwa niile, weere
otu ahụ dị ka otu ngalaba ha na Naijiria.
Emeka mezu kwara nkwa niile ahụ o
kwere. Nke a mere ka otu ahụ na-edezi
ude ma na-ewukwa nnukwu owuwu, ma
n'Enugwu ma na Naijiria.

Otu a mechara malite gawa n'ụlọ
n'ụlọ na-agwa ndị mmadụ ka ha na-
akpachapụrụ odibo ha na ha bi, anya. Ka
ha hapụ imegide odibo ọbụla ha na ha bi.
Ha na-agwakwuazi ndị na-emegide odibo
ha ka ha kwụsị omume dị otu ahụ n'ihu na
ụdị agwa dị otu ahụ dị n'ihu
Chukwu. Mgbe ọbụla ha na-aga ụdị ije a,
ha na-ejicha ihe onyinye dị iche iche ha
na-enye odibo n'ụlọ ha bịa gbasaa
ozoma maka ọdịdị odibo n'ezinaụlọ. Ihe
onyinye ndị ha na-enye ndị odibo bụ
akwa, achichabekee, ncha, ude,

akwaimeahụ, akpukpọkwu, iyorinti, akwukwọ, ma nke ọgugu, ma nke odide, mkpisiakwukwọ, okpu, mgbaaka, dgz. Ihe ndi a niile bu ala bekee ka e si were na-ezidatara ya uloruru Nnenna ha n'Asata. Ha na-agwakwa ndi odibo n'ime mgbasaozi ha na-eme, ka bia kpesara ha agwa ojoyo obula maobu omume ojoyo obula ruru inyi ndi ha bi na nke ha mesoro ha.

Ndi otu a malitekwara kpupụwa ndi maobu onye obula mesoro odibo ha na ya bi omume ka a na-emeso anuohia n'ulokpe. Ha na-agba udiri ndi di otu ahụ akwukwọ ma sikwa n'aka ha kpoputa odibo ahụ ha na-achọ ka ha pigbuo. Ha na-enyekwara aka were na-eleta otutu ndi odibo mmiri tabidoro n'uzo, anya. N'ezie, o na-adị mma ka ihe mee mmadu maka na o bu site n'ihe mere mmadu ka onye ahụ

ga-esi were mụta ihe. N'ihì na ọ bụ naanị onye hụrụ mmụọ maara ka isi mmụọ na-aha. Maka na ọ bụ onye jere Oru ka azụ na-eju akpa. Ihe mere Nnenna, o wee mara ihe. O sikwa na nghọta na mmụta o nwere wee kuziere ụwa ihe. Gị onwe gị, kedụ uru ị baara ụwa? Kedụ ebe ị nọ n'ụwa? Kedụkwanụ ozi ị nwere maka ụwa? Onye ọbụla kwụsị mmegbu ka ụwa Chukwu kere bụ sọ mma nabata anyị ma baa anyị niile.